

FUNDACJA
IM. STEFANA BATOREGO

RAPORT Z MONITORINGU
SERWISÓW INFORMACYJNYCH TVP
REGIONALNYCH I OGÓLNOPOLSKICH
PODCZAS
WYBORÓW SAMORZĄDOWYCH 2010

WARSZAWA, CZERWIEC 2011

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	3
II.	NOTA METODOLOGICZNA	6
III.	BADANE SERWISY INFORMACYJNE	7
IV.	WYNIKI MONITORINGU — PODSUMOWANIE	11
IV.1.	GŁÓWNE WNIOSKI	11
IV.2.	ANALIZA ILOŚCIOWA	12
IV.3.	ANALIZA JAKOŚCIOWA.....	23
IV.4.	WĄTKI TEMATYCZNE W BADANYCH SERWISACH.....	35
V.	WYNIKI MONITORINGU — POSZCZEGÓLNE SERWISY	43
V.1.	WYNIKI MONITORINGU: TVP BIAŁYSTOK — OBIEKTYW.....	43
V.2.	WYNIKI MONITORINGU: TVP BYDGOSZCZ — ZBLIŻENIA	48
V.3.	WYNIKI MONITORINGU: TVP GDAŃSK— PANORAMA	53
V.4.	WYNIKI MONITORINGU: TVP GORZÓW WLKP. — INFORMACJE LUBUSKIE.....	58
V.5.	WYNIKI MONITORINGU: TVP KATOWICE — AKTUALNOŚCI	63
V.6.	WYNIKI MONITORINGU: TVP KIELCE — INFORMACJE.....	68
V.7.	WYNIKI MONITORINGU: TVP KRAKÓW — KRONIKA	73
V.8.	WYNIKI MONITORINGU: TVP LUBLIN— PANORAMA LUBELSKA.....	77
V.9.	WYNIKI MONITORINGU: TVP ŁÓDŹ— ŁÓDZKIE WIADOMOŚCI DNIA	81
V.10.	WYNIKI MONITORINGU: TVP OLSZTYN — INFORMACJE	86
V.11.	WYNIKI MONITORINGU: TVP OPOLE — KURIER OPOLSKI	90
V.12.	WYNIKI MONITORINGU: TVP POZNAŃ — TELESKOP.....	95
V.13.	WYNIKI MONITORINGU: TVP RZESZÓW — AKTUALNOŚCI	100
V.14.	WYNIKI MONITORINGU: TVP SZCZECIN — KRONIKA	105
V.15.	WYNIKI MONITORINGU: TVP WARSZAWA — KURIER MAZOWIECKI.....	110
V.16.	WYNIKI MONITORINGU: TVP WARSZAWA — KURIER WARSZAWSKI.....	113
V.17.	WYNIKI MONITORINGU: TVP WROCŁAW — FAKTY	116
V.18.	WYNIKI MONITORINGU: TVP1 — WIADOMOŚCI.....	121
V.19.	WYNIKI MONITORINGU: TVP2 — PANORAMA	126
VI.	METODOLOGIA	131

I. WPROWADZENIE

W dniach 1 listopada — 3 grudnia 2010 r. w okresie kampanii przed wyborami samorządowymi Fundacja im. Stefana Batorego prowadziła monitoring wybranych programów telewizji publicznej. Objęto nim serwisy informacyjne nadawane przez wszystkie ośrodki regionalne TVP oraz przez jej dwie główne anteny ogólnokrajowe.

Celem monitoringu było ustalenie, w jaki sposób telewizja publiczna realizuje zadanie informowania obywateli o wyborach samorządowych i startujących w nich komitetach wyborczych. W ramach projektu badano:

- czas poświęcony wyborom samorządowym w poszczególnych programach;
- czas poświęcony poszczególnym komitetom wyborczym i ich kandydatom;
- sposób prezentacji poszczególnych komitetów.

Monitoring obejmował wyłącznie programy telewizji publicznej, ze względu na ustawowy obowiązek wypełniania przez nią misji publicznej¹. TVP została poinformowana o projekcie prowadzonym przez Fundację na spotkaniu przedstawicieli Fundacji Batorego z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji oraz przedstawicielami ośrodków regionalnych i ogólnopolskich TVP. Raporty cząstkowe powstające w toku monitoringu były przesyłane do poszczególnych ośrodków TVP.

W trakcie monitoringu, opublikowano trzy raporty tygodniowe obejmujące okres przed pierwszą turą wyborów samorządowych (1–7.11.2010, 8–14.11.2010 i 15–19.11.2010). Niniejszy raport stanowi podsumowanie całości monitoringu.

Projekt prowadzony był według metodologii opracowanej przy monitoringu programów TVP w czasie wyborów prezydenckich 2010 (przeprowadzonego również przez Fundację Batorego). Podstawę tej metodologii stanowi podręcznik *Media Monitoring to Promote Democratic Election*, opublikowany przez National Democratic Institute, pozarządową organizację działającą w ponad stu krajach na rzecz wzmacniania instytucji demokratycznych². Dokonano w niej jedynie niezbędnych korekt, wynikających ze specyfiki

---

¹ Zob. art. 21.1 ustawy o radiofonii i telewizji

² Zob. <http://www.ndi.org/node/12997>

wyborów samorządowych i kandydujących podmiotów. Metodologia została skonsultowana z prof. Mirosławą Grabowską z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Badania składały się z części ilościowej i jakościowej. W pierwszej mierzono czas poświęcany przez programy informacyjne wyborom samorządowym i poszczególnym komitetom wyborczym. W drugiej badano sposób prezentacji tych komitetów. Sieć badaczy ilościowych opierała się na sieci korespondentów terenowych Obserwatorium Wolności Mediów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Monitoring prowadzono we współpracy z firmą Nielsen Audience Measurement, zajmującą się badaniami telemetrycznymi, która dostarczała danych dotyczących oglądalności poszczególnych programów i prowadziła audyt pomiarów ilościowych.

Badania prowadził zespół w składzie:

Koordynatorki projektu: Grażyna Szymańska-Matusiewicz, Małgorzata Głowania (doktorantki Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego)

Badacze ilościowi: Koordynatorzy: Monika Chapska (studentka Wydziału Matematyki Uniwersytetu Warszawskiego) i Marcin Stryżko (student Instytut Socjologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego), Badacze terenowi: Agata Adamska (Lublin), Aleksandra Błaziak (Wrocław), Lidia Błażejczyk (Bydgoszcz/Toruń), Błażej Choroś (Opole), Jakub Czarnecki (Łódź), Monika Gebel (Warszawa), Piotr Kapłon (Kraków, Katowice), Wojciech Kotowicz (Olsztyn), Marta Kowalska (Białystok), Agata Plutowska (Gdańsk), dr Krzysztof Przybyszewski (Poznań), Andrzej Rogala (Kielce), Iga Stryczek (Gorzów/Zielona Góra), Mariusz Stryżko (Panorama, Wiadomości), Katarzyna Szostak (Szczecin), Justyna Walczak (Panorama, Wiadomości), Leszek Zdziebło (Rzeszów)

Badacze jakościowi: Koordynatorka — Weronika Grzebalska (absolwentka Instytutu Socjologii, Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego), Aleksandra Bilewicz (doktorantka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Marcin Darmas (doktorant Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Martyna Dominiak (doktorantka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego), Maja Durlik (absolwentka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Barbara Golubiewska (doktorantka Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego), Marcin Łuczka (doktorant Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Przemysław Piechocki (doktorant Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Alicja Plachówna-Vasilevska (doktorantka Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego), Aleksandra Ratajczak (doktorantka Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego), Miłosz Ukleja

(doktorant Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Przemysław Watemborski (absolwent Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego), Tomasz Własiuk (doktorant Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Katarzyna Wójcikowska (absolwentka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego)

Kontrola jakości: Paweł Derwiński, Anna Izydorzyc, Katarzyna Miałka, Sławomir Miałki

Obsługa techniczna: Artur Zacharek, Krzysztof Matusiewicz

Redakcja raportów tygodniowych: Ewa Biała, Joanna Morawska, Anna Plewicka-Szymczak

Opracowanie raportu końcowego: Grażyna Szymańska, Małgorzata Głowania, Monika Chapska, Marcin Stryżko

Konsultacja merytoryczna i redakcja raportu końcowego: Wojciech Mazowiecki

II. NOTA METODOLOGICZNA

Niniejszy raport przygotowany został na podstawie analizy 17 serwisów informacyjnych ośrodków regionalnych TVP (16 w II turze) oraz dwóch serwisów ogólnopolskich programów TVP. Monitoring prowadzono w okresie trzech tygodni przed I turą wyborów samorządowych oraz dwóch tygodni przed II turą.

Analizie poddano następujące zmienne:

- łączny **czas materiałów poświęconych wyborom**, który obejmował zarówno czas prezentacji poszczególnych komitetów wyborczych i ich kandydatów, jak i wszelkie inne materiały poświęcone, choćby ogólnie, wyborom samorządowym;
- łączny **czas prezentacji komitetów wyborczych**, przy czym **czas netto** tych prezentacji obejmował jedynie wypowiedzi i obrazy bez głosu kandydatów oraz osób kojarzonych z danym komitetem, a **czas brutto** — czas netto powiększony o wypowiedzi o danym komitecie i o jego kandydatach, formułowane przez inne osoby nie kojarzone ani z komitetem ani z jego kandydatami;
- łączny **czas prezentacji kandydatów**, w tym czas prezentacji w charakterze urzędowym, jeśli kandydat pełnił taką funkcję w okresie kampanii wyborczej (czas urzędowy mierzono jednak tylko przy prezentacjach aktualnie urzędujących prezydentów miast wojewódzkich oraz wojewodów);
- **sposób prezentacji** komitetów wyborczych, który mógł być oceniany jedynie jako neutralny, pozytywny bądź negatywny.

Szczegółowo metodologię monitoringu prezentujemy w rozdziale VI — Metodologia niniejszego raportu³.

---

³ Zob. s. 131

III. BADANE SERWISY INFORMACYJNE

Monitoringiem objęto serwisy informacyjne w 16 regionalnych ośrodkach Telewizji Polskiej oraz serwisy ogólnokrajowe pierwszego i drugiego programu TVP.

Ze względu na różnice pory nadawania lokalnych serwisów informacyjnych pomiędzy niektórymi ośrodkami, podstawowym kryterium wyboru programu do monitoringu była godzina emisji w paśmie czasowym pomiędzy godziną 17 a 19, a dopiero potem oglądalność. 14 spośród 16 wybranych serwisów lokalnych nadawane było o godz. 18.30 lub nieco później. Większość z nich nazywana była na stronach internetowych ośrodków regionalnych TVP wydaniem głównymi. Jedynie dwa spośród monitorowanych serwisów nadawano wcześniej — w Poznaniu i Rzeszowie o godz. 17.30. Konsekwencją tego wyboru było jednak to, że w części ośrodków TVP analizowano serwisy, które nie były tam liderami pod względem oglądalności w grupie programów informacyjnych. Dotyczyło to: Bydgoszczy, Gdańska, Krakowa, Lublina, Poznania, Rzeszowa, Szczecina, Warszawy i Wrocławia.

Dwa ośrodki regionalne — Warszawa i Szczecin — istotnie odróżniały się od pozostałych.

W Warszawie monitoringiem objęto dwa serwisy informacyjne: Kurier Mazowiecki, poświęcony głównie sprawom regionu, oraz Kurier Warszawski, poświęcony stolicy regionu. We wszystkich pozostałych regionach monitorowano tylko jeden serwis informacyjny, gdyż nie występowało tam tak wyraźne rozdzielenie programów ze względu na omawianą w nich tematykę na sprawy regionu i stolicy regionu. Czas łączny obu Kurierów, nadawanych w ośrodku mazowieckim, zbliżony był do długości większości pozostałych monitorowanych serwisów regionalnych.

Kurier Warszawski włączono jednak tylko do analiz dotyczących okresu przed I turą, gdyż w Warszawie wybory samorządowe na wszystkich poziomach rozstrzygnęły się już w I turze. Jak wynika z badania ilościowego (Kurier Warszawski był nim objęty także w okresie przed II turą), program ten nie poświęcił po I turze ani sekundy wyborom samorządowym.

Z kolei w ośrodku regionalnym TVP w Szczecinie zetknęliśmy się z innym problemem: wybrany przez nas program informacyjny, nadawany o godz. 18, zniknął z anteny po pierwszym tygodniu monitoringu przed I turą wyborów (1–7 listopada 2010), natomiast

powrócił w okresie przed II turą (22 listopada — 3 grudnia 2010). W okresie, kiedy nie był on nadawany (8–19 listopada 2010), zmuszeni byliśmy objąć monitoringiem inny program — o trochę innym charakterze (informacyjno-publicystycznym), 2,5-krotnie dłuższy (trwający średnio ok. 47 min.) i wykraczający czasem nadawania poza przyjęte przez nas początkowo pasmo między godz. 17 a 19 (gdyż zaczynał się o godz. 18.30). Alternatywą była jedynie rezygnacja z monitoringu w tym ośrodku regionalnym. Konsekwencją takiego wyboru jest jednak nie do końca porównywalny z innymi ośrodkami wskaźnik procentowego udziału materiałów wyborczych w tym serwisie w okresie przed I turą (przy sumowaniu danych dla wszystkich ośrodków regionalnych nie miało to jednak istotnego wpływu).

Ostatecznie lista monitorowanych i poddanych analizie programów w poszczególnych ośrodkach regionalnych TVP obejmowała następujące wydania serwisów informacyjnych:

- Białystok — Obiektyw o godz. 18.30;
- Bydgoszcz — Zbliżenia o godz. 18.30;
- Gdańsk — Panorama o godz. 18.30;
- Gorzów Wielkopolski — Informacje Lubuskie o godz. 18.30;
- Katowice — Aktualności o godz. 18.30;
- Kielce — Informacje o godz. 18.30;
- Kraków — Kronika o godz. 18.30;
- Lublin — Panorama Lubelska o godz. 18.30;
- Łódź — Łódzkie Wiadomości Dnia o godz. 18.30;
- Olsztyn — Informacje o godz. 18.30;
- Opole — Kurier Opolski o godz. 18.30;
- Poznań — Teleskop o godz. 17.30;
- Rzeszów — Aktualności o godz. 17.30;
- Szczecin — Kronika o godz. 18⁴ i Kronika Obraz Dnia o 18.30⁵
- Warszawa — Kurier Mazowiecki o godz. 18.30 i Kurier Warszawski o 18.45⁶;
- Wrocław — Fakty o godz. 18.35.

---

⁴ w okresie 1–7 listopada 2010 przed I turą oraz 22 listopada — 3 grudnia 2010 przed II turą

⁵ w okresie od 8–19 listopada 2010 przed I turą

⁶ analizowany tylko w okresie 1–19 listopada przed I turą

Jeśli chodzi o ogólnokrajowe serwisy telewizji publicznej, do monitoringu wybrano liderów anten pod względem oglądalności w grupie serwisów informacyjnych. W poszczególnych programach były to:

- TVP1 — Wiadomości o godz. 19.30;
- TVP2 — Panorama o godz. 18.

Analizę tych programów traktowano jako dodatkowy materiał porównawczy, dlatego nie monitorowano pozostałych ogólnopolskich serwisów, na przykład Teleeekspresu z TVP1, który ma większą oglądalność niż Panorama.

Nie analizowano też na poziomie ogólnopolskim trzeciego programu telewizji publicznej, TVP Info, gdyż jest to program inny niż pozostałe. W wybranych pasmach godzinowych rozszczepia on nadawanie na regiony. W poszczególnych regionalnych zasięgach nadawane są wtedy programy lokalne, w tym monitorowane przez nas serwisy. Natomiast w serwisach TVP Info o zasięgu ogólnokrajowym, nadawanych o innej porze, materiały lokalne mają charakter wtórny w odniesieniu do serwisów regionalnych.

W tabelach 1 i 2 na następnej stronie przedstawiono oglądalność monitorowanych programów w rozbiciu na poszczególne tygodnie w dwóch okresach: przed I i przed II turą wyborów. Jest to wskaźnik AMR 18+, czyli średnia minutowa widownia w wieku co najmniej 18 lat — liczony jako średnia z minutowych wskaźników AMR 18+ w czasie emisji danego serwisu.

Wskaźniki dla serwisów ogólnopolskich wyliczyła bezpośrednio firma Nielsen Media Measurement. Natomiast wskaźniki dla serwisów lokalnych zostały wyliczone przez nas, według wskazówek Nielsen Media Measurement, na podstawie otrzymanych od tej firmy minutowych wskaźników AMR 18+ dla poszczególnych programów lokalnych. W wypadku czterech ośrodków regionalnych — Gorzów Wielkopolski, Kielce, Olsztyn i Opole — firma nie dysponowała danymi. Dlatego w prezentowanych tabelach brak wskaźników oglądalności serwisów tych ośrodków.

Tabela 1. Średnia minutowa widownia monitorowanych serwisów przed I turą, AMR 18+

nazwa programu	ośrodek TVP	1-7.XI	8-14.XI	5-19.XI
SERWISY LOKALNE				
Obiektyw	Białystok	62 430	82 642	75 402
Zbliżenia	Bydgoszcz	40 607	29 732	33 835
Panorama	Gdańsk	24 762	16 546	21 987
Informacje Lubuskie	Gorzów Wlkp.	-	-	-
Aktualności	Katowice	85 434	65 567	97 571
Informacje	Kielce	-	-	-
Kronika	Kraków	104 009	66 870	80 666
Panorama Lubelska	Lublin	32 939	15 453	23 474
Łódzkie Wiadomości Dnia	Łódź	55 519	74 819	69 305
Informacje	Olsztyn	-	-	-
Kurier Opolski	Opole	-	-	-
Teleskop	Poznań	47 479	35 014	17 380
Aktualności	Rzeszów	16 363	10 551	2 798
Kronika / Kronika Obraz Dnia	Szczecin	12 186	15 701	15 708
Kurier Mazowiecki	Warszawa	134 443	85 104	94 615
Kurier Warszawski	Warszawa	137 451	79 681	58 097
Fakty	Wrocław	113 161	80 129	114 803
SERWISY KRAJOWE				
Wiadomości	TVP1	4 325 635	4 262 909	4 455 227
Panorama	TVP2	2 258 288	1 916 828	1 948 364

Tabela 2. Średnia minutowa widownia monitorowanych serwisów przed II turą, AMR 18+

nazwa programu	ośrodek TVP	22-28.XI	29.XI-3.XII
SERWISY LOKALNE			
Obiektyw	Białystok	72 305	84 449
Zbliżenia	Bydgoszcz	33 426	37 908
Panorama	Gdańsk	22 551	32 388
Informacje Lubuskie	Gorzów Wlkp.	-	-
Aktualności	Katowice	86 768	84 894
Informacje	Kielce	-	-
Kronika	Kraków	97 742	87 184
Panorama Lubelska	Lublin	22 838	17 614
Łódzkie Wiadomości Dnia	Łódź	62 645	80 626
Informacje	Olsztyn	-	-
Kurier Opolski	Opole	-	-
Teleskop	Poznań	29 646	30 495
Aktualności	Rzeszów	18 352	15 015
Kronika	Szczecin	13 422	33 272
Kurier Mazowiecki	Warszawa	135 538	122 332
Fakty	Wrocław	96 708	79 672
SERWISY KRAJOWE			
Wiadomości	TVP1	4 523 131	5 103 123
Panorama	TVP2	1 947 468	1 863 779

IV. WYNIKI MONITORINGU — PODSUMOWANIE

IV.1. GŁÓWNE WNIOSKI

- Serwisy lokalne poświęcały na ogół więcej czasu, proporcjonalnie do długości programu informacyjnego, na relacjonowanie wyborów samorządowych niż media krajowe;
- Wybory samorządowe cieszyły się przed II turą znacznie mniejszym zainteresowaniem zarówno krajowych, jak lokalnych serwisów informacyjnych;
- Wybór tematów był w obu typach mediów podobny, relacje wyborcze charakteryzował wysoki stopień upartyjnienia — dominowały materiały poświęcone komitetom partii parlamentarnych;
- Ten sposób wyboru informacji dominował zwłaszcza przed I turą; natomiast przed II turą zmienił się on na korzyść komitetów innych niż partii parlamentarnych;
- Liderem prezentacji w serwisach lokalnych, zarówno pod względem długości w liczbach bezwzględnych, jak i udziału procentowego, była przed obiema turami Platforma Obywatelska, przed II turą jej dominacja była jednak słabsza;
- Liderem prezentacji w serwisach krajowych przed I turą było Prawo i Sprawiedliwość, przed II turą — PO;
- Można mówić o uprzywilejowaniu komitetów wyborczych partii parlamentarnych względem pozostałych we wszystkich serwisach TVP — w krajowych bardziej niż w lokalnych;
- Serwisy lokalne prezentowały komitety wyborcze znacznie częściej w sposób neutralny niż media krajowe;
- Komitety wyborcze partii parlamentarnych częściej niż pozostałe prezentowano w sposób nie neutralny, czyli pozytywny i/lub negatywny.

IV.2. ANALIZA ILOŚCIOWA

CZAS POŚWIĘCONY WYBOROM

We wszystkich monitorowanych **lokalnych programach informacyjnych** procentowy udział czasu poświęconego wyborom samorządowym wynosił:

- przed I turą 19,1% łącznego czasu wszystkich serwisów lokalnych, przy czym w zależności od ośrodka udział ten wahał się od 34,3% (Kurier Opolski) do 8,4% (Kurier Mazowiecki);
- przed II turą 13,6% łącznego czasu wszystkich serwisów lokalnych: od 22,9% (Zbliżenia Bydgoszcz) do 3,3 % (Informacje Lubuskie).

Były to udziały wyższe niż w monitorowanych porównawczo dwóch **krajowych programach informacyjnych**, gdzie wyniosły:

- przed I turą 17,8% w Wiadomościach i 12% w Panoramie;
- przed II turą odpowiednio 8,1% oraz 5,3%.

Wyraźny spadek zainteresowania wyborami przed II turą, w serwisach lokalnych i jeszcze większy w krajowych, wynikał z faktu, iż w I turze wybierano radnych do ciał uchwałodawczych na trzech poziomach: gmin, powiatów i województw oraz szefów lokalnych władz wykonawczych: prezydentów miast, wójtów i burmistrzów. W II turze wybierano tylko tych ostatnich i tylko tam, gdzie nie doszło wcześniej do rozstrzygnięć. W takich miastach jak Warszawa czy Wrocław, gdzie wybory skończyły się już w I turze, nie było niczego do relacjonowania ze stolic regionów w II turze.

Szczegółowe dane ze średnimi dziennymi czasami materiałów poświęconych wyborom i średnimi czasami emisji monitorowanych programów informacyjnych przed obiema turami przedstawiają tabele 3 i 4. Wynika z nich, że przed I turą najwięcej czasu poświęciły wyborom następujące ośrodki lokalne:⁷

- Opole: 6 min. 31 s;

---

⁷ Podane dane to średnie dzienne czasy wyrażone w liczbach bezwzględnych

- Białystok: 6 min. 25 s;
- Gdańsk: 5 min. 27 s.

Minimum przez 5 minut średnio dziennie informowały jeszcze o wyborach ośrodki w Olsztynie i Bydgoszczy. Siódmy pod względem czasu bezwzględnego ośrodek poznański — średnio 3 min. 36 s dziennie — wyróżniał się też wysokim udziałem procentowym materiałów wyborczych — 25,2%, zajmując w tej kategorii trzecie miejsce.

Z kolei w serwisach ogólnopolskich czas poświęcony wyborom przed I turą wynosił: w Wiadomościach średnio 4 min. 21 s dziennie, w Panoramie — 3 min. 22 s.

Tabela 3. Czas poświęcony wyborom w serwisach informacyjnych przed I turą

19 wydań w okresie od 1 do 19.XI.2010	średni dzienny czas materiałów wyborczych	średni dzienny czas emisji programu	% materiałów wyborczych
SERWISY LOKALNE			
Kurier Opolski	0:06:31	0:19:00	34,3%
Obiektyw Białystok	0:06:25	0:20:41	31,0%
Panorama Gdańsk	0:05:27	0:22:17	24,5%
Informacje Olsztyn	0:05:20	0:21:51	24,4%
Zbliżenia Bydgoszcz	0:05:00	0:21:03	23,8%
Kronika Szczecin	0:04:07	0:37:28	11,0%
Teleskop Poznań	0:03:36	0:14:17	25,2%
Łódzkie Wiadomości Dnia	0:03:34	0:17:30	20,4%
Fakty Wrocław	0:03:32	0:17:21	20,4%
Informacje Kielce	0:02:47	0:15:52	17,5%
Panorama Lubelska	0:02:43	0:19:29	13,9%
Aktualności Katowice	0:02:30	0:19:33	12,8%
Kronika Kraków	0:02:17	0:14:52	15,4%
Aktualności Rzeszów	0:02:06	0:20:01	10,5%
Informacje Lubuskie	0:01:58	0:16:13	12,1%
Kurier Warszawski	0:01:38	0:09:59	16,4%
Kurier Mazowiecki	0:00:39	0:07:43	8,4%
Lokalne razem	1:00:10	5:15:09	19,1%
SERWISY KRAJOWE			
Wiadomości	0:04:21	0:24:25	17,8%
Panorama	0:03:22	0:28:07	12,0%

W serwisach lokalnych w I turze liderem rankingu — zarówno pod względem czasu poświęconego wyborom, jak i procentowego udziału materiałów wyborczych — było Opole. Na tym wyniku zaważył prezentowany w Kurierze Opolskim cykl „Samorząd 2010. Twój wybór”, poświęcony rozliczaniu władz lokalnych. Ilość materiałów wyborczych nie przełożyła się jednak na wysoki udział obywateli w wyborach, bo w województwie opolskim frekwencja w I turze była najniższa w kraju — 40,99%. Wytłumaczeniem tego może być

sposób prezentacji materiałów wyborczych w serwisie opolskim: wyjątkowo negatywny na tle pozostałych ośrodków (piszemy o tym więcej w części poświęconej analizie jakościowej).

Outsiderami rankingu pod względem czasu poświęconego wyborom (mówimy tu o liczbach bezwzględnych) były przed I turą dwa najkrótsze pod względem czasu emisji lokalne programy nadawane w woj. mazowieckim: Kurier Warszawski i Kurier Mazowiecki. Jednocześnie niski udział procentowy materiałów wyborczych miały serwisy w Rzeszowie i Szczecinie. Pod względem udziału procentowego tylko te dwa ostatnie oraz Kurier Mazowiecki były przed I turą gorsze od ogólnopolskiej Panoramy.

Największe zainteresowanie wyborami, w całym okresie badania, media wykazały w tygodniu bezpośrednio przed I turą. Średni dzienny udział materiałów wyborczych we wszystkich monitorowanych programach lokalnych wzrósł wtedy do 27%. W kilku ośrodkach oscylowały nawet wokół 40%: w Poznaniu wyniósł 42,7%, w Olsztynie 40,4%, w Białymstoku 40%, a w Opolu 37,4%. Wzrost zainteresowania wyborami nastąpił również w programach krajowych: w Wiadomościach do 20%, a w Panoramie do 17%.

Przed II turą spośród lokalnych ośrodków TVP najwięcej średnio dziennie czasu wyborom poświęciły:

- Bydgoszcz: 5 min. 45 s;
- Olsztyn: 4 min. 24 s;
- Gdańsk: 3 min. 53 s.

W tych właśnie regionach toczyły się jedne z bardziej interesujących — nie tylko lokalnie — dogrywek w wyborach na prezydentów miast: Bydgoszczy, Sopotu i Olsztyna. W dwóch ostatnich startowali kandydaci, przeciw którym trwało postępowanie karne — co dla mediów jest bardziej interesujące niż same wybory. W Bydgoszczy i Sopocie wybory wygrali kandydaci wspierani przez PO. Zastanawiająca jest jednak niska pozycja w tym rankingu Krakowa i Poznania, gdzie też odbywały się prestiżowe pojedynki, wywołujące zainteresowanie poza regionem. Faworyci i późniejsi zwycięzcy wyborów w tych miastach mieli przeciwko sobie kandydatów popieranych przez PO.

Tabela 4. Czas poświęcony wyborom w serwisach informacyjnych przed II turą

12 wydań w okresie od 22.XI do 3.XII.2010	średni dzienny czas materiałów wyborczych	średni dzienny czas emisji programu	% materiałów wyborczych
SERWISY LOKALNE			
Zbliżenia Bydgoszcz	0:05:45	0:25:08	22,9%
Informacje Olsztyn	0:04:24	0:21:55	20,1%
Panorama Gdańsk	0:03:53	0:23:23	16,6%
Kronika Szczecin	0:03:44	0:17:35	21,2%
Łódzkie Wiadomości Dnia	0:03:40	0:18:01	20,4%
Aktualności Rzeszów	0:03:12	0:22:30	14,2%
Panorama Lubelska	0:02:09	0:19:31	11,0%
Fakty Wrocław	0:02:02	0:18:22	11,1%
Aktualności Katowice	0:01:59	0:19:24	10,2%
Kronika Kraków	0:01:46	0:13:40	12,9%
Kurier Mazowiecki	0:01:43	0:08:56	19,2%
Kurier Opolski	0:01:29	0:16:47	8,8%
Obiektyw Białystok	0:01:23	0:20:54	6,6%
Teleskop Poznań	0:01:21	0:14:55	9,1%
Informacje Kielce	0:00:57	0:15:51	6,0%
Informacje Lubuskie	0:00:32	0:16:08	3,3%
Lokalne razem	0:39:59	4:53:00	13,6%
SERWISY KRAJOWE			
Wiadomości	0:01:51	0:22:47	8,1%
Panorama	0:01:33	0:29:06	5,3%

Interesująca jest metamorfoza Kuriera Mazowieckiego, który pod względem udziałów przesunął się z ostatniego miejsca w okresie przed I turą (8,4%) na piątą pozycję przed II turą (19,2%). Wprawdzie serwis ten poświęcał teraz średnio tylko 1 min. 43 s dziennie na prezentacje wyborcze, ale było to niemal trzykrotnie więcej niż przed I turą, trzeba też wziąć pod uwagę, iż cały program informacyjny trwał średnio niespełna 9 min. dziennie. Z kolei Opole z pozycji lidera pod względem udziałów przed I turą (34,3%) spadło teraz na czwarte miejsce od końca (8,8%).

Suma średniego dziennego czasu poświęconego wyborom we wszystkich serwisach lokalnych spadła o jedną trzecią: z ok. 1 godz. przed I turą do ok. 40 min. przed II turą. Jeszcze większe spadki — o ponad połowę nastąpiły w serwisach krajowych. Panorama poświęcała teraz wyborom średnio 1 min. 33 s dziennie, Wiadomości — 1 min. 51 s. Było to mniej także w stosunku do większości serwisów lokalnych w okresie przed II turą — gorsi od Panoramy pod tym względem byli tylko lokalni outsiderzy z pięciu regionów: opolskiego, podlaskiego, wielkopolskiego, świętokrzyskiego i lubuskiego.

CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW

Materiały wyborcze w monitorowanych programach zdominowały informacje o komitetach partii parlamentarnych oraz ich kandydatach. W serwisach lokalnych liderem prezentacji był KW Platforma Obywatelska, a w serwisach krajowych: przed I turą KW Prawo i Sprawiedliwość, przed II turą — KW PO.

Czas poświęcony komitetom czterech partii parlamentarnych — PO, PiS, SLD i PSL — stanowił przed I turą aż 68,9% łącznego czasu materiałów wyborczych we wszystkich monitorowanych serwisach lokalnych. W programach krajowych wskaźnik ten był jeszcze wyższy: 89% czasu wyborczego w Wiadomościach i 84,2% w Panoramie.

Spośród serwisów lokalnych najwyższe procentowe udziały czasu poświęconego czterem partiom miały Kurier Mazowiecki (90,9% materiałów wyborczych — co prawda, było to tylko niecałe 8 minut łącznie w ciągu 3 tygodni przed I turą) oraz Informacje Lubuskie (83,2%, 19 min. 8 s). Najniższe — Informacje Olsztyn (56%, 44 min. 19 s) i Kronika Kraków (58,3%, 18 min. 13 s). Lokujący się w środku tego rankingu gdański serwis informacyjny poświęcił czterem partiom, w ciągu 3 tygodni przed I turą, 1 godz. 19 min. 30 s, co stanowiło 70,5% jego materiałów wyborczych.

Należy podkreślić, że są to minimalne wskaźniki, ponieważ odnoszą się wyłącznie do komitetów partii parlamentarnych. Nie udało się wychwycić wszystkich powiązań między tymi partiami a innymi komitetami lokalnymi — choć takie związki często sugerowały same nazwy (np. lubelska Lista Sierakowskiej — Lewica) bądź deklarowali je politycy (np. PO wobec komitetu Jacka Karnowskiego Samorządność Sopot)⁸.

Komitety lokalne przed I turą lokowały się — w najlepszym wypadku — na trzecim miejscu pod względem czasu i udziału w prezentacjach wyborczych serwisów lokalnych. Tak było jedynie w pięciu ośrodkach regionalnych TVP, gdzie o reelekcję starali się urzędujący prezydenci miast: Rafał Dutkiewicz we Wrocławiu, Tadeusz Jędrzejczak w Gorzowie, Jacek Majchrowski w Krakowie, Tadeusz Ferenc w Rzeszowie i Wojciech Lubawski w Kielcach.

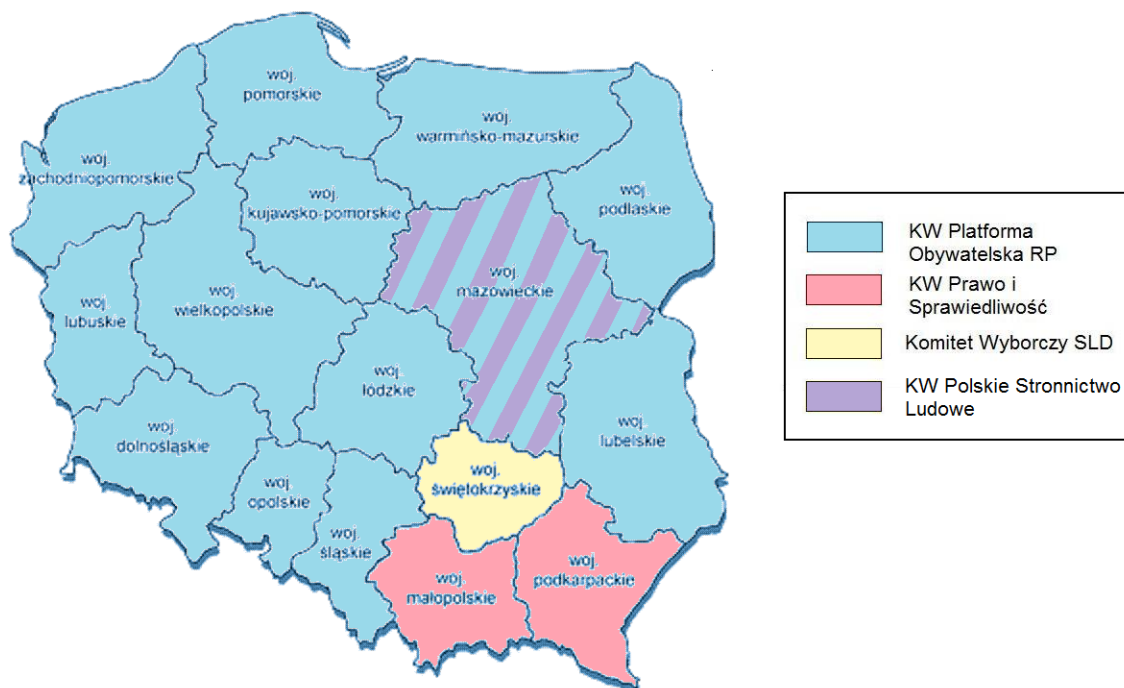
⁸ Jest to słaby punkt badania, gdyż takie powiązania mogą się okazać ważnym czynnikiem wyborów samorządowych. Należałoby zastanowić się nad tym, czy i jak da się to poprawić przy ewentualnym kolejnym monitoringu mediów podczas wyborów samorządowych

Wszyscy oni wygrali wybory już w I turze, poza Jackiem Majchrowskim, który wygrał w II turze.

Geograficzny rozkład liderów czasu wyborczego w serwisach lokalnych podczas 3 tygodni przed I turą przedstawia mapa nr 1.

Mapa 1. Najczęściej prezentowane komitety wyborcze w serwisach lokalnych w poszczególnych województwach przed I turą (1–19.11.2011)

PO dominowała we wszystkich poza trzema ośrodkami. W dwóch województwach (małopolskim i podkarpackim) najwięcej czasu na wyborcze prezentacje poświęcono PiS, w jednym (świętokrzyskim) — SLD. Natomiast PSL zajęło pierwsze miejsce tylko w jednym z dwóch monitorowanych programów ośrodka TVP na Mazowszu — Kurierze Mazowieckim (poświęconym sprawom regionu, w którym partia ta ma mocną pozycję) — *ex equo* z Platformą, wyprzedzając ją zaledwie o sekundę. Łączny czas prezentacji PSL w tym serwisie z 3 tygodni przed I turą wyniósł 2 min. 14 s, co stanowiło 25,5% materiałów wyborczych.

Tak wysoka pozycja była czymś wyjątkowym, bo PSL aż w 12 regionach było najkrócej prezentowane spośród partii parlamentarnych. Łącznie we wszystkich serwisach lokalnych poświęcono tej partii przed I turą 5,7% materiałów wyborczych (51 min. 14 s przez 3 tygodnie), podczas gdy PO 27,6%, PiS 19,4%, a SLD 16,1%.

Inaczej proporcje te układały się przed I turą w serwisach krajowych. Liderem prezentacji był PiS — w Wiadomościach 50,9% prezentacji wyborczych, w Panoramie 33,6%. Udziały innych partii parlamentarnych były następujące: PO odpowiednio 18,8% i 21,2%, SLD 13,5% i 20,2%, PSL 5,8% i 9,1%. Pozostałym komitetom łącznie Wiadomości poświęciły jedynie 11% materiałów wyborczych, Panorama — 15,8%.

Przed II turą dominacja PO w serwisach lokalnych zmniejszyła się z 13 do 9 ośrodków. Znacznie wzrósł natomiast udział procentowy w prezentacjach wyborczych komitetów lokalnych — z 31,1% przed I turą do 43,2%. W trzech województwach, lubuskim, pomorskim i warmińsko-kujawskim, zajęły one nawet pierwsze miejsce pod względem udziałów. Ewenementem natomiast był ośrodek opolski, który wprawdzie przed II turą omawiał wybory średnio przez 1,5 minuty dziennie, ale — w przeciwieństwie do okresu przed I turą, kiedy dużo czasu poświęcił komitetom lokalnym — teraz w ogóle się nimi nie interesował.

Geograficzny rozkład liderów czasu wyborczego w serwisach lokalnych podczas 2 tygodni przed II turą przedstawia mapa nr 2.

Mapa 2. Najczęściej prezentowane komitety wyborcze w serwisach lokalnych w poszczególnych województwach przed II turą (22.11–3.12.2011)

Trzeba pamiętać, że czas poświęcony wyborom przed II turą był znacznie krótszy. Przed I turą we wszystkich serwisach lokalnych łącznie poświęcono komitetom innym niż czterech partii parlamentarnych 4 godz. 37 min. Przed II turą — już tylko 2 godz. 27 min.

Było to jednak więcej niż wyniósł sumaryczny czas lidera, czyli PO, w serwisach lokalnych przed II turą (2 godz. 6 min.). Jeszcze mniej poświęcono w nich SLD (43 min.) i PiS (33 min). PSL prezentowany był przed II turą zaledwie w sześciu programach lokalnych (spośród 16 monitorowanych), łącznie przez 4 min. 19 s. Dla porównania o PiS nie wspomniano w tym okresie w ośmiu ośrodkach, o SLD w sześciu, o PO w dwóch, a o lokalnych komitetach tylko w jednym (wspomnianym wyżej Opolu).

Udział czterech partii parlamentarnych we wszystkich serwisach lokalnych przed II turą spadł z 68,9% do 56,8% czasu prezentacji wyborczych. Najwyższy był w Opolu (100%) i Katowicach (92,3%). Najniższy — w Gdańsku (15,2%) i Olsztynie (20%).

W Gdańsku najczęściej prezentowane były komitety kandydatów niezależnych: komitet Jacka Karnowskiego Samorządność Sopot, kandydata popieranego przez PO na prezydenta Sopotu (wygrał wybory), oraz komitet jego kontrkandydata, Wojciecha Fułka — Kocham Sopot. W Olsztynie pierwsze miejsce w rankingu prezentacji zajął komitet Czesława Małkowskiego, byłego prezydenta miasta, budzącego kontrowersje z powodu zarzutów prokuratorskich, drugie — komitet jego przeciwnika, Piotra Grzymowicza, który wygrał wybory. W Lubuskiem najczęściej prezentowano komitet Andrzeja Chinalskiego, walczącego o reelekcję na stanowisko burmistrza Krosna Odrzańskiego (przegrał z kandydatem PO). Co prawda, było to tylko o sekundę dłużej niż czas poświęcony komitetowi PO. Jednakże w tym serwisie z 2 min. 20 s o komitetach wyborczych, $\frac{3}{4}$ zajęły komitety inne niż czterech partii parlamentarnych.

Za sprawą fascynujących pojedynków lokalnych, ale jednocześnie dzięki mniejszemu zainteresowaniu wyborami przed II turą, zmieniły się też proporcje w serwisach krajowych. Wiadomości poświęciły komitetom innym niż czterech partii parlamentarnych łącznie 5 min. 12 s w ciągu 2 tygodni przed II turą (o 34 s więcej niż przez 3 tygodnie przed I turą), co teraz stanowiło aż 40,5% prezentacji wyborczych (wobec 11% przed I turą). Kolejność poszczególnych komitetów w tym serwisie była następująca: PO (37,6%), Samorządność Sopot niezależnego kandydata na prezydenta Jacka Karnowskiego (12,5%), SLD (10,5%).

Z kolei Panorama przed II turą prezentowała wszystkie niezależne komitety jedynie przez 3 min. 48 s (o połowę krócej niż przed I turą), ale dało im to łącznie ponad dwukrotnie większy udział — 33,2% wobec 15,8% przed I turą. Ranking komitetów w tym serwisie wyglądał teraz następująco: PO (37%), SLD (19,4%), a za nimi komitety kandydatów na prezydenta Olsztyna: Czesława Małkowskiego (9,9%) i Piotra Grzymowicza (9,5%).

Interesująco wygląda jeszcze jedno porównanie, które pokazuje wzrost zainteresowania komitetami lokalnymi między turami wyborów. W pierwszej trójce najczęściej pokazywanych komitetów **w serwisach lokalnych** przed I turą najwięcej miejsc zdobyły kolejno komitety: PiS (17), PO (16), SLD (11), pozostałe łącznie, czyli inne niż czterech partii parlamentarnych (5) i PSL (2) — patrz tabela 5.

Tabela 5. Najczęściej prezentowane komitety w serwisach regionalnych TVP przed I turą

	Miejsce 1	Miejsce 2	Miejsce 3	Razem
KW Platforma Obywatelska RP	13	3		16
KW Prawo i Sprawiedliwość	2	10	5	17
Komitet Wyborczy SLD	1	4	6	11
Komitety lokalne			5	5
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	1		1	2

Przed II turą natomiast zwyciężyły w tym rankingu⁹ komitety inne niż czterech partii parlamentarnych (20), za nimi były: PO (14), SLD (6), PiS (5) i PSL (2) — patrz tabela 6.

Tabela 6. Najczęściej prezentowane komitety w serwisach regionalnych TVP przed II turą

	Miejsce 1	Miejsce 2	Miejsce 3	Razem
KW Platforma Obywatelska RP	9	3	2	14
Komitety lokalne	3	8	9	20
KW Prawo i Sprawiedliwość	2	3		5
Komitet Wyborczy SLD	2	2	2	6
KW Polskie Stronnictwo Ludowe			2	2

Z kolei w obu **serwisach krajowych** przed I turą w pierwszej trójce były tylko komitety partii parlamentarnych, w podobnej kolejności: PiS, PO, SLD. Natomiast przed II turą na podium znalazły się także lokalne komitety niezależnych kandydatów. W Wiadomościach na drugim miejscu uplasowała się Samorządność Sopot Jacka Karnowskiego (tu kolejność była

⁹ Łącznie w tabeli 6 jest 47 miejsc z pierwszej trójki w 16 serwisach (a nie 48), gdyż w-Kurierze Opolskim prezentowane były przed II turą tylko dwa komitety: PO i SLD

następująca: PO, Samorządność Sopot, SLD). W Panorامية — na trzecim miejscu olsztyński komitet Czesława Małkowskiego (PO, SLD, komitet Małkowskiego).

CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Mapy 3 i 4 na następnej stronie pokazują, do jakich komitetów wyborczych należeli kandydaci najczęściej prezentowani w serwisach lokalnych w I i II turze. W rankingu tym pod uwagę brany był czas łącznej prezentacji danej osoby: zarówno w roli kandydata (czas prezentacji brutto), jak i w roli urzędowej (w przypadku urzędujących prezydentów miast i wojewodów). Jak widać, dominacja PO była tu mniejsza niż w kategorii samych komitetów. Większy natomiast był udział kandydatów PiS i SLD, a przede wszystkim — komitetów lokalnych.

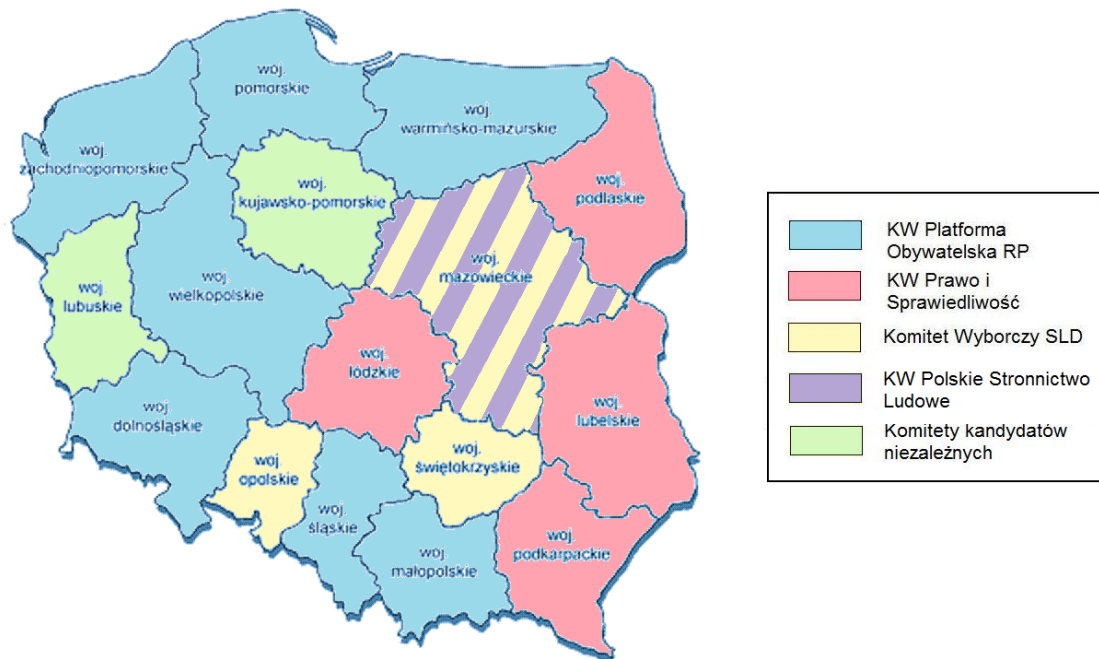
Przed I turą kandydaci PO byli liderami prezentacji już tylko w siedmiu lokalnych programach w porównaniu z 13, w których dominował komitet tej partii. Kandydaci PiS — w czterech (a komitet tylko w dwóch). SLD — w trzech (komitet w jednym), m.in. w Kurierze Warszawskim. Kandydat PSL dominował w tym samym programie co komitet tej partii — w Kurierze Mazowieckim. W dwóch ośrodkach dominowali kandydaci niezależni: Tadeusz Jędrzejczak (w woj. lubuskim), wybrany ponownie i to już w I turze na prezydenta Gorzowa, oraz Konstanty Dombrowicz (w woj. kujawsko-pomorskim), który bezskutecznie starał się o reelekcję na stanowisko prezydenta Bydgoszczy.

Natomiast przed II turą dominowali już kandydaci wystawiani przez komitety niepartyjne — byli oni najczęściej prezentowani w ośmiu lokalnych serwisach (podczas gdy same komitety lokalne tylko w trzech). Kandydaci PO w czterech (komitety w dziewięciu), a PiS, podobnie jak SLD — w dwóch (komitety obu tych partii też zdominowały po dwa ośrodki).

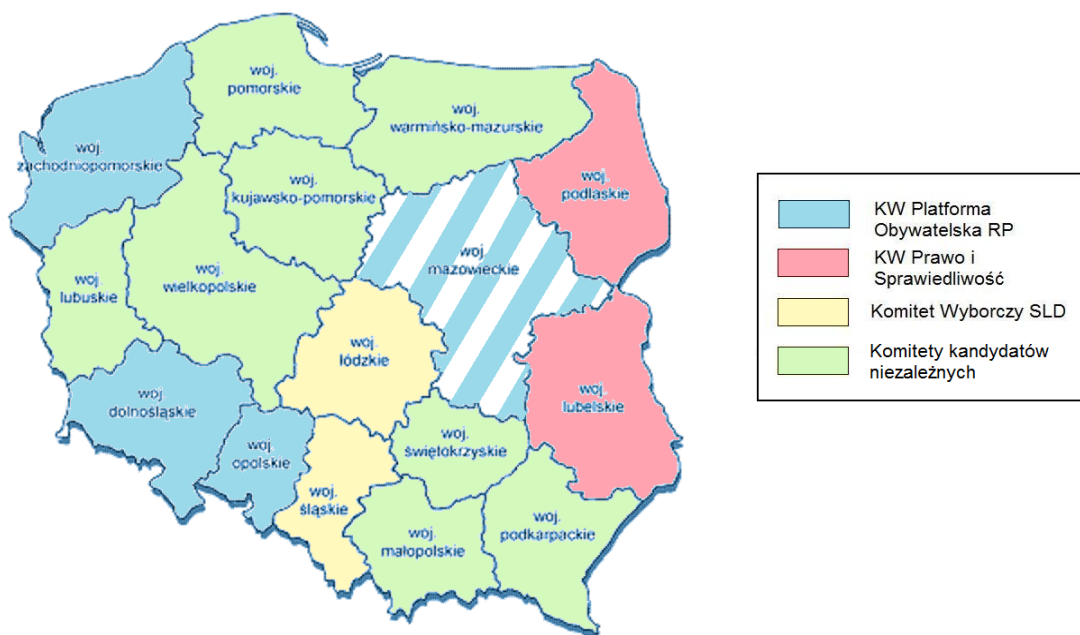
W programach ogólnopolskich przed I turą dominowali kandydaci PiS i PO. W Panorامية najczęściej prezentowano Czesława Bieleckiego, kandydata popieranego przez PiS na prezydenta Warszawy, w Wiadomościach — jego rywalkę Hannę Gronkiewicz-Waltz, która wygrała w I turze.

Przed II turą w Wiadomościach pierwsze miejsce zajął Wojciech Fułek, niezależny kandydat na prezydenta Sopotu (przegrał z popieranym przez PO Jackiem Karnowskim), w Panorامية — Stanisław Kracik, kandydat PO na prezydenta Krakowa (przegrał z Jackiem Majchrowskim, startującym jako kandydat niezależny).

Mapa 3. Najczęściej prezentowani kandydaci w serwisach lokalnych w poszczególnych województwach przed I turą (1–19.11.2011)

Mapa 4. Najczęściej prezentowani kandydaci w serwisach lokalnych w poszczególnych województwach przed II turą (22.11–3.12.2011)

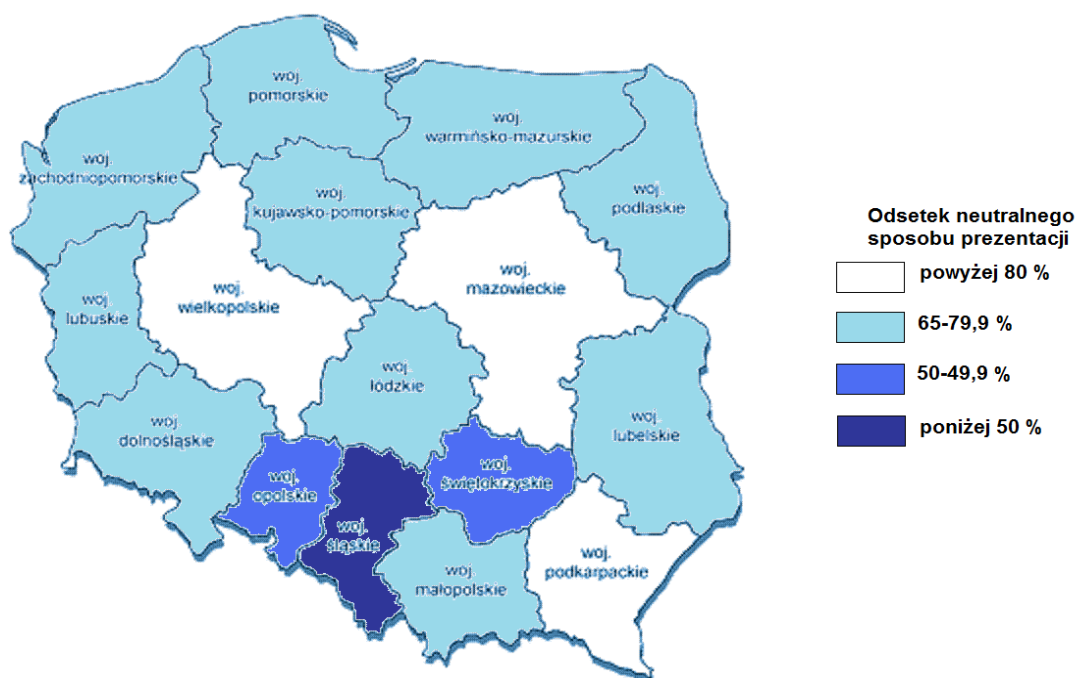
IV.3. ANALIZA JAKOŚCIOWA

DOMINUJĄCY SPOSÓB PREZENTACJI

W programach informacyjnych dominował neutralny sposób prezentacji komitetów. W całym okresie monitoringu w serwisach lokalnych materiały neutralne stanowiły 71,6% czasu prezentacji wyborczych (przed I turą 72,4%, przed II turą 69,5%), materiały pozytywne — 19,7% (odpowiednio 18,6% i 22,3%), negatywne — 8,7% (8,9% i 8,3%).

Największy odsetek informacji prezentowanych w sposób **neutralny** zawierały w całym monitorowanym okresie serwisy lokalne w Poznaniu (88,6%), Warszawie (Kurier Mazowiecki 87,8%, Kurier Warszawski¹⁰ 82,2%) i Rzeszowie (81,4 %). Najniższy — w Katowicach (47,8 %).

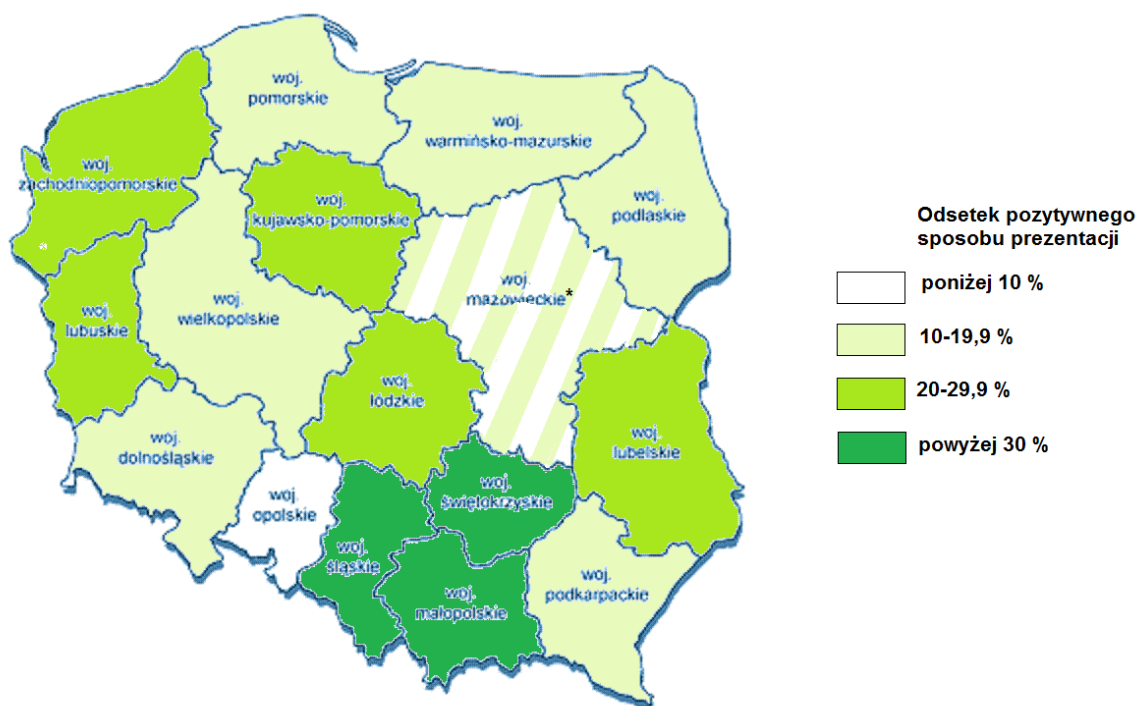
Mapa 5. Odsetek neutralnego sposobu prezentacji w serwisach lokalnych w poszczególnych województwach

¹⁰ Kurier Warszawski tylko przed I turą

Najwyższy udział **pozytywnych** prezentacji miały serwisy nadawane w Katowicach (41,8%), Kielcach (35,2%) i Krakowie (33,2 %). Najniższy — w stolicy (Kurier Warszawski 3,9%) i Opolu (7,%).

Mapa 6. Odsetek pozytywnego sposobu prezentacji w serwisach lokalnych w poszczególnych województwach¹¹

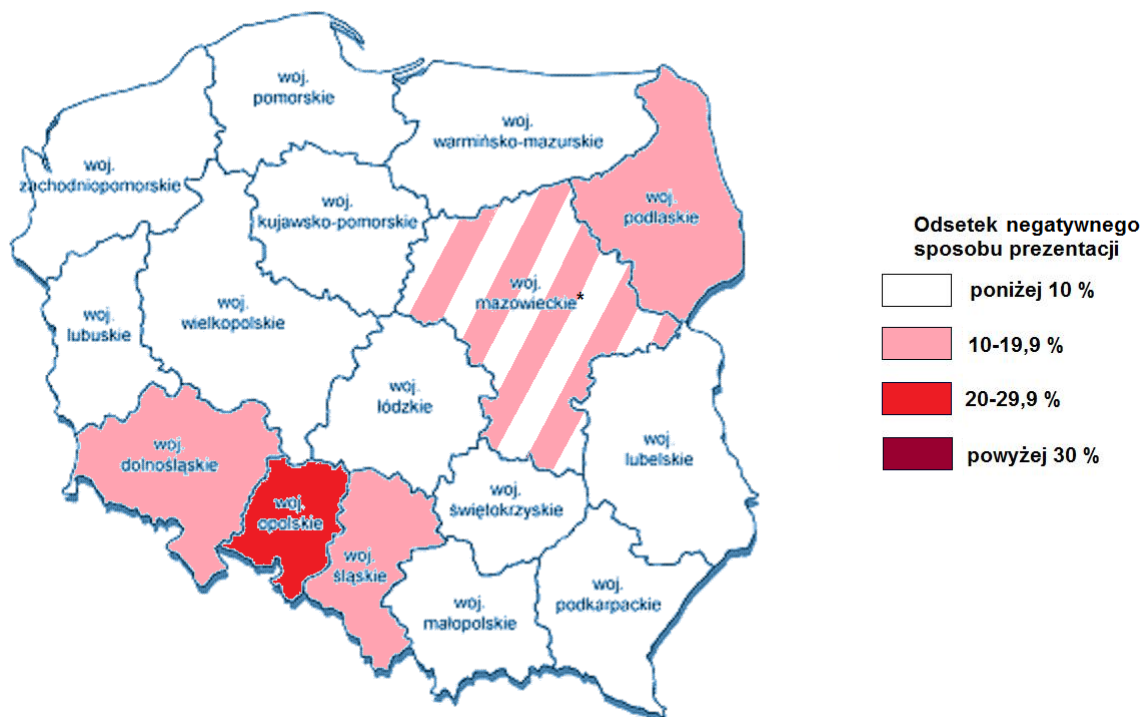

Najwyższy odsetek materiałów **negatywnych** zawierały serwisy w Opolu (29,3%), we Wrocławiu (17,1%) i stolicy (Kurier Warszawski 13,9%). Praktycznie nie odnotowano ich w Teleskopie Poznań (0,4 %) i Kurierze Mazowieckim (0,8 %).

¹¹ w przypadku woj. mazowieckiego badano dwa programy. Odsetek materiałów o wydźwięku pozytywnym wyniósł 11,4 % w przypadku Kuriera Mazowieckiego, zaś w przypadku Kuriera Warszawskiego (tylko przed I turą) — 3,9 %.

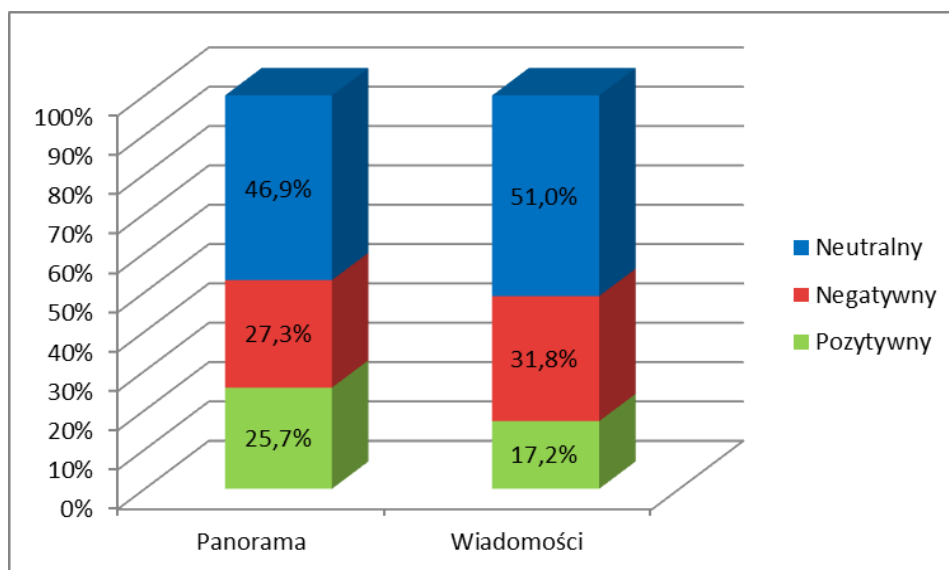
Mapa 7. Odsetek negatywnego sposobu prezentacji w serwisach lokalnych w poszczególnych województwach¹²

W programach krajowych w całym badanym okresie odsetek prezentacji neutralnych, choć wciąż największy, stanowił już, tylko połowę czasu materiałów wyborczych. Drugie miejsce zajmowały materiały negatywne, które w Wiadomościach stanowiły aż 31,8%, a w Panoramie 27,3% prezentacji wyborczych. Materiały pozytywne to odpowiednio 17,2% w Wiadomościach i 25,7% w Panoramie — patrz wykres poniżej.

¹² w przypadku woj. mazowieckiego badano dwa programy. Odsetek materiałów o wydźwięku pozytywnym wyniósł 11,4 % w przypadku Kuriera Mazowieckiego, natomiast w Kurierze Warszawskim (tylko przed I turą) — 3,9 %.

Wykres 1. Sposób prezentacji w serwisach ogólnopolskich: Panorامية i Wiadomościach

PREZENTACJE KOMITETÓW

Interesujące są różnice w sposobie prezentacji komitetów wyborczych przez serwisy lokalne i krajowe. W **serwisach lokalnych** dominował neutralny sposób informowania, a następnie — ale w znacznie mniejszym stopniu — pozytywny. W **mediach krajowych** częściej niż w lokalnych zdarzały się prezentacje negatywne lub pozytywne, które w odniesieniu do niektórych komitetów były dominujące.

PO przed I turą miała w **programach regionalnych** 63,2% materiałów neutralnych i 23,6% pozytywnych, przed II turą odpowiednio 60,4% i 29,8% — patrz tabele 7 i 8.

W trzech ośrodkach prezentacje **pozytywne o PO przed I turą** stanowiły ponad połowę materiałów o tej partii: podkarpackim (65,8%), lubelskim (56,1%) i lubuskim (51,7%).

Najwyższy odsetek informacji **negatywnych** o tej partii zawierały **przed I turą** Kurier Warszawski (37,7%), Kurier Opolski (29,6%) i Fakty Wrocław (29,3%), choć czas tych negatywnych prezentacji, wyrażony w liczbach bezwzględnych, był bardzo zróżnicowany (przez 3 tygodnie przed I turą wyniósł w Warszawie 1 min. 30 s, w Opolu 5 min. 17 s, a we Wrocławiu 6 min. 30 s).

Negatywne informacje o kandydatach tej partii dotyczyły przede wszystkim wykorzystywania przez nich stanowisk służbowych do celów kampanijnych (Fakty Wrocław), rozliczeń samorządowców (Kurier Opolski) oraz zarzutów ze strony kontrkandydatów wobec aktualnie urzędujących władz miasta (Kurier Warszawski).

Tabela 7. Sposób prezentacji komitetu wyborczego PO przed I turą

PO PRZED I TURĄ	% prezentacji partii			czas prezentacji partii			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Aktualności Rzeszów	65,8%	12,1%	22,1%	00:04:31	00:00:50	00:01:31	00:06:52	21,9%
Panorama Lubelska	56,1%	0,0%	43,9%	00:05:21		00:04:11	00:09:32	23,8%
Informacje Lubuskie	51,7%	4,3%	44,0%	00:05:15	00:00:26	00:04:28	00:10:09	44,1%
Informacje Kielce	43,1%	0,0%	56,9%	00:02:11		00:02:53	00:05:04	13,7%
Kronika Kraków	37,5%	0,0%	62,5%	00:02:10		00:03:37	00:05:47	18,5%
Łódzkie Wiadomości Dnia	28,4%	1,9%	69,6%	00:03:41	00:00:15	00:09:01	00:12:57	28,1%
Obiektyw Białystok	26,4%	13,4%	60,0%	00:05:33	00:02:49	00:12:37	00:21:01	22,5%
Panorama Gdańsk	25,3%	10,8%	63,9%	00:09:01	00:03:51	00:22:46	00:35:38	31,6%
Aktualności Katowice	24,8%	9,9%	65,3%	00:02:36	00:01:02	00:06:51	00:10:29	28,6%
Zbliżenia Bydgoszcz	23,9%	18,0%	58,1%	00:06:15	00:04:43	00:15:14	00:26:12	31,5%
Fakty Wrocław	20,5%	29,3%	50,2%	00:04:33	00:06:30	00:11:08	00:22:11	34,4%
Kronika Szczecin	17,1%	17,2%	65,6%	00:03:31	00:03:32	00:13:28	00:20:31	32,0%
Kurier Mazowiecki	16,5%	0,0%	83,5%	00:00:22		00:01:51	00:02:13	25,3%
Kurier Opolski	8,4%	29,6%	62,0%	00:01:30	00:05:17	00:11:05	00:17:52	25,4%
Informacje Olsztyn	6,1%	7,8%	86,1%	00:01:08	00:01:26	00:15:52	00:18:26	23,3%
Teleskop Poznań	2,1%	1,8%	96,1%	00:00:21	00:00:18	00:16:11	00:16:50	31,4%
Kurier Warszawski	0,0%	37,7%	62,3%		00:01:30	00:02:29	00:03:59	24,5%
Lokalne razem	23,6%	13,2%	63,2%	00:57:59	00:32:29	02:35:13	04:05:43	27,6%
SERWISY KRAJOWE								
Panorama	26,3%	10,1%	63,6%	00:02:39	00:01:01	00:06:25	00:10:05	21,2%
Wiadomości	13,7%	6,1%	80,2%	00:01:05	00:00:29	00:06:20	00:07:54	18,8%

Przed II turą najwięcej prezentacji **pozytywnych o PO** zawierały serwisy w województwach śląskim (72,4%), zachodniopomorskim (38,7%) i lubelskim (34,8%). Najwięcej **negatywnych** — wrocławski (37,6%) i opolski (30,6%).

Inaczej niż w programach lokalnych wyglądały proporcje prezentacji w **mediach krajowych**. **PO** przed I turą prezentowano co prawda głównie **neutralnie** (80,2% Wiadomości, 63,6% Panorama) oraz **pozytywnie** (19,5% i 21,4%). Ale już przed II turą relacje o kandydatach tej partii straciły wcześniejszy neutralny charakter i pokazywano ich albo w negatywnym (44,1% Panorama, 30,7% Wiadomości,) albo pozytywnym świetle (46,6% Wiadomości, 22,4% Panorama). Materiały neutralne ustąpiły więc miejsca prezentacjom zabarwionym ocenami **negatywnymi i pozytywnymi**, rozłożyły się one jednak równomiernie.

Tabela 8. Sposób prezentacji komitetu wyborczego PO przed II turą¹³

PO PRZED II TURĄ	% prezentacji partii			czas prezentacji partii			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Aktualności Katowice	72,4%	0,0%	27,6%	00:06:05		00:02:19	00:08:24	49,1%
Kronika Szczecin	38,7%	16,6%	44,7%	00:10:20	00:04:26	00:11:57	00:26:43	56,6%
Panorama Lublin	34,8%	0,0%	65,2%	00:02:53		00:05:24	00:08:17	42,8%
Kurier Mazowiecki	31,8%	0,0%	68,2%	00:01:49		00:03:54	00:05:43	54,8%
Zbliżenia Bydgoszcz	31,1%	4,1%	64,8%	00:05:29	00:00:43	00:11:25	00:17:37	37,5%
Łódzkie Wiadomości Dnia	27,5%	0,0%	72,5%	00:03:51		00:10:08	00:13:59	38,5%
Kronika Kraków	27,3%	0,0%	72,7%	00:02:30		00:06:39	00:09:09	51,9%
Panorama Gdańsk	25,3%	18,6%	56,1%	00:01:23	00:01:01	00:03:04	00:05:28	13,9%
Teleskop Poznań	21,0%	0,0%	79,0%	00:01:31		00:05:42	00:07:13	51,8%
Informacje Olsztyn	19,4%	15,1%	65,5%	00:01:30	00:01:10	00:05:04	00:07:44	19,2%
Fakty Wrocław	4,1%	37,6%	58,4%	00:00:20	00:03:04	00:04:46	00:08:10	43,7%
Kurier Opolski	0,0%	30,6%	69,4%		00:01:32	00:03:29	00:05:01	53,7%
Aktualności Rzeszów	0,0%	16,4%	83,6%		00:00:22	00:01:52	00:02:14	6,9%
Informacje Lubuskie	0,0%	0,0%	100%			00:00:35	00:00:35	25,0%
Lokalne razem	29,8%	9,7%	60,4%	00:37:41	00:12:18	01:16:18	02:06:17	34,6%
SERWISY KRAJOWE								
Wiadomości	46,6%	30,7%	22,8%	00:02:15	00:01:29	00:01:06	00:04:50	37,6%
Panorama	22,4%	44,1%	33,5%	00:00:57	00:01:52	00:01:25	00:04:14	37,0%

PiS w programach regionalnych miało przed I turą 72,9% prezentacji neutralnych i 21,5% pozytywnych, przed II turą 62,4% i 29,5% — patrz tabele 9 i 10.

Przed I turą najczęściej pokazywane było w sposób **pozytywny** w Informacjach Kielce (52,6%), Kronice Kraków (52,4%) i Panoramic Lubelskiej (49,9%).

Z kolei największy odsetek **prezentacji negatywnych** o PiS przed I turą, odbiegający od innych programów, jeśli chodzi o materiały niekorzystne dla tej partii, zawierały Aktualności Katowice (28%). Jednak w tym programie PiS było znacznie częściej pokazywane pozytywnie (44,2%).

Przed II turą pozytywnie znów najczęściej prezentowano PiS w serwisach kieleckim (98,7%) i lubelskim (40%) oraz w bydgoskim (38,7%). Były to głównie materiały o poparciu udzielanym kandydatom samorządowym przez czołowych polityków tej partii, między

¹³ przed II turą komitet wyborczy PO nie był prezentowany w dwóch serwisach lokalnych: podlaskim i świętokrzyskim

innymi relacje z wizyt w terenie Jarosława Kaczyńskiego. Liderem prezentacji **negatywnych** był Obiektyw Białystok (57,1%), co jednak odbiegało od innych serwisów.

Tabela 9. Sposób prezentacji komitetu wyborczego PiS przed I turą

PiS PRZED I TURĄ	% prezentacji partii			czas prezentacji partii			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Informacje Kielce	52,6%	14,7%	32,6%	00:03:49	00:01:04	00:02:22	00:07:15	19,6%
Kronika Kraków	52,4%	7,0%	40,7%	00:03:53	00:00:31	00:03:01	00:07:25	23,7%
Panorama Lubelska	49,9%	0,0%	50,1%	00:04:41		00:04:42	00:09:23	23,4%
Aktualności Katowice	44,2%	28,0%	27,8%	00:03:43	00:02:21	00:02:20	00:08:24	22,9%
Łódzkie Wiadomości Dnia	27,6%	0,0%	72,4%	00:03:03		00:08:00	00:11:03	24,0%
Panorama Gdańsk	25,4%	5,6%	69,0%	00:06:15	00:01:22	00:16:58	00:24:35	21,8%
Informacje Olsztyn	24,7%	12,9%	62,4%	00:02:21	00:01:14	00:05:57	00:09:32	12,0%
Obiektyw Białystok	20,7%	0,0%	79,3%	00:03:40		00:14:04	00:17:44	19,0%
Informacje Lubuskie	19,5%	0,0%	80,5%	00:01:13		00:05:01	00:06:14	27,1%
Fakty Wrocław	14,2%	7,4%	78,4%	00:01:34	00:00:49	00:08:40	00:11:03	17,1%
Aktualności Rzeszów	13,6%	0,0%	86,4%	00:01:45		00:11:06	00:12:51	40,9%
Kronika Szczecin	6,5%	0,0%	93,5%	00:00:40		00:09:39	00:10:19	16,1%
Zbliżenia Bydgoszcz	4,6%	9,5%	85,9%	00:00:35	00:01:13	00:10:58	00:12:46	15,3%
Kurier Opolski	0,0%	8,6%	91,4%		00:01:08	00:12:00	00:13:08	18,7%
Teleskop Poznań	0,0%	0,0%	100,0%			00:06:29	00:06:29	12,1%
Kurier Warszawski	0,0%	0,0%	100,0%			00:03:00	00:03:00	18,5%
Kurier Mazowiecki	0,0%	0,0%	100,0%			00:02:02	00:02:02	23,2%
Lokalne razem	21,5%	5,6%	72,9%	00:37:12	00:09:42	02:06:19	02:53:13	19,4%
SERWISY KRAJOWE								
Panorama	12,9%	54,2%	32,9%	00:02:04	00:08:39	00:05:15	00:15:58	33,6%
Wiadomości	7,7%	66,1%	26,2%	00:01:39	00:14:07	00:05:36	00:21:22	50,9%

W mediach krajowych PiS przed I turą był prezentowany **głównie negatywnie** (66,1% Wiadomości, 54,2% Panorama) oraz **neutralnie** (32,9% Panorama, 26,2% Wiadomości). Wpływ na to miały obiektywne zdarzenia związane z podziałem w tej partii i tworzeniem nowego ugrupowania, przyszłego PJN. Przed II turą prezentowano już **PiS głównie neutralnie** (68,8% Panorama, 56,9% Wiadomości) i **pozytywnie** (43,1% Wiadomości, 31,3% Panorama). Materiałów negatywnych o tej partii nie było w ogóle.

Tabela 10. Sposób prezentacji komitetu wyborczego PiS przed II turą¹⁴

PiS PRZED II TURĄ	% prezentacji partii			czas prezentacji partii			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Informacje Kielce	98,7%	0,0%	1,3%	00:02:33		00:00:02	00:02:35	44,4%
Panorama Lublin	40,0%	10,8%	49,2%	00:03:16	00:00:53	00:04:01	00:08:10	42,2%
Zbliżenia Bydgoszcz	38,7%	0,0%	61,3%	00:02:48		00:04:26	00:07:14	15,4%
Aktualności Rzeszów	14,2%	0,0%	85,8%	00:01:14		00:07:28	00:08:42	27,0%
Kurier Mazowiecki	0,0%	4,4%	95,6%		00:00:09	00:03:17	00:03:26	32,9%
Obiektyw Białystok	0,0%	57,1%	42,9%		00:01:40	00:01:15	00:02:55	37,5%
Łódzkie Wiadomości Dnia	0,0%	0,0%	100%			00:00:18	00:00:18	0,8%
Informacje Olsztyn	0,0%	0,0%	100%			00:00:04	00:00:04	0,2%
Lokalne razem	29,5%	8,1%	62,4%	00:09:51	00:02:42	00:20:51	00:33:24	9,2%
SERWISY KRAJOWE								
Wiadomości	43,1%	0,0%	56,9%	00:00:31		00:00:41	00:01:12	9,3%
Panorama	31,3%	0,0%	68,8%	00:00:15		00:00:33	00:00:48	7,0%

¹⁴ przed II turą komitet PiS nie był prezentowany w ośmiu serwisach lokalnych: dolnośląskim, lubuskim, małopolskim, opolskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim

Tabela 11. Sposób prezentacji komitetu wyborczego SLD przed I turą

SLD PRZED I TURĄ	% prezentacji partii			czas prezentacji partii			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Kronika Kraków	83,8%	0,0%	16,2%	00:02:20		00:00:27	00:02:47	8,9%
Aktualności Katowice	55,0%	0,0%	45,0%	00:03:33		00:02:54	00:06:27	17,6%
Zbliżenia Bydgoszcz	51,1%	1,4%	47,5%	00:06:37	00:00:11	00:06:09	00:12:57	15,6%
Teleskop Poznań	30,6%	0,0%	69,4%	00:04:16		00:09:41	00:13:57	26,1%
Informacje Olsztyn	29,5%	8,0%	62,5%	00:04:22	00:01:11	00:09:16	00:14:49	18,7%
Obiektyw Białystok	27,6%	0,0%	72,2%	00:05:03		00:13:12	00:18:17	19,6%
Kronika Szczecin	23,9%	0,0%	76,1%	00:02:16		00:07:13	00:09:29	14,8%
Łódzkie Wiadomości Dnia	22,3%	3,3%	74,4%	00:02:07	00:00:19	00:07:04	00:09:30	20,6%
Informacje Kielce	21,9%	7,2%	70,9%	00:02:04	00:00:41	00:06:42	00:09:27	25,5%
Kurier Warszawski	21,5%	3,4%	75,1%	00:00:38	00:00:06	00:02:13	00:02:57	18,2%
Panorama Gdańsk	19,7%	0,0%	80,3%	00:03:40		00:14:58	00:18:38	16,5%
Fakty Wrocław	17,3%	2,2%	80,5%	00:01:10	00:00:09	00:05:26	00:06:45	10,5%
Kurier Opolski	6,3%	33,8%	59,9%	00:00:41	00:03:42	00:06:33	00:10:56	15,6%
Informacje Lubuskie	0,0%	0,0%	100,0%			00:01:58	00:01:58	8,6%
Panorama Lubelska	0,0%	0,0%	100,0%			00:02:28	00:02:28	6,2%
Aktualności Rzeszów	0,0%	0,0%	100,0%			00:00:44	00:00:44	2,3%
Kurier Mazowiecki	0,0%	0,0%	100,0%			00:01:28	00:01:28	16,8%
Lokalne razem	27,0%	4,4%	68,6%	00:38:47	00:06:19	01:38:26	02:23:34	16,1%
SERWISY KRAJOWE								
Panorama	55,0%	11,8%	33,2%	00:05:17	00:01:08	00:03:11	00:09:36	20,2%
Wiadomości	32,6%	0,0%	67,4%	00:01:51		00:03:50	00:05:41	13,5%

SLD w mediach regionalnych prezentowano przed I turą w 68,6% neutralnie i w 27% pozytywnie, przed II turą odpowiednio: 65,3% i 29,8% — patrz tabele 11 i 12.

Najczęściej **pozytywnie** prezentowany był przed I turą w Kronice Kraków (83,8%), Aktualnościach Katowice (55%) i Zbliżeniach Bydgoszcz (51,1%), przy czym ranking czasu tych prezentacji, w liczbach bezwzględnych, wyglądał odwrotnie (Bydgoszcz 6 min. 37 s, Katowice 3 min. 33 s, Kraków 2 min. 20 s). Największy odsetek prezentacji **negatywnych** o SLD przed I turą zawierał — jedyny tak wysoki w programach lokalnych — Kurier Opolski (33,8%). Przyczynił się do tego cykl programów „Samorząd 2010. Twój Wybór” — podobnie jak wobec innych komitetów wyborczych ocenianych bardzo negatywnie w tym serwisie, oprócz PiS — w którym prezentowano materiały krytyczne wobec osób sprawujących stanowiska samorządowe.

Przed II turą najczęściej pozytywnie prezentowano SLD w programach katowickim (59,8%), poznańskim (47,7%) i opolskim (47,3%). Negatywnie — głównie w Obiektywie Białostok (41,4%), co odbiegało od innych programów lokalnych.

W mediach krajowych SLD prezentowane było w obu turach podobnie: z przewagą **pozytywnych i neutralnych** ocen. Przed I turą materiały pozytywne stanowiły w Panoramic 55%, w Wiadomościach 32,6%; neutralne odpowiednio 33,2% i 67,4%. Przed II turą pozytywne — odpowiednio 74,4% i 29,6% , neutralne — 25,6% i 70,4%.

Tabela 12. Sposób prezentacji komitetu wyborczego SLD przed II turą¹⁵

SLD PRZED II TURĄ	% prezentacji partii			czas prezentacji partii			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Aktualności Katowice	59,8%	0,0%	40,2%	00:04:25		00:02:58	00:07:23	43,2%
Teleskop Poznań	47,7%	0,0%	52,3%	00:01:02		00:01:08	00:02:10	15,6%
Kurier Opolski	47,3%	12,3%	40,4%	00:02:03	00:00:32	00:01:45	00:04:20	46,3%
Zbliżenia Bydgoszcz	24,2%	4,0%	71,7%	00:02:00	00:00:20	00:05:55	00:08:15	17,6%
Łódzkie Wiadomości Dnia	18,2%	0,0%	81,8%	00:03:02		00:13:39	00:16:41	45,9%
Obiektyw Białostok	12,2%	41,1%	46,7%	00:00:22	00:01:14	00:01:24	00:03:00	38,5%
Fakty Wrocław	0,0%	0,0%	100%			00:00:39	00:00:39	3,5%
Panorama Gdańsk	0,0%	0,0%	100%			00:00:30	00:00:30	1,3%
Panorama Lublin	0,0%	0,0%	100%			00:00:12	00:00:12	1,0%
Informacje Olsztyn	0,0%	0,0%	100%			00:00:04	00:00:04	0,2%
Lokalne razem	29,8%	4,9%	65,3%	00:12:54	00:02:06	00:28:14	00:43:14	11,9%
SERWISY KRAJOWE								
Panorama	74,4%	0,0%	25,6%	00:01:39		00:00:34	00:02:13	19,4%
Wiadomości	29,6%	0,0%	70,4%	00:00:24		00:00:57	00:01:21	10,5%

Pozostałe komitety prezentowano **w mediach lokalnych** bardziej **neutralnie** niż komitety partii parlamentarnych. Przed I turą materiały takie stanowiły 82,5%, przed II turą 79,2% — patrz tabele 13 i 14.

¹⁵ przed II turą komitet SLD nie był prezentowany w sześciu serwisach lokalnych: lubuskim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim, zachodniopomorskim i mazowieckim

Tabela 13. Sposób prezentacji pozostałych komitetów wyborczych przed I turą¹⁶

INNE* PRZED I TURĄ	% prezentacji			czas prezentacji			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Informacje Kielce	28,3%	3,8%	67,9%	00:03:26	00:00:28	00:08:15	00:12:09	32,8%
Kronika Kraków	23,9%	0,0%	76,1%	00:03:07		00:09:55	00:13:02	41,7%
Obiektyw Białystok	13,7%	12,3%	74,0%	00:04:14	00:03:49	00:22:55	00:30:58	33,2%
Zbliżenia Bydgoszcz	12,9%	0,0%	87,1%	00:03:55		00:26:24	00:30:19	36,4%
Informacje Lubuskie	11,6%	11,6%	76,7%	00:00:27	00:00:27	00:02:58	00:03:52	16,8%
Łódzkie Wiadomości Dnia	9,3%	4,6%	86,2%	00:01:03	00:00:31	00:09:45	00:11:19	24,6%
Panorama Gdańsk	6,7%	6,9%	85,9%	00:02:13	00:02:17	00:28:37	00:33:19	29,5%
Fakty Wrocław	4,1%	9,4%	86,5%	00:00:49	00:01:51	00:17:01	00:19:41	30,5%
Kurier Opolski	3,0%	41,4%	55,6%	00:00:40	00:09:06	00:12:14	00:22:00	31,3%
Panorama Lubelska	2,6%	0,0%	97,4%	00:00:20		00:12:33	00:12:53	32,2%
Informacje Olsztyn	2,6%	8,8%	88,6%	00:00:54	00:03:04	00:30:50	00:34:48	44,0%
Aktualności Rzeszów	0,8%	21,1%	78,1%	00:00:04	00:01:40	00:06:11	00:07:55	25,2%
Kronika Szczecin	0,3%	6,4%	93,3%	00:00:03	00:01:06	00:15:55	00:17:04	26,6%
Teleskop Poznań	0,0%	0,0%	100,0%			00:13:22	00:13:22	25,0%
Aktualności Katowice	0,0%	26,1%	73,9%		00:02:14	00:06:19	00:08:33	23,3%
Kurier Warszawski	0,0%	12,0%	88,0%		00:00:40	00:04:53	00:05:33	34,2%
Kurier Mazowiecki	0,0%	0,0%	100,0%			00:00:48	00:00:48	9,1%
Lokalne razem	7,7%	9,8%	82,5%	00:21:15	00:27:13	03:48:55	04:37:35	31,1%
SERWISY KRAJOWE								
Wiadomości	16,9%	10,8%	72,3%	00:00:47	00:00:30	00:03:21	00:04:38	11,0%
Panorama	8,0%	28,5%	63,5%	00:00:36	00:02:08	00:04:45	00:07:29	15,8%

Prezentacji o innym wydźwięku było zdecydowanie mniej Przed I turą minimalnie przeważały negatywne (9,8%) nad pozytywnymi (7,7%). Przed II turą — więcej było pozytywnych (12,6%) niż negatywnych (8,3%).

Z kolei w mediach krajowych komitety inne niż czterech partii parlamentarnych przedstawiano głównie **neutralnie** (w Wiadomościach przed I turą 72,3%, przed II — 71,2%, w Panoramic odpowiednio 63,5% i 58,3%), a dopiero potem **negatywnie** (w Panoramic przed I turą 28,5%, przed II — 28,1%) i **pozytywnie** (w Wiadomościach odpowiednio 16,9% i 15,7%).

¹⁶ wszystkie komitety wyborcze poza komitetami czterech partii parlamentarnych

Tabela 14. Sposób prezentacji innych komitetów wyborczych przed II turą¹⁷

INNE PRZED II TURĄ	% prezentacji partii			czas prezentacji partii			czas łącznie	% wszystkich prezentacji
	poz	neg	neutr	pozytywny	negatywny	neutralny		
SERWISY LOKALNE								
Kronika Szczecin	25,3%	5,6%	69,1%	00:04:57	00:01:06	00:13:31	00:19:34	41,5%
Panorama Gdańsk	19,7%	11,7%	68,6%	00:06:34	00:03:54	00:22:53	00:33:21	84,8%
Informacje Olsztyn	18,6%	15,7%	65,7%	00:05:59	00:05:04	00:21:08	00:32:11	80,0%
Zbliżenia Bydgoszcz	16,6%	7,8%	75,6%	00:02:18	00:01:05	00:10:28	00:13:51	29,5%
Aktualności Rzeszów	0,0%	0,0%	100%			00:19:58	00:19:58	62,0%
Fakty Wrocław	0,0%	13,5%	86,5%		00:01:20	00:08:32	00:09:52	52,8%
Kronika Kraków	0,0%	0,0%	100%			00:08:28	00:08:28	48,1%
Teleskop Poznań	0,0%	0,0%	100%			00:04:24	00:04:24	31,6%
Łódzkie Wiadomości Dnia	0,0%	0,0%	100%			00:04:08	00:04:08	11,4%
Informacje Kielce	0,0%	0,5%	99,5%		00:00:01	00:03:13	00:03:14	55,6%
Panorama Lublin	0,0%	0,0%	100%			00:02:09	00:02:09	11,1%
Obiektyw Białystok	0,0%	0,0%	100%			00:01:52	00:01:52	24,0%
Informacje Lubuskie	0,0%	28,6%	71,4%		00:00:30	00:01:15	00:01:45	75,0%
Aktualności Katowice	0,0%	0,0%	100%			00:01:19	00:01:19	7,7%
Kurier Mazowiecki	0,0%	0,0%	100%			00:01:17	00:01:17	12,3%
Lokalne razem	12,6%	8,3%	79,2%	00:19:48	00:13:00	02:04:35	02:37:23	43,2%
SERWISY KRAJOWE								
Wiadomości	15,7%	13,1%	71,2%	00:00:49	00:00:41	00:03:42	00:05:12	40,5%
Panorama	13,6%	28,1%	58,3%	00:00:31	00:01:04	00:02:13	00:03:48	33,2%

Warto zwrócić uwagę na korelację ocen neutralnych i pozostałych. Wobec komitetów wyborczych czterech partii parlamentarnych zdarzało się, że w serwisie lokalnym odsetek ocen neutralnych spadał poniżej 50% — co oznacza, że dominowały tam oceny pozytywne i/lub negatywne. Natomiast nigdzie nie nastąpiło to wobec pozostałych komitetów wyborczych (liczonych łącznie) — zatem wobec nich wszędzie dominowały oceny neutralne.

¹⁷ wszystkie komitety wyborcze poza komitetami czterech partii parlamentarnych

IV.4. WĄTKI TEMATYCZNE W BADANYCH SERWISACH

Chociaż metodologia nie zakładała prowadzenia usystematyzowanego badania dominujących tematów w monitorowanych serwisach informacyjnych, to sama **analiza uzasadnień ocen jakościowych pozwala wskazać najbardziej charakterystyczne tematy poruszane podczas kampanii wyborczej**, choć, niestety, bez podania ich procentowego udziału w całości czasu materiałów poświęconych wyborom.

Do głównych z nich należały:

1. ocena działań władz poprzedniej kadencji;
2. obrazki z kampanii wyborczej;
3. nierówności między kandydatami, nadużywanie urzędów;
4. naruszanie prawa, procesy wyborcze.

W pierwszej grupie tematów — **rozliczanie władz samorządowych** — znalazły się między innymi materiały związane z wykorzystaniem środków na inwestycje unijne, walką z powodzią czy wypełnianiem obietnic z poprzednich wyborów. Na ich tle pozytywnie wyróżnia się Kurier Opolski, który przed I turą wyborów emitował serię reportaży z gmin i powiatów opolskiego pt. „Samorząd 2010. Twój wybór”, poświęcony rozliczaniu władz lokalnych. Poniżej kilka przykładów.

Aktualności, TVP Katowice, 3.11.2010 — ocena negatywna: KWW Katowice

Teza: władze miast Górnośląskiego Związku Metropolitalnego nie dopełniły formalności, by uzyskać 592 mln zł dofinansowania ze środków UE na wybudowanie spalarni śmieci. Dziennikarz ze studia: „Spalona inwestycja. Pół miliarda złotych z Brukseli nie dla województwa śląskiego. (...) Śmierdzący problem pozostaje, Unia Europejska już grozi karą, a my pytamy, kto posprząta ten bałagan”. Piotr Uszok, ubiegający się o reelekcję na stanowisko prezydenta miasta (KWW Katowice): „No nie spodziewałem się tego. Terminy zostały przedłużone, aczkolwiek musimy mieć świadomość, że to są bardzo skomplikowane procesy związane z wielkim oporem społecznym, z protestami”. Dziennikarz na tle hałdy śmieci: „Nowoczesna spalarnia śmieci miała być pokazem siły Górnośląskiego Związku Metropolitalnego. Pokazała jednak metropolitalny bałagan i słabość tych, którzy mieli budować potęgę aglomeracji”.

Kurier Opolski, TVP Opole, 4.11.2010 — ocena negatywna: KW PO RP

Teza: burmistrz Lewina Brzeskiego Anna Twardowska (PO) nie dotrzymała słowa i nie przeznaczyła pieniędzy na nowy wóz strażacki. Przewodniczący Rady Miejskiej: „Co jest ewidentnym, no, takim oszustwem ze strony pani burmistrz”. Burmistrz: „Po prostu na koncie nie ma pieniędzy. My nie mamy wpływu na to, że planowane dochody są inne od rzeczywistych”. Komentarz: „Nadzieje na nowy wóz przepadły. Strażacy liczą, że nadzieje te wrócą — po wyborach”.

Obiektyw, TVP Białystok, 5.11.2010 — ocena negatywna: KKW Porozumienie Ludowe; ocena pozytywna: KWW Wybierz Rozsądek i Uczciwość

Teza: obecny burmistrz Tykocina (KKW Porozumienie Ludowe), ubiegający się o reelekcję, odpowiada za nieukończenie budowy stadionu. Komentarz dziennikarza: „Na pierwszy rzut oka wydaje się logiczne, że sprawę zawałił wykonawca” (...); jednakże „brak koordynacji i kompetencji wykonawca dostrzega także w szeregach inwestora” (czyli Urzędu Miasta). Burmistrz odpiera zarzuty: „jestem przekonany i pełen optymizmu, że z dumą i satysfakcją będę go otwierał w czerwcu lub w lipcu przyszłego roku”. Jego konkurent (KWW Wybierz Rozsądek i Uczciwość): „Robi się w Tykocinie inwestycje, które kosztują grube miliony, a za mniejszą kasę nie robi się ulic (...) zapominając o takich najważniejszych potrzebach mieszkańców”. Komentarz dziennikarza: „głos w tej sprawie mogą zabrać mieszkańcy 21 listopada” (czyli w dniu wyborów).

Panorama, TVP Gdańsk, 5.11.2010 — ocena negatywna: KWW Macieja Kobylńskiego

Spór o budowę Aquaparku w Słupsku, w sytuacji gdy miasto ma 12-milionową dziurę w budżecie. Prezydent Słupska Maciej Kobylński broni umowy, którą podpisał: „Przecież ani marszałek, ani Unia nie przyznałyby nam dofinansowania, gdyby nie mieli 100 proc. pewności, że miasto na to stać”. Radni PO i PiS widzą w tym tylko działanie pod wyborców; szacują, że miasto będzie musiało każdego roku dokładać do Aquaparku 5 mln zł. Radny PiS: „Widać w tym zabieg (...) czysto wyborczy, żeby jeszcze przed wyborami 21 listopada pan Maciej Kobylński mógł wbić symboliczną łopatę pod budowę”. W obronie prezydenta i Aquaparku stają radni lewicy.

Kurier Opolski, 9.11.2011, ocena negatywna: Komitet Wyborczy SLD, KW Prawo i Sprawiedliwość

Materiał z serii "Samorząd 2010. Twój wybór" zwracający uwagę na problemy opolskich gmin. Zapowiedź: „Chwałą się rozbudową szpitala, budową dróg oraz walką z bezrobociem. Jednak zdaniem mieszkańców to, co zrobiono w powiecie brzeskim, jest kroplą w morzu potrzeb”. Najpierw krytykowane są remonty dróg. Wypowiedź mieszkańca: „(...)Dziura na dziurze, no można się naprawdę wyrwać”. Komentarz z offu: „Starosta brzeski, choć nie jest skory bić się w piersi za zły stan dróg powiatowych, przyznaje: ‘Drogi to jest taka pięta achillesowa wszystkich powiatów, bo mamy 320 kilometrów dróg, pieniędzy mało, pieniądze bardzo ograniczone’”. Dalej dowiadujemy się, że na 300 kilometrów dróg w dobrym standardzie jest 20 km. Komentarz z offu: "Czyli rachunek jest prosty. Do zrobienia pozostaje 300". Kolejnym problemem powiatu jest bezrobocie. Komentarz z offu: „Starosta przyznaje, że bez pracy jest 17 proc. mieszkańców”. Przedstawiciele władz wypowiadają się na temat prac modernizacyjnych szpitala, ale komentarz z offu dodaje: „Jednak przed prowadzącymi szpital stoją nowe zadania”. Radny mówi o potrzebie budowy nowej sali operacyjnej, na którą trzeba pozyskać środki. Problemem są także zaniedbane szkoły: „Pod kuratelą starostwa znajdują się także szkoły ponadgimnazjalne. Część z nich aż prosi się o remont. Jednak starosta odpiera”. Wypowiedź starosty: „Modernizacje Brzegu i nie tylko w Brzegu, w Grodkowie zostały porobione, przypomnę tu Liceum nr 2, Liceum nr 1 w Grodkowie, Ośrodek Specjalny...”. Komentarz z offu konkluduje: "Pomimo to, jak można się przekonać, zaglądając choćby na chwilę do powiatu brzeskiego, przed samorządowcami kolejnej kadencji stoi wiele wyzwań”

Informacje Lubuskie, 16.11.2010 — ocena pozytywna: KWW Jędrzejczak — Gorzów XXI w.

Teza: urzędujący prezydent Tadeusz Jędrzejczak umie zadbać o miasto i jego mieszkańców. Wykonawca inwestycji: „To jest prawdziwy patriotyzm (...) ściągnięcie pieniędzy dla rozwoju lokalnego, lokalnych inwestycji, dla społeczeństwa miasta”. Dziennikarz: "Inwestycję docenił już zarząd województwa lubuskiego, przyznając jej nagrodę Inwestycji 2010, a także mieszkańcy Gorzowa". Na potwierdzenie tej tezy vox populi — mieszkanka Gorzowa: „Bardzo mi się podoba”.

Obiektyw TVP Białystok, 18.11.2010 — ocena pozytywna: KW PO RP

Teza: administracja, zarządzana przez kandydata PO na prezydenta Białegostoku, dobrze wykorzystuje środki z funduszu europejskiego na inwestycje w regionie. Minister rozwoju regionalnego E.Bieńkowska: „za kilka lat to miasto będzie jednym z czołowych w kraju (...) przede wszystkim dzięki państwa umiejętnościom i temu, jak zarządzacie tym miastem”.

Panorama, TVP2, 18.11.2010 — ocena pozytywna: KW Sandomierz Razem, KW PiS, KWW Grzegorza Teresińskiego i KWW Rafała Dutkiewicza

Reportaż o władzach miast zalanych podczas tegorocznej powodzi. Dziennikarka: „Powodzie nie zaszkodziły włodarzom miast. Ci, którzy w tym roku dostali od życia w kość, najczęściej chcą wybrać ich ponownie, świadczą o tym przedwyborcze sondaże”. Komentarz: „Burmistrz Bogatyni [PiS] twierdzi, że na kampanię nie ma czasu, że tak jak pół roku temu zajmuje się problemami powodzi”. Dziennikarz: „Burmistrz Sandomierza czy wójt gminy Wilków, obaj mają duże szanse na reelekcję”. Grzegorz Teresiński, wójt Wilkowa: „Ja nie jeżdżę, nie agituje, nie robię działań typowo politycznych”. Ekspert: „To się przekłada na wyniki wyborów lokalnych, szczególnie w małych miejscowościach, ale również w takich dużych miastach jak Wrocław”. Komentarz: „Rafał Dutkiewicz w sondażach bije na głowę pozostałych kandydatów i cieszy się prawie 65-procentowym poparciem”.

W grupie drugiej — **obrazki z kampanii wyborczej** — przeważały materiały **negatywne** pokazujące działania na granicy prawa, naganne zachowania kandydatów i ich sztabów wyborczych, prowadzenie agresywnej walki wyborczej, podszywanie się pod inne osoby, stosowanie kielbasy wyborczej, unikanie publicznej debaty.

Kurier Opolski, TVP Opole, 6.11.2010 — ocena negatywna: KW SLD

Teza: kandydaci SLD promują się za unijne pieniądze. Piotr Mielec, kandydat SLD do rady miasta, dyrektor Opolskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, pojawił się w tekście sponsorowanym promującym wydanie unijnych funduszy na bezpłatny kurs na pilota wycieczek. Jacek Suski, dyrektor Opolskiego Urzędu Pracy, który zapłacił firmie publikującej wywiad z Mielcem przyznaje: „W tym przypadku doszło do pewnego nadużycia”. Koordynator projektu tłumaczy, że jego realizacja miała się rozpocząć w lipcu, ale umowę dofinansowania otrzymali w październiku i dlatego ogłoszenie ukazało się dopiero teraz. Wypowiedź kandydata SLD na prezydenta Opola, pochodząca z połowy października: „Niegodziwością i niewłaściwym zachowaniem w kampanii wyborczej jest to, żeby wykorzystywać do celów prywatnych środki unijne”, zderzona zostaje z nową wypowiedzią odnoszącą się do przedstawionego zarzutu: „Przeprowadzimy męską rozmowę na temat standardów, które obowiązują w SLD i na tym się skończy, a niech mieszkańcy ocenią takie zachowanie i tyle”.

Kurier Warszawski, TVP Warszawa, 6.11.2010 — ocena negatywna: KW PO RP

Materiał o prezydencie Warszawy Hannie Gronkiewicz-Waltz. Teza: aktywność polityków wzrasta tylko przed wyborami. Komentarz dziennikarki: „W grafiku pani prezydent kolejny ciężki dzień. 10:30, Targówek, Hanna Gronkiewicz-Waltz otwiera ogródek jordanowski. Półtorej godziny później już we Włochach bierze udział w uroczystościach w nowym kompleksie sportowym”. Wojciech Jabłoński, specjalista od marketingu politycznego: „Coraz więcej z nas orientuje się, że ta gra przedwyborcza to jest jedno wielkie oszustwo w dobrym peerelowskim stylu”. Wypowiedź przechodnia: „Swoją drogą się nabieramy, bo rzeczywistość jest dużo, dużo więcej aktywności, ale bądźmy dobrej myśli, że to nie tylko w związku z tym, tylko że tak już będzie zawsze”. Komentarz dziennikarki: „I choć jesteśmy za, to trudno w to uwierzyć”.

Kurier Opolski, TVP Opole, 7.11.2010 — ocena negatywna: KWW Niezależni

Ryszard Galla, kandydat na prezydenta Opola (KWW Niezależni), podszywa się pod posła Ryszarda Gallę, licząc że uzyska więcej głosów. Dziennikarz: „Jeden jest znanym posłem, drugi kandyduje na fotel prezydenta Opola. O ile pierwszy się nie ukrywa, drugi unika rozgłosu jak ognia. (...) Nie znajdziemy jego zdjęcia nawet na stronie internetowej. Przed dziennikarzami ucieka. (...) Galla, ten kandydujący, liczy, że społeczeństwo pomyli go z Ryszardem Gallą posłem i na tym zbije swój kapitał”. Poseł Galla, rozbawiony: „Nie każdemu psu Burek na imię. Każdy może startować”. Telefonuje do swojego imiennika, kandydata: „Pytam jak tam leci, jak tam kampania?” Galla, kandydat: „Mam nadzieję, panie pośle, że kłopotu nie robię panu. (...) Nigdy, panie pośle, nie podszywałem się pod pana”. Dziennikarz ujawnia, jak dotarł do kandydata: „Podaliśmy się za doręczycieli i idziemy z przesyłką do pana Ryszarda”. Kandydat, wyraźnie zaskoczony: „To bardzo nieładnie, co robicie teraz”.

Komentarz: „Nieladnie to się chyba jednak pan kandydat zachowuje. A może gdyby tak pokazał społeczeństwu swoje oblicze, to i głosów byłoby więcej”.

Zbliżenia, TVP Bydgoszcz, 10.11.2010 — ocena negatywna: KW PO RP

Materiał o wybryku doradcy ministra spraw zagranicznych, który podczas oficjalnej wizyty w Afganistanie pozował do zdjęcia ze stringami na helmie. Politycy ze sztabu KWW Dombrowicza, kandydata na prezydenta Bydgoszczy, nazywają to skandalem i domagają się odwołania doradcy ministra także z zajmowanego przez niego stanowiska szefa sztabu wyborczego kandydata PO na stanowisko prezydenta miasta.

Panorama, TVP2, 10.11.2010 — ocena negatywna: KW SLD i KW PO RP

Wpadki kandydatów. Dziennikarka: „Lewica ma nie lada problem w Kielcach. Zajmujący w sondażach drugie miejsce Jan Gierada we wtorkowej debacie kandydatów stwierdził, że homoseksualizm to choroba. Dziś przeproszał”. Wypowiedź kandydata, w której jednak słowo „przepraszam” nie pada: „W merytorycznej części swojego wystąpienia zwróciłem jedynie uwagę na fakt, że wspieranie stowarzyszeń promujących homoseksualizm nie może być zadaniem finansowanym z budżetu gminy”. Komentarz: „SLD na razie nie wyciągnie konsekwencji wobec kandydata. Tak jak PO wobec Macieja Zegarskiego, szefa sztabu partii w Bydgoszczy, kandydata do rady miasta, a także doradcy ministra Sikorskiego. W internecie umieścił on swoje zdjęcie w wojskowym helmie, na który nałożono prawdopodobnie stringi”. Ilustracja: zdjęcie helmu ze stringami.

Panorama, TVP2, 15.11.2010 — ocena negatywna: KW SLD i KW PiS; ocena ozytywna: KW PO RP

Teza: Politycy wykorzystują niepełnosprawnych, by zdobyć poparcie. Komentarz dziennikarza: „Kandydaci bardzo chętnie siadają na wózki na chwilę, mówią, że chcą zobaczyć, jak jest, zrozumieć, poczuć”. W kadrze: grupa z PiS na wózkach, na czele z kandydatem popieranym przez tę partię na prezydenta Warszawy, Czesławem Bieleckim, następnie grupa z SLD, na czele z jej kandydatem Wojciechem Olejniczakiem; jeden z posłów Tomasz Grabowski (SLD) na wózku w koszulce ze swoim nazwiskiem. Nowy kadr: autentyczny niepełnosprawny na wózku; jego wypowiedź: „Żenada, po prostu żenada”. Dziennikarz: „Premier Donald Tusk 5 lat temu pchał wózek Sławomira Piechoty, skutecznie — dziś to kandydat na prezydenta Wrocławia”. W kadrze: Tusk niesie wózek, Piechota w grupie polityków, uśmiechnięci, słychać bicie braw. Komentarz: „Problemu niepełnosprawnych nie da się rozwiązać w świetle kamer i blasku aparatów”. W kadrze: znów Olejniczak na wózku, następnie grupa z Bieleckim na wózkach.

Fakty Wrocław, 17.11.2010, ocena negatywna — KW SLD, KW PO RP, KW PSL, KW PiS, KWW Dialog, Współpraca i Rozwój i KWW Razem dla Bogatyni

Teza: bezpardonowa i w niektórych wypadkach niezwykle agresywna kampania wyborcza w dotkliwie dotkniętej powodzią Bogatyni. Pojawiają się informacje o podpaleniu samochodu jednej z kandydatek, zniszczeniu baneru diodowego, wybijanych oknach oraz nieustannym zaklejaniu i zrywaniu plakatów wyborczych. Wypowiedź policjanta, który informuje o licznych doniesieniach komitetów skarżących się na poniesione straty. Oskarżenia kandydatów pod adresem urzędującego burmistrza, który ich zdaniem ponosi odpowiedzialność za panującą w mieście atmosferę. Dziennikarz w podsumowaniu informuje o rekordowej liczbie kandydatów w tegorocznych wyborach. W 20-tysięcznej Bogatyni do Rady Miasta startuje 300 osób, kolejne 150 do rady powiatu. Materiał stawia w negatywnym świetle wszystkie komitety wyborcze.

Obiektyw, TVP Białystok, 1.12.2010 — ocena negatywna: KW SLD i KW PiS

Teza: konkurenci w walce o fotel prezydenta Łomży unikają starcia w przedwyborczej debacie. Zdaniem dziennikarza, najwyraźniej nie mają konkretnych pomysłów na funkcjonowanie miasta. Wypowiedzi mieszkańców: „ktoś się przestraszył przeciwnika, wydaje mi się”; dzięki debacie „bym wiedziała, który kandydat będzie lepszy, jaki ma program, co zamierza w Łomży zrobić nowego”.

Informacje Olsztyn, 1.12.2010 — ocena negatywna dla KW Elbląski Dobry Samorząd; pozytywna dla KW Platforma Obywatelska RP

Teza: Kandydaci nie mogą się porozumieć w sprawie debaty. Komentarz dziennikarki: „sztab Henryka Słoniny odrzucił warunki, jakie proponowali dziennikarze organizujący debatę telewizyjną. Nie podobał się na przykład termin, skład dziennikarzy oraz forma. Padła propozycja innego terminu, na co z kolei nie zgodził się sztab Grzegorza Nowaczyka i dziennikarze, bo odbyłaby się zaledwie kilka godzin przed ciszą wyborczą”. Nowaczyk podkreśla, że brak zgody Słoniny jest podyktowany jego lekceważącą postawą wobec mieszkańców. Dziennikarka: „A skoro nie doszło do debaty telewizyjnej, miała być debata w gazecie. Jednak swoją obecność zapowiedział tylko Nowaczyk”.

Kurier Mazowiecki, TVP Warszawa, 3.12.2010 — ocena negatywna: KW PiS

Urzędujący prezydent Radomia (PiS) na dwa dni — i to na dwa dni przed II turą — wprowadził darmową komunikację miejską (po intensywnych opadach śniegu). Zarzut, że jest to „kielbasa wyborcza”.

Znacznie rzadziej pojawiały się pozytywne przykłady z kampanii wyborczej kandydatów.

Fakty, TVP Wrocław, 4.11.2010 — ocena pozytywna: KWW Rafała Dutkiewicza

Prezydent Wrocławia Rafał Dutkiewicz wspiera digitalizację archiwum, finansowaną w połowie z pieniędzy miasta. Dutkiewicz inauguruje pracę nowoczesnego skanera do digitalizacji obiektów trójwymiarowych. Komentarz: „Maszyna rozpoczęła pracę od uniesionego w górę palca prezydenta Wrocławia”. Kadr: uśmiechnięty prezydent przy skanerze.

Kronika Szczecin, 03.11.2010 — ocena pozytywna: KWW Piotra Krzystka Szczecin dla Pokoleń

Materiał o geście KWW Krzystka Piotra „Szczecin dla Pokoleń”, który zamierza zrezygnować z części billboardów przeznaczonych na kampanię wyborczą i przeznaczyć pieniądze fundacji „Szkoła pod Żaglami” na naprawę masztów Chopina i pobyt załogi w porcie. Krzystek: „zaoszczędzone pieniądze przeznaczymy na wsparcie fundacji „Szkoła pod Żaglami” (...). Do takiego samego gestu zachęcamy inne komitety wyborcze w Szczecinie”. Dziennikarz: „w sumie KWW Krzystka przekaże »Szkole pod Żaglami« 5 tysięcy złotych”.

W grupie trzeciej — **nierówności między kandydatami** — dominowały tematy dotyczące faworyzowania kandydatów, nierównych możliwości prowadzenia kampanii wyborczej, w tym wykorzystywania w tym celu stanowisk urzędowych, a przede wszystkim informacje o wsparciu udzielanym części kandydatów przez rząd (premiera, ministrów rządowych i ministra kancelarii prezydenta), marszałków sejmu, posłów i europosłów oraz liderów partii.

Kronika, TVP Szczecin, 4.11.2010 — ocena negatywna: KW PO RP

Niezależny kandydat na prezydenta Koszalina apeluje o równe traktowanie komitetów wyborczych przez urzędników ratusza. Twierdzi, że odmówiono mu odpłatnego wynajęcia sali w szkole na spotkanie z wyborcami. Mówi: „Domagamy się już w tej chwili nie tego, żebyśmy mogli wynajmować, tylko żebyśmy mogli korzystać na takich samych warunkach jak pan kandydat [PO]”. Dziennikarka dopowiada, że jego zdaniem kandydat PO organizuje w szkołach spotkania i nie płaci za nie.

Fakty. TVP Wrocław, 18.11.2010 — ocena negatywna: KWW Tadeusza Krzakowskiego, KW PO RP i KWW Jana Zubowskiego

Teza: nadużywanie stanowisk przez osoby pełniące funkcje urzędowe. Informacja, że wiceprezydent Legnicy, Dorota Purgal, prowadzi w czasie godzin pracy kampanię wyborczą Tadeusza Krzakowskiego, obecnego prezydenta. Dziennikarz: „Nigdzie nie kandyduje. Kieruje za to sztabem wyborczym prezydenta miasta. Niedawno w godzinach pracy reprezentowała swojego szefa w sądzie, podczas procesu wyborczego”. Wiceprezydent Purgal: „Jestem w charakterze dzisiaj pełnomocnika. Urlopu nie wzięłam z pracy, natomiast pracuję też bardzo często w różnych innych godzinach i z pewnością ten czas odpracuję”. Dziennikarz: „W godzinach pracy sprawy związane ze swoją kampanią wyborczą lub swoich komitetów załatwiali również wicestarosta głogowski Grzegorz Aryż [PO] i prezydent Głogowa Jan Zubowski”. Komentarz: w ordynacji nie ma przepisu zabraniającego takiej działalności.

Fakty, TVP Wrocław, 19.11.2010 — ocena negatywna: KWW Rafała Dutkiewicza

Informacja: „Poseł Michał Jarosz zapowiedział, że zwróci się do Głównego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o wyjaśnienie rzekomego wycieku adresów mailowych z urzędu miejskiego, na które wysłano wrocławianom listy promujące Rafała Dutkiewicza. Sztab Dutkiewicza dementuje jakiegokolwiek związku z tą sprawą”.

Łódzkie Wiadomości Dnia, TVP Łódź, 5.11.2010 — ocena negatywna: KW PO RP

Teza: urzędujący prezydent Tomaszowa Mazowieckiego nadużywa służbowego telefonu. Dziennikarz: „Sprawa bulwersuje tym bardziej, że to opłata za jeden miesiąc, którego połowę prezydent (...) spędził na urlopie za granicą”. Informacja, że prezydent nie chciał komentować faktury na 24 tys. zł za usługi telekomunikacyjne.

Panorama, TVP2, 8.11.2010 — ocena pozytywna: KW SLD, KW PO RP, KW PSL

Migawki z terenu. Dziennikarz: „Grzegorz Napieralski, który spacerował z kandydatami SLD w zachodniopomorskim, na konferencji prasowej mówił o jutrzejszej Radzie Bezpieczeństwa Narodowego”. Inne kadry: Waldemar Pawlak wspiera kampanię PSL w Rzeszowie, Donald Tusk — PO w Gdańsku.

Kronika Szczecin, 18.11.2010 — ocena negatywna: KW PO RP

Jędrzej Wijas, kandydat SLD na prezydenta Szczecina, domaga się wyjaśnienia, kto płaci za przyjazdy warszawskich polityków PO w ramach kampanii wyborczej. Wijas: „Czy też płacimy my wszyscy, niezależnie od tego czy lubimy Platformę czy nie, czy kochamy Radka Sikorskiego czy wręcz przeciwnie”.

Fakty Wrocław, 29.11.2010 — ocena negatywna: KWW Towarzystwa Miłośników Szczawna

Teza: Zdzisław Miedzielski, kandydat na burmistrza Szczawna-Zdroju, który przegrał w I turze, do paczek z Banku Żywności, których dystrybucją zajmuje się społecznie, w II turze dołączał ulotki zachęcające do głosowania na obecnego burmistrza Tadeusza Właźlaka. W ulotkach pojawiła się informacja, że tylko reelekcja urzędującego burmistrza będzie gwarancją dalszej dystrybucji paczek żywnościowych. Głos z offu informuje, że Miedzielski również startował w wyborach, ale przegrał. Z zawodu jest rzemieślnikiem, społecznie zajmuje się rozdaniem darów z Banku Żywności dla 700 mieszkańców Szczawna-Zdroju. Miedzielski prezentuje list, który dołączył do paczek żywnościowych i tłumaczy: „Rozmawiałem z panem Fedorukiem i panem Właźlakiem, obydwoma kandydatami na burmistrza, pan Fedoruk nie chciał, nie zadeklarował się w pomocy dla mieszkańców w tym, co robię. Pan Właźlak się zadeklarował, dlatego ja popieram kandydaturę pana Właźlaka”. Fedoruk: „Jest to wstętnie, że szantażuje się ludzi żywnością przy wyborach i gdyby nie zaufanie okazane dotychczas przez mieszkańców dla mnie, to z II tury wycofałbym się”.

W czwartej grupie tematycznej — **naruszanie prawa** — pojawiały się informacje najbardziej kompromitujące dla kandydatów, o nich samych lub o osobach z nimi kojarzonych, takie jak korupcja, prowadzenie samochodu pod wpływem alkoholu, molestowanie seksualne oraz dotyczące procesów wyborczych między sztabami.

Panorama Lubelska, TVP Lublin, 12.11.2010 — ocena negatywna: KW PSL

Informacja: „Marek K., zastępca dyrektora szpitala w Kraśniku i kandydat do sejmiku województwa lubelskiego z listy PSL, zatrzymany za jazdę po pijanemu”. Według policjantki kierujący pojazdem miał 1,8 promila alkoholu w wydychanym powietrzu. Informacja, że PSL potępiło kandydata.

Obiektyw, TVP Białystok, 03.11.2010 — ocena negatywna: KWW WIPP

Jeden z kandydatów do rady miasta zamalowywał billboard. Dziennikarka: „Dziś w nocy w centrum Białegostoku zatrzymali go strażnicy miejscy, gdy w kominiarce zielonym sprayem malował napisy na plakacie wyborczym jednego z kandydatów na prezydenta miasta. Ściągnięty siłą z billboardu trafił do policyjnej izby zatrzymań i zapewne usłyszy zarzut niszczenia mienia”. Funkcjonariusz straży miejskiej: „ściągany siłą, zachował się agresywnie, nie chciał wykonywać poleceń”. Dziennikarka: „białostocki ekolog, przewodniczący Federacji Zielonych od wielu lat jest skonfliktowany z władzami Białegostoku. Tłumacząc się troską o środowisko, chciał zatrzymać otwarcie składowiska odpadów w Chrynowicach, sprzeciwiał się budowie kolejnych galerii handlowych, a także kampusu uniwersyteckiego”.

Fakty, TVP Wrocław, 17.11.2010 — ocena negatywna: KW PO RP; ocena pozytywna: KWW Jana Zubowskiego

Wygrana prezydenta Głogowa Jana Zubowskiego w sprawie przeciw KW PO w trybie wyborczym. Zubowski: „duża część kampanii wyborczej PO była prowadzona w oparciu o nieprawdziwe informacje”. Dziennikarz: „Sąd stwierdził, że Ewa Drozd [kontrkandydatka Zubowskiego z PO] podała nieprawdziwe dane o wielkości budżetu miasta i pieniądzach pozyskanych z Unii Europejskiej, kwotę zaniżyła o 8 mln zł. Sztab PO musi zamieścić sprostowanie na antenie lokalnej telewizji”.

Aktualności, TVP Katowice, 18.11.2010 — ocena negatywna: KWW Nowe Mysłowice

Oskarżenie KWW Nowe Mysłowice o zastraszanie kontrkandydata. Dziennikarz: „Jednemu z kandydatów na prezydenta Mysłowic w czasie plakatowania skradziono drabinę. Przy okazji radzono mu, żeby ograniczył swoją kampanię. Sprawą zajęła się policja”. Zaatakowany kandydat: „Powiedzieli, że mam się więcej nie wywieszać, że nie wolno mi, że jeśli po prostu zobaczą mnie za 5 minut, to mnie, cytuję, zaje...”. Twierdzi, że w ramach prywatnego śledztwa znalazł samochód sprawców, który należy do rzecznika urzędu miasta, a podejrzani o atak to kandydaci KWW Nowe Mysłowice. Dziennikarz: „Krzysztof Domarus odżegnuje się od sprawy. Zapewnia, że to pomyłka”. Podejrzani: „Prowadzę działalność gospodarczą z żoną, w całym mieście prowadzę bary praktycznie. Jesteśmy rozpoznawani wszędzie, tak że dlatego mnie zna i nie wiem, dlaczego twierdzi, że mu coś zrobiłem”. Dziennikarz: „Z drugim rozpoznawanym nie udało nam się skontaktować”. Marek Mazur, politolog: „Chuligaństwo polityczne, groźby karalne — sprawa nadaje się do prokuratury i to jest już praca dla policji”. Dziennikarz: „Zanim sprawę wyjaśni policja, być może rozstrzygną ją wyborcy”.

Informacje, TVP Olsztyn, 02.11.2010 — ocena pozytywna: KW Czesława Małkowskiego

Niespodziewany sukces byłego prezydenta Olsztyna, który po postawieniu mu zarzutów o molestowanie seksualne podwładnych został odwołany w referendum. Dziennikarka: „Zdaniem politologów zaskakująco dobry wynik osiągnął Czesław Małkowski”. Prezentowany jako jeden z liderów w wyścigu wyborczym, choć w sondażu obecny prezydent Olsztyna uzyskał ponaddwukrotnie wyższe poparcie. Wojciech Szalkiewicz, politolog: „Wyniki spraw sądowych pokazały, że te zarzuty, przynajmniej gospodarcze, które mu stawiano, są nietrafione, nie znalazły odbicia w dokumentach czy też w faktach, no i tu może działać tzw. syndrom ofiary”.

Informacje Lubuskie, 22.11.2010 — ocena negatywna: KWW Porozumienie Międzyrzecz

Materiał przedstawiający Tadeusza Dubickiego zakutego w kajdanki, prowadzonego przez policjantów. "W Międzyrzeczu najwięcej głosów zdobył Tadeusz Dubicki, któremu wcześniej prokuratura postawiła kilkanaście zarzutów i zabroniła pełnić obowiązki burmistrza. Jego kontrkandydatem będzie Zbigniew Smejliś".

Informacje, TVP Olsztyn, 23.11.2010 — ocena negatywna: KW Czesława Małkowskiego
Małkowski, który w I turze uzyskał największe poparcie, w materiale zostaje negatywnie oceniony przez kontrkandydatów, którzy odpadli z dalszych wyborów. Zapowiadają, że nie wesprą go w II turze.

Wiadomości, TVP1, 2.12.2010 — ocena negatywna: KW PO RP

Materiał o nagraniu, w którym senator Roman Ludwiczuk proponuje stanowisko wicestarosty pełnomocnikowi sztabu wyborczego kontrkandydata PO na prezydenta Wałbrzycha. Dziennikarz: „Pojawiły się zarzuty korupcyjne, sprawa jest już w prokuraturze” Fragmenty nagrania: „wystarczyło, że wyciągasz to i w poniedziałek nic nie piszemy, tylko się ugadujemy, ku..., na 100 proc. Byłbyś starostą, ku..., miałbyś radę, po prostu byśmy w to poszli”. Informacja, że senator odchodzi PO.

Informacje Lubuskie, 3.12.2010 — ocena negatywna dla KWW Forum Andrzeja Chinalskiego.

Informacja o naruszeniach prawa wyborczego "Policjanci zatrzymali piętnaście osób, które kupowały głosy za alkohol. Wśród nich był jeden z kandydatów na wójta w II turze, Daniel Niekrewicz. Został zatrzymany i wyszedł po wpłaceniu poręczenia majątkowego".

V. WYNIKI MONITORINGU — POSZCZEGÓLNE SERWISY

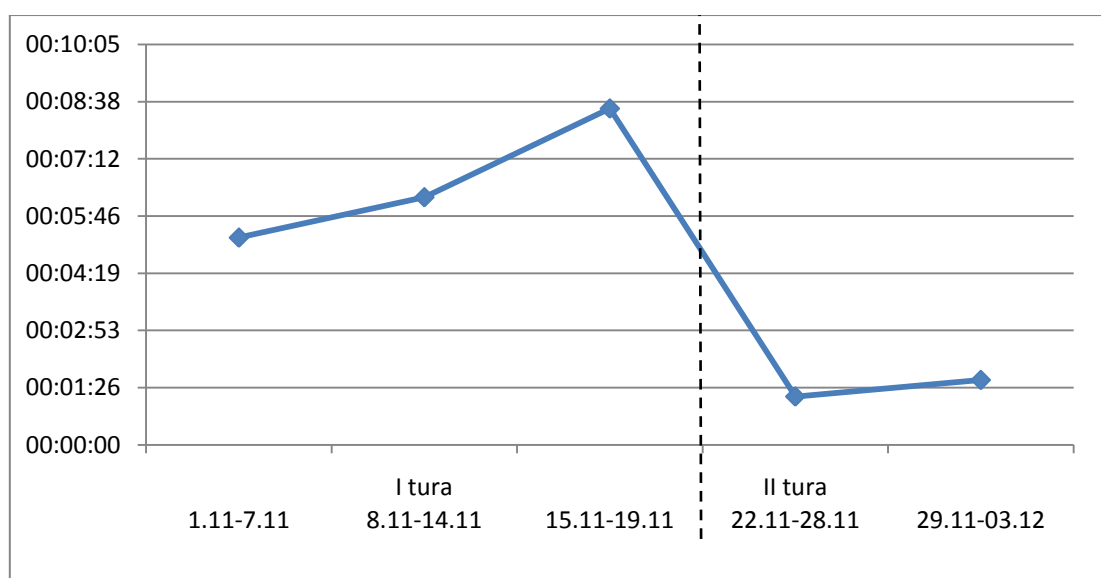
V.1. WYNIKI MONITORINGU: TVP BIAŁYSTOK — OBIEKTYW

Materiały wyborcze zdominowała **walka w czterech miastach Podlasia: Białymstoku, Łomży, Suwałkach i Supraślu**. W I turze najczęściej prezentowano kandydatów na prezydenta Białegostoku. **Najdłużej** (o 1/3 więcej od swojego rywala z KW PO RP, który i tak wybory wygrał) prezentowany był **kandydat KW PiS**. **Przed II turą** serwis ten był **liderem prezentacji negatywnych spośród** wszystkich monitorowanych programów.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Obiektyw poświęcił wyborom średnio 31,1% czasu antenowego przed I turą i 6,7% przed II turą. Długość materiałów wyborczych wahała się od około 5 min. w pierwszym tygodniu obserwacji do niemal 8 min. 30 s w tygodniu tuż przed I turą. W okresie przed II turą zainteresowanie wyborami spadło, średni czas materiałów wyborczych wynosił tygodniowo około 1 min. 25 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Spośród 37 komitetów pokazywanych w **I turze większość czasu (61,6%) poświęcono trzem komitetom partyjnym: PO RP (21 min. 1 s), SLD (18 min. 7 s) i PiS (17 min. 44 s)**. Następne w kolejności były KWW PPSL Wspólnota Samorządowa oraz KW PSL, które miały o około 2/3 mniej czasu brutto niż komitety z czołówki rankingu. 25 komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostało ujętych w Tabeli 1 poniżej w kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów

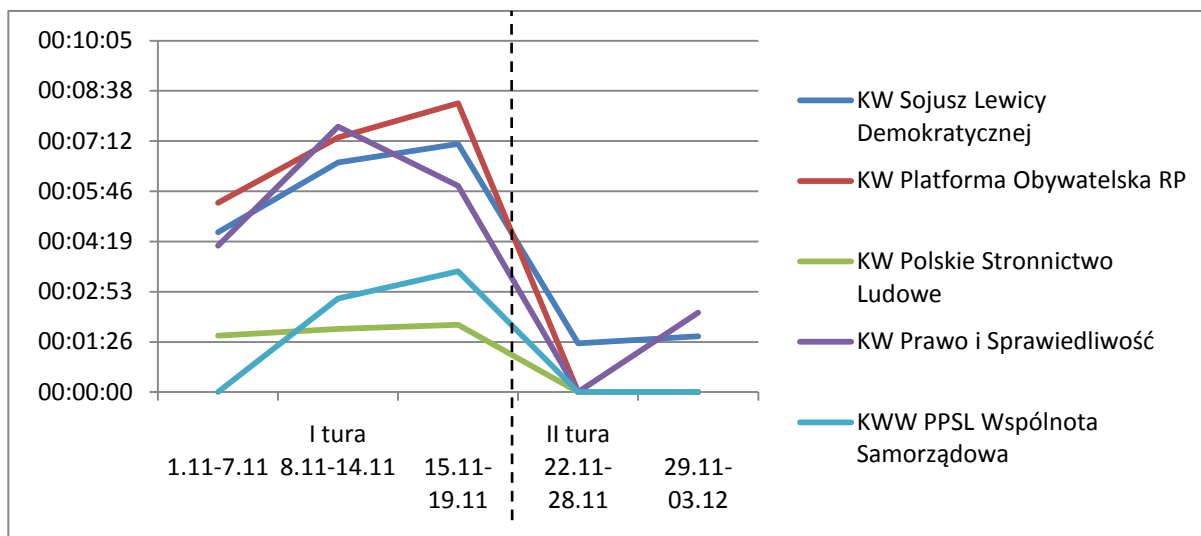
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:21:01	22,5	00:12:37	20,6	00:05:33	26,4	00:02:49	13,4	00:12:37	60,0
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:18:17	19,6	00:13:21	21,8	00:05:03	27,6			00:13:12	72,2
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:17:44	19,0	00:12:16	20,0	00:03:40	20,7			00:14:04	79,3
KWW PPSL Wspólnota Samorządowa	00:06:09	6,6	00:04:39	7,6	00:00:27	7,3			00:05:42	92,7
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:05:22	5,7	00:03:00	4,9	00:00:47	14,6	00:00:33	10,2	00:04:02	75,2
KW Nasz Dom Polska - Samoobrona Andrzeja Leppera	00:03:17	3,5	00:03:02	5,0					00:03:17	100,0
KWW WIPP	00:03:13	3,4	00:00:50	1,4			00:01:26	44,6	00:01:47	55,4
KWW Suwałki - Wizja Gajewskiego	00:02:40	2,9	00:01:42	2,8	00:01:14	46,3			00:01:26	53,8
KWW Samorządowe Porozumienie Łomży	00:01:56	2,1	00:00:45	1,2			00:00:59	50,9	00:00:57	49,1
KWW Wspólna Łomża	00:01:48	1,9	00:01:22	2,2	00:00:30	27,8			00:01:18	72,2
KW Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	00:01:16	1,4	00:01:09	1,9					00:01:16	100,0
KWW Gmina Wasilków Wspólne Dobro	00:01:16	1,4	00:00:48	1,3					00:01:16	100,0
Inne	00:09:23	10,0	00:05:45	9,4	00:02:03	21,8	00:01:24	14,9	00:05:56	63,2
SUMA	01:33:22	100,0	01:01:16	100,0	00:19:17	20,7	00:07:11	7,7	01:06:50	71,6

W **II turze** prezentowano siedem komitetów, ale tylko dwa powyżej minuty: **KW SLD (3 min.)** i **KW PiS (2 min. 55 s)**. Pięć pozostałych ujęto w Tabeli 2 w kategorii „Inne”.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:03:00	38,5	00:02:04	34,3	00:00:22	12,2	00:01:14	41,1	00:01:24	46,7
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:02:55	37,5	00:02:05	34,6			00:01:40	57,1	00:01:15	42,9
Inne	00:01:52	24	00:01:52	31					00:01:52	100
SUMA	00:07:47	100	00:06:01	100	00:00:22	4,7	00:02:54	37,3	00:04:31	58

Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

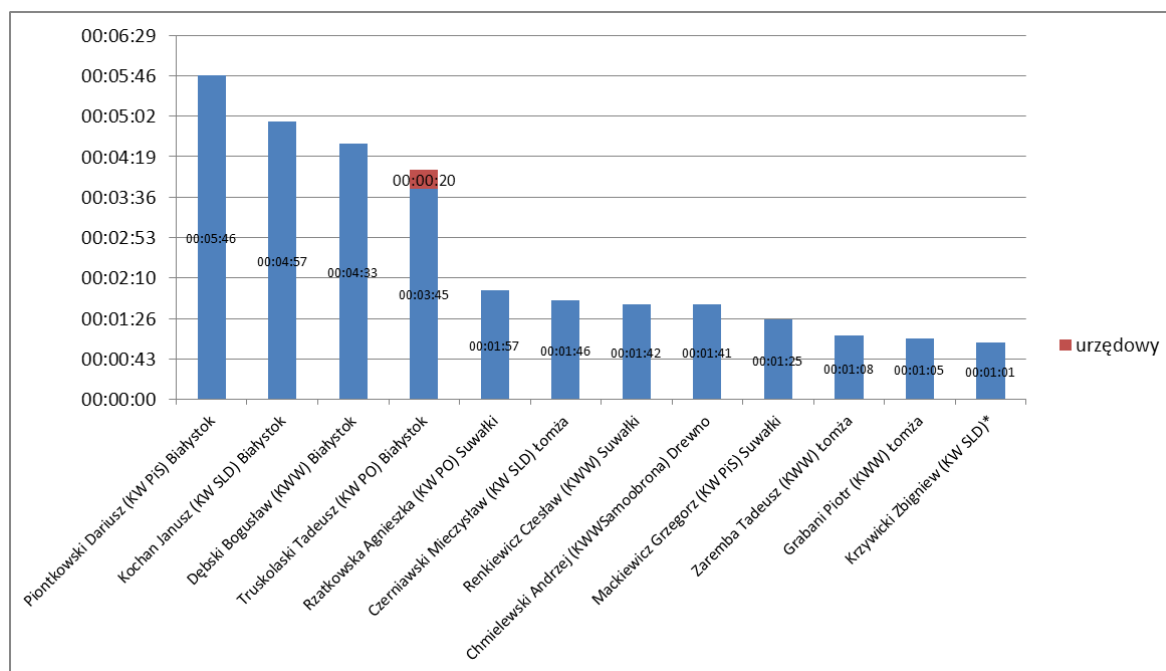
3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

I turę zdominowali kandydaci do fotela prezydenckiego w Białymstoku. Najczęściej pokazywano: Dariusza Piontkowskiego z KW PiS (5 min. 46 s), Janusza Kochana z KW SLD (4 min. 57 s), Bogusława Dębskiego z KWW PPSL Wspólnota Samorządowa (4 min. 33 s) i **dopiero na czwartym miejscu urzędującego prezydenta Białegostoku Tadeusza Truskolaskiego z KW PO RP (3 min. 43 s, w tym 20 s z racji pełnionej funkcji), który wygrał w I turze.**

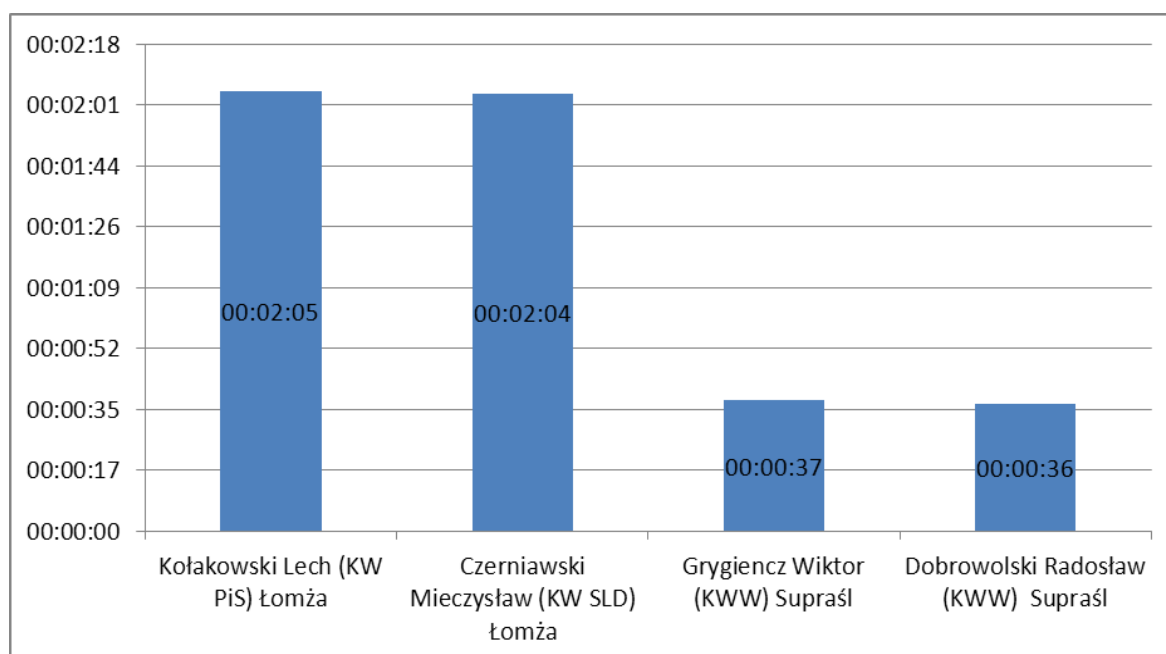
Spośród kandydatów na fotel **prezydenta Suwałk** najczęściej pokazywano (1 min. 57 s) Agnieszkę Rzatkowską z KW PO RP, która uzyskała w wyborach jedynie 9% głosów, oraz niezależnego kandydata Czesława Renkiewicza z KWW Suwałki — Wizja Gajewskiego (1 min 42 s), zwycięzcę wyborów w I turze.

W **II turze** relacje skupiły się na starciu o urząd prezydenta **Łomży**, a także burmistrza **Supraśla**. W obu miastach rywale mieli wyrównane czasy prezentacji

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

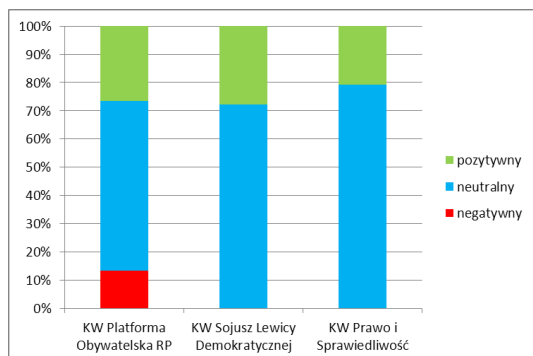
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

Komitety wyborcze prezentowane były w obu turach w większości **neutralnie (70,5%)**. Materiały **pozytywne** i **negatywne** stanowiły odpowiednio **19,4%** i **10%**.

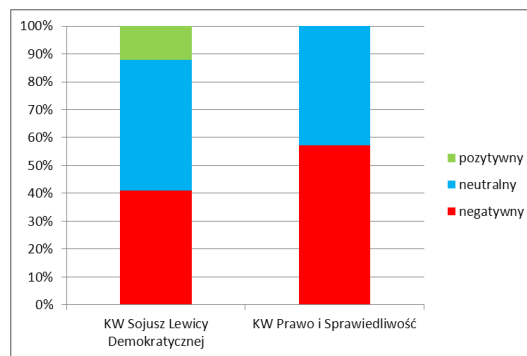
Przed II turą wyraźnie **spadł odsetek materiałów pozytywnych** w porównaniu do okresu przed I turą (z 20,7% do 4,7%) i neutralnych (z 71,6% do 58%) na korzyść **materiałów negatywnych** (z 7,7% do 37,3%).

Przed **II turą** znacząco przybyło **ocen negatywnych komitetowi PiS** (z zera do 57,1%) i **komitetowi SLD** (z zera do 41,1%). Wpłynęła na to niechęć kandydatów tych partii na urząd prezydenta Łomży do wzięcia udziału w telewizyjnej debacie prezydenckiej, co było bardzo krytykowane w serwisach.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

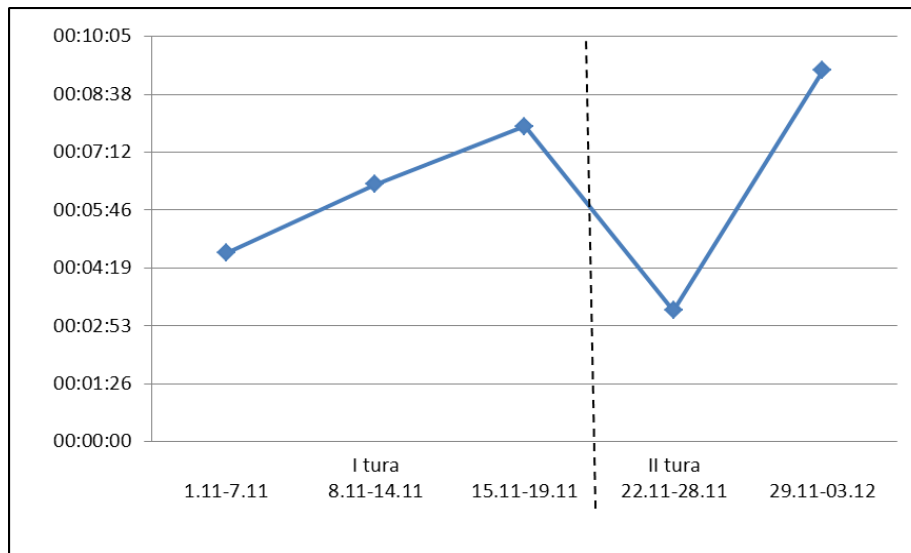
V.2. WYNIKI MONITORINGU: TVP BYDGOSZCZ — ZBLIŻENIA

Głównym tematem były wybory prezydenta Bydgoszczy. Spośród kandydatów najczęściej prezentowano urzędującego prezydenta tego miasta, który starał się o reelekcję jako niezależny kandydat, jednak wybory przegrał. W obu turach najdłużej pokazywano **KW PO RP**, ale najwięcej ocen pozytywnych zanotował KW SLD. **Zbliżenia były jedynym programem, który najwięcej czasu poświęcił wyborom nie w I turze, a w ostatnim tygodniu przed II turą.**

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Zbliżenia poświęciły wyborom średnio **23,8% czasu antenowego przed I turą** i **22,9% przed II turą**. Czas poświęcony wyborom rósł przez trzy tygodnie przed I turą — z 4 min. 42 s do 7 min. 51 s. Następnie spadł do 3 min. 13 s, ale w tygodniu przed II turą wzrósł do **najwyższego poziomu w całym badanym okresie — 9 min. 14 s.**

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed **I turą** prezentowano 10 komitetów: najdłużej **PO RP (26 min. 12 s)**, dwa razy tyle co **SLD (12 min. 57 s)** i **PiS (12 min. 46 s)**. Prezentacje tych trzech partii zdominowały serwis i stanowiły 62,4%. Następny był komitet urzędującego prezydenta Bydgoszczy: **KWW — Dombrowicz Miasto dla Pokoleń (8 min. 56 s)**. Ranking pierwszej dziesiątki pokazuje

Tabela 1. KW PSL zajął w nim ostatnie miejsce. W zbiorczej kategorii „Inne” znalazły się cztery komitety, których czas prezentacji nie przekraczał minuty.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów

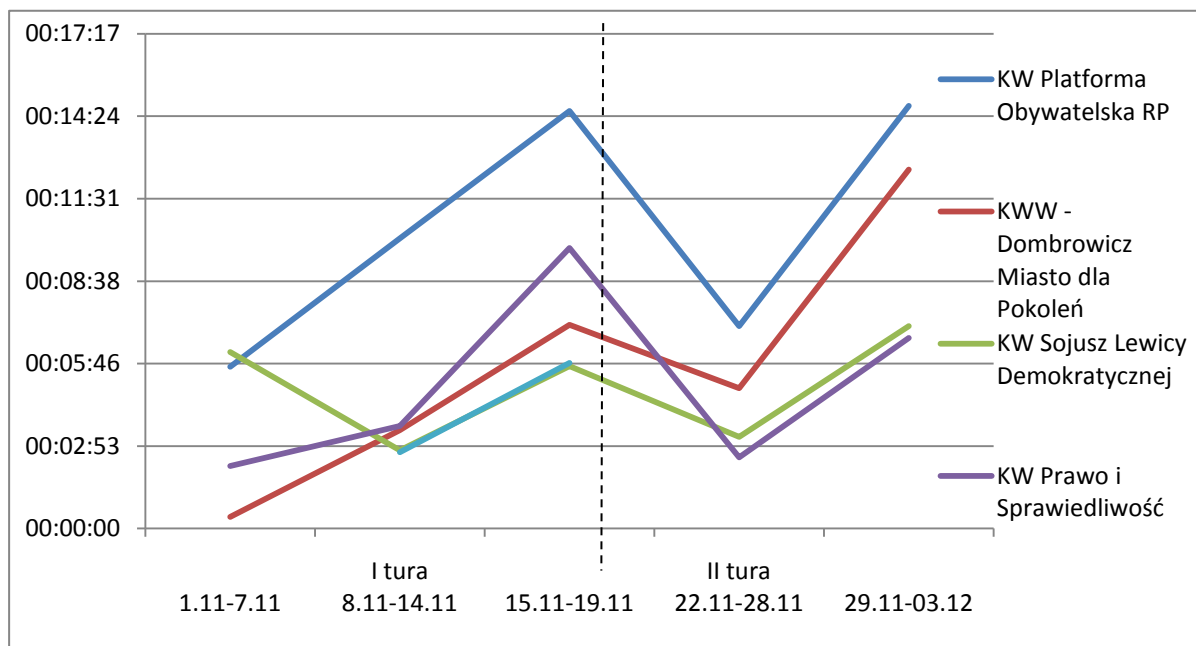
Komitety wyborcze	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min	%	min	%	min	%	min	%	min	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:26:12	31,5	00:14:23	25,3	00:06:15	23,9	00:04:43	18,0	00:15:14	58,1
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:12:57	15,6	00:10:22	18,2	00:06:37	51,1	00:00:11	1,4	00:06:09	47,5
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:12:46	15,3	00:10:29	18,4	00:00:35	4,6	00:01:13	9,5	00:10:58	85,9
KWW - Dombrowicz Miasto dla Pokoleń	00:08:56	10,7	00:04:57	8,7	00:01:00	11,2			00:07:56	88,8
KKW Lewica	00:06:48	8,2	00:05:29	9,6	00:00:37	9,1			00:06:11	90,9
KWW Michała Zaleskiego Czas Gospodarzy	00:05:16	6,3	00:03:03	5,4	00:01:40	31,6			00:03:36	68,4
KWW Grażyny Ciemierniak	00:03:51	4,6	00:03:33	6,2					00:03:51	100,0
KW Nasz Dom Polska - Samoobrona Andrzeja Leppera	00:01:57	2,3	00:01:55	3,4	00:00:38	32,5			00:01:19	67,5
KWW Nasza Gmina Kowalewo Pomorskie	00:01:28	1,8	00:00:50	1,5					00:01:28	100,0
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:01:00	1,2	00:00:19	0,6			00:00:15	25,0	00:00:45	75,0
Inne	00:02:03	2,5	00:01:30	2,6					00:02:03	100,0
SUMA	01:23:14	100,0	00:56:50	100,0	00:17:22	20,9	00:06:22	7,6	00:59:30	71,5

Przed **II turą** zaprezentowano jedynie **cztery** komitety, za to każdemu z nich poświęcono dużo czasu: **PO RP** (17 min. 37 s), **KWW — Dombrowicz Miasto dla Pokoleń** (13 min. 51 s), **SLD** (8 min 15 s) i **PiS** (7 min 14 s). Prezentacje komitetów trzech partii stanowiły 70,5%.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitety wyborcze	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min	%	min	%	min	%	min	%	min	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:17:37	37,5	00:09:15	38,8	00:05:29	31,1	00:00:43	4,1	00:11:25	64,8
KWW - Dombrowicz Miasto dla Pokoleń	00:13:51	29,5	00:06:59	29,3	00:02:18	16,6	00:01:05	7,8	00:10:28	75,6
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:08:15	17,6	00:04:10	17,5	00:02:00	24,2	00:00:20	4,0	00:05:55	71,7
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:07:14	15,4	00:03:25	14,3	00:02:48	38,7			00:04:26	61,3
SUMA	00:46:57	100,0	00:23:49	100,0	00:12:35	26,8	00:02:08	4,5	00:32:14	68,7

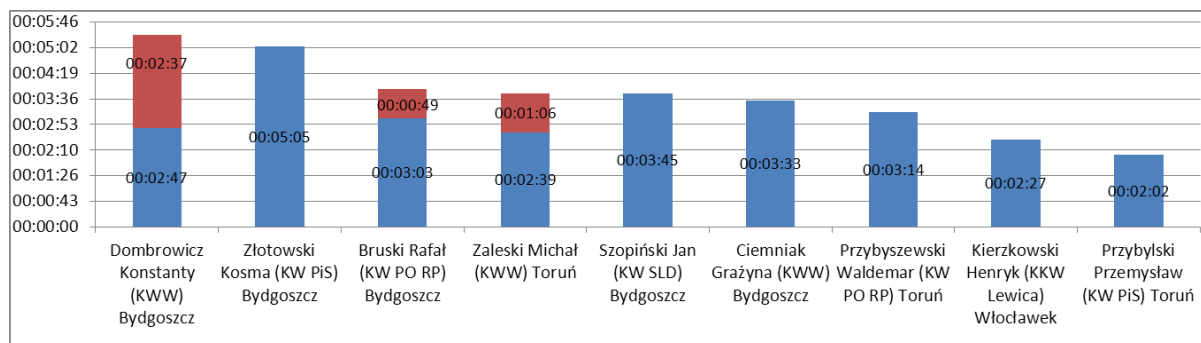
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych w okresie 1.11-3.12

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

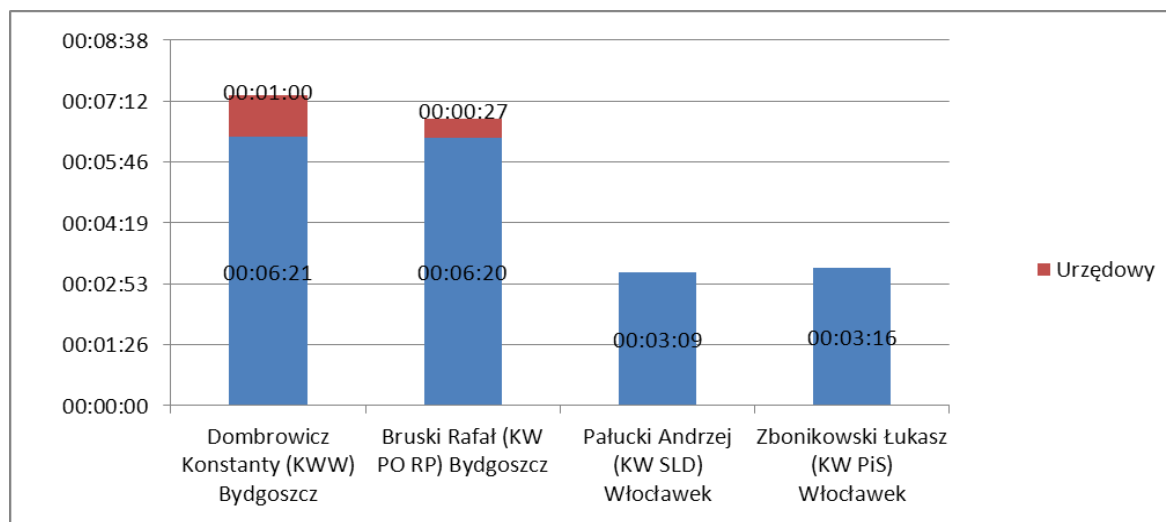
Przed **I turą** najdłuższej prezentowany był urzędujący prezydent Bydgoszczy **Konstanty Dombrowicz**, kandydat **niezależny** z KWW — Dombrowicz Miasto dla Pokoleń: przez 5 min. 24 s, z czego 2 min. 37 s stanowił czas urzędowy. Za nim byli jego rywale: **Kosma Złotowski (KW PiS)** z porównywalnym czasem 5 min. 5 s i znacznie krócej wojewoda kujawsko-pomorski **Rafał Bruski (KW PO RP)** — przez 3 min. 52 s. Na zbliżonym poziomie prezentowano jeszcze dwóch kandydatów na urząd prezydenta Bydgoszczy oraz dwóch kandydatów na prezydenta Torunia.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed **II turą** większość materiałów poświęcona była walce o fotel prezydenta Bydgoszczy i Włocławka. Najdłużej prezentowano ponownie **Konstantego Dombrowicza (7 min, 21 s**, w tym 1 min. z racji pełnionej funkcji) oraz jego rywala **Rafała Bruskiego z KW PO RP (6 min. 47 s**, w tym 27 s urzędowo), który wygrał wybory. Mniej czasu, ale na podobnym poziomie, poświęcono rywalizującym o fotel prezydenta **Włocławka: Łukaszowi Zbonikowskiemu z KW PiS (3 min. 16 s)** i ostatecznemu zwycięzcy **Andrzejowi Pałuckiemu z KW SLD (3 min. 9 s)**.

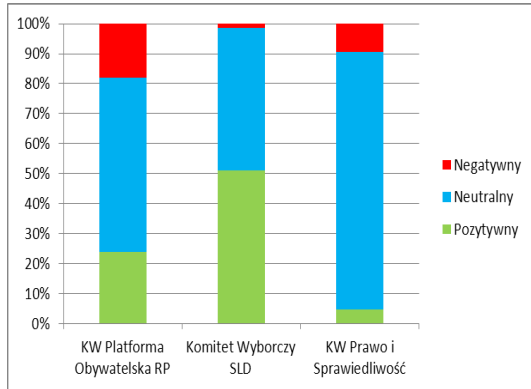
Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

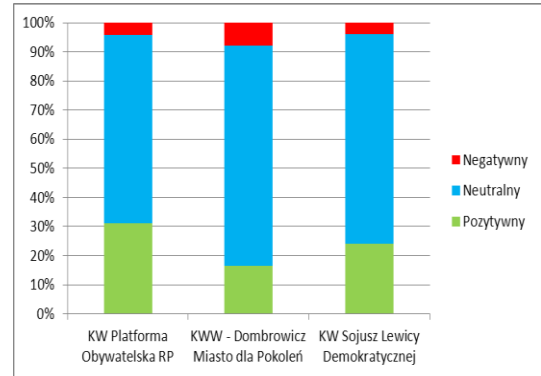
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

Komitety wyborcze prezentowano w obu turach głównie **neutralnie (70,5%)** i **pozytywnie (23%)**. Prezentacje **negatywne** stanowiły tylko **6,5%**. Przed **I turą** najwyższy odsetek **ocen neutralnych** miał komitet **PiS (85,9%)**, a **pozytywnych** — **KW SLD (51,1%)**, jednocześnie ten ostatni miał tylko 1,4% ocen negatywnych. Przed **II turą** najwyższy odsetek **ocen pozytywnych** miał **KW PO RP (31,1%)**, a **negatywnych KWW** — **Dombrowicz Miasto dla Pokoleń (7,8%)**.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

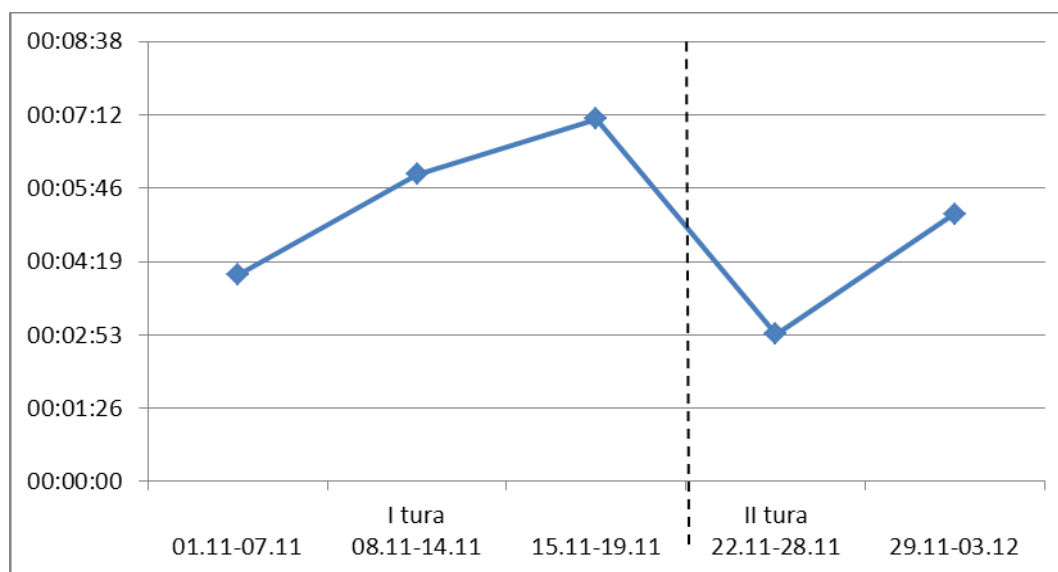
V.3. WYNIKI MONITORINGU: TVP GDAŃSK— PANORAMA

Dominującym tematem w obu turach była walka o urząd prezydenta w Słupsku, Gdańsku i Sopocie. Najdłużej przed I turą prezentowany był KW PO, a na antenie nie pojawił się wcale KW PSL. Przed II turą najwięcej czasu poświęcono pojedynkowi między faworyzowanym — zarówno pod względem długości materiałów, jak i sposobu prezentacji — i popieranym przez PO urzędującym prezydentem Sopotu **Jackiem Karnowskim z KW Samorządność Sopot, a Wojciechem Fulkiem z KW Kocham Sopot.**

1. Czas materiałów poświęconych wyborom

Gdańska Panorama poświęciła wyborom średnio **24,5%** swojego czasu antenowego **przed I turą** wyborów i **16,6%** **przed II turą**. Przez trzy tygodnie przed I turą zainteresowanie tematyką wyborczą systematycznie rosło — do 7 min. 7 s w tygodniu bezpośrednio przed wyborami. Następnie, w pierwszym tygodniu II tury spadło do 2 min. 54 s, by potem znów wzrosnąć do 5 min. 15 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Panorama prezentowała w I turze **27** komitetów, większość czasu (72%) poświęcając **trzem komitetom partyjnym: PO RP (35 min. 38 s), PiS (24 min. 35 s) i SLD (18 min. 38 s)**. Czas pozostałych 24 komitetów wyborczych zajął w sumie 33 min. 58 s. Tuż za nimi uplasowały się **komitety dwóch rywali do prezydenckiego fotela Sopotu: KWW**

Samorządność Sopot Jacka Karnowskiego i KWW Kocham Sopot Wojciecha Fułka. **Nie prezentowano w ogóle KW PSL.** Ranking pierwszych 13 komitetów pokazuje Tabela 1. Czas pozostałych 14 nie przekroczył minuty, zostały one ujęte w kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów

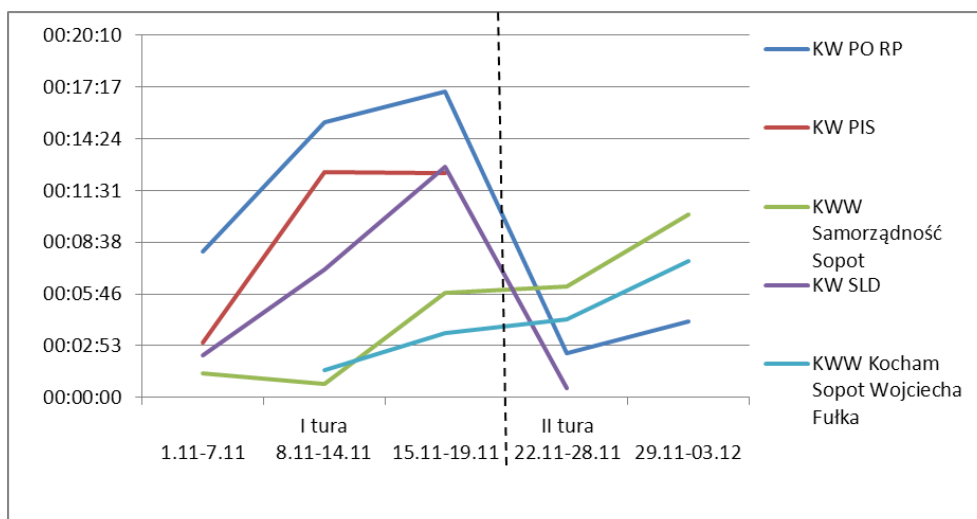
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min	%	min	%	min	%	min	%	min	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:35:38	31,6	00:17:37	33,0	00:09:01	25,3	00:03:51	10,8	00:22:46	63,9
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:24:35	21,8	00:12:49	24,0	00:06:15	25,4	00:01:22	5,6	00:16:58	69,0
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:18:38	16,5	00:08:27	15,8	00:03:40	19,7			00:14:58	80,3
KWW Samorządność Sopot	00:06:19	5,6	00:03:25	6,4	00:01:57	30,9			00:04:22	69,1
KWW Kocham Sopot Wojciecha Fułka	00:04:03	3,6	00:01:48	3,4	00:00:11	4,5	00:00:11	4,5	00:03:41	90,9
KWW Demokracja Bezpośrednia	00:03:45	3,3	00:02:09	4,0	00:00:05	2,2			00:03:40	97,8
KWW Stanisława Cory - Czas na zmiany	00:03:35	3,2	00:02:37	4,9					00:03:35	100,0
KWW Macieja Kobylińskiego	00:02:50	2,5	00:01:03	2,0			00:02:06	74,1	00:00:44	25,9
KW Nasza Gdynia	00:02:26	2,2	00:01:22	2,6					00:02:26	100,0
KWW Wojciecha Szczurka Samorządność	00:01:42	1,5	00:00:02	0,1					00:01:42	100,0
KWW Wołę Wejherowo	00:01:30	1,3	00:00:35	1,1					00:01:30	100,0
KWW Krystyny Danileckiej-Wojewódzkiej	00:01:08	1,0	00:00:33	1,0					00:01:08	100,0
KW Porozumienie na Plus	00:01:06	1,0	00:00:00	0,0					00:01:06	100,0
Inne	00:05:34	4,9	00:00:54	1,7					00:05:22	96,4
SUMA	01:52:49	100,0	00:53:21	100,0	00:21:09	18,7	00:07:30	6,6	01:23:58	74,4

Przed II turą pokazano 15 komitetów, ale tylko 6 powyżej minuty (Tabela 2). **Relacje zdominowała walka o fotel prezydenta Sopotu** — 70% prezentacji wyborczych — między komitetami **Samorządność Sopot i Kocham Sopot**. Pierwszy z nich, który wybory wygrał, był faworyzowany zarówno pod względem długości materiałów, jak i sposobu prezentacji.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min	%	min	%	min	%	min	%	min	%
KWW Samorządność Sopot	00:13:26	34,2	00:06:36	39,6	00:04:24	32,8	00:01:09	8,6	00:07:53	58,7
KWW Kocham Sopot Wojciecha Fułka	00:09:48	24,9	00:04:56	29,6			00:02:45	28,1	00:07:03	71,9
KW Platforma Obywatelska RP	00:05:28	13,9	00:02:06	12,6	00:01:23	25,3	00:01:01	18,6	00:03:04	56,1
KWW Edmunda Stachowicza	00:03:10	8,1	00:00:50	5,0	00:00:49	25,8			00:02:21	74,2
KWW Krystyny Danileckiej-Wojewódzkiej	00:03:10	8,1	00:01:32	9,2	00:01:21	42,6			00:01:49	57,4
KWW Macieja Kobylińskiego	00:01:50	4,7	00:00:29	2,9					00:01:50	100,0
Inne	00:02:27	6,2	00:00:12	1,2					00:02:27	100,0
SUMA	00:39:19	100,0	00:16:41	100,0	00:07:57	20,2	00:04:55	12,5	00:26:27	67,3

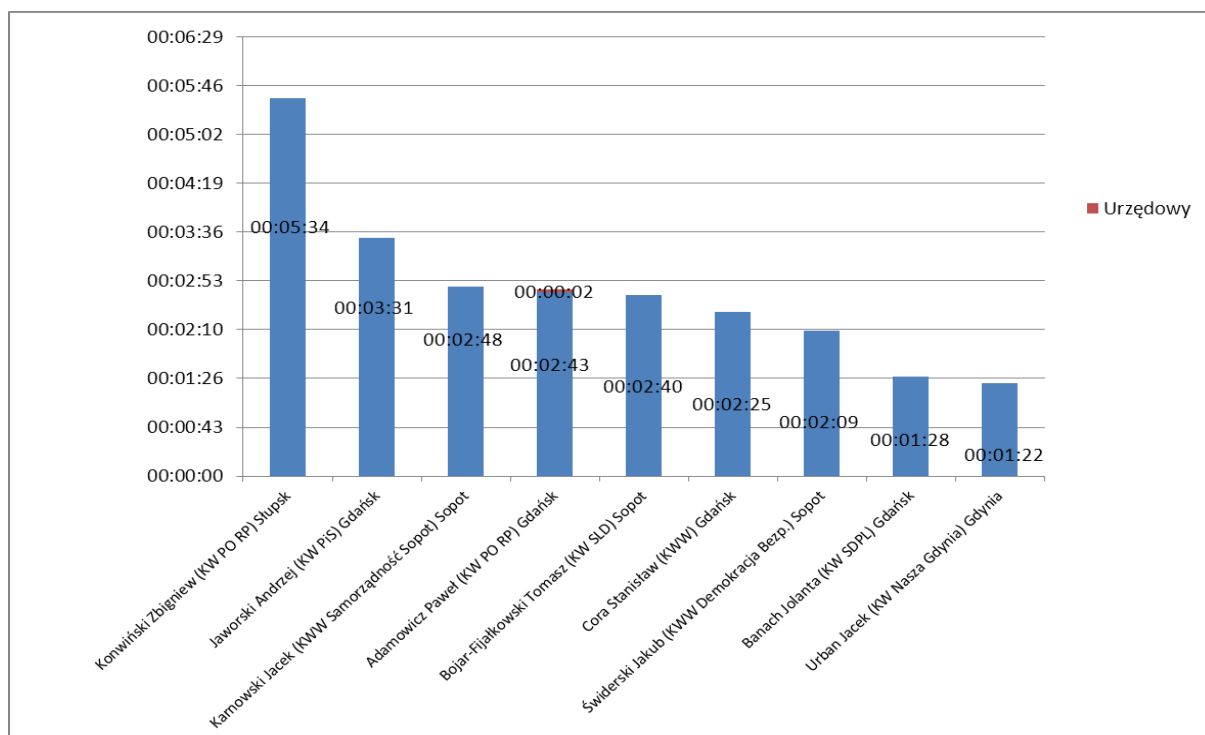
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

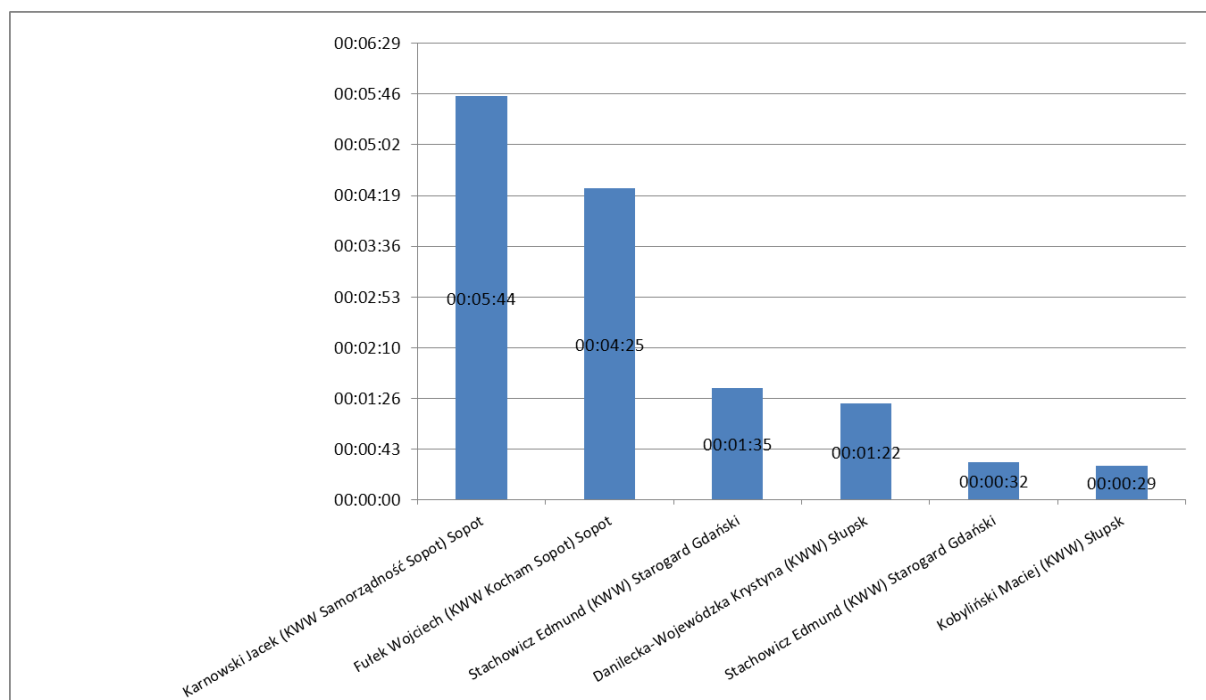
3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Wśród kandydatów **rekordowy czas prezentacji** (5 min 34 s) zanotował Zbigniew Konwiński z **KW PO RP**, ubiegający się o urząd **prezydenta Słupska**. Jednakże mimo tej przewagi w mediach zdobył 3. miejsce i nie wszedł do II tury. W Gdańsku wybory na prezydenta miasta wygrał już w I turze ubiegający się o reelekcję **Paweł Adamowicz(KW PO RP)**, choć pokazywany był o 1/4 krócej od rywala z KW PiS.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

Komitety wyborcze przez **72,6%** czasu były pokazywane w sposób **neutralny**. Oceny negatywne stanowiły jedynie **8,2%**, a pozytywne — **19%**.

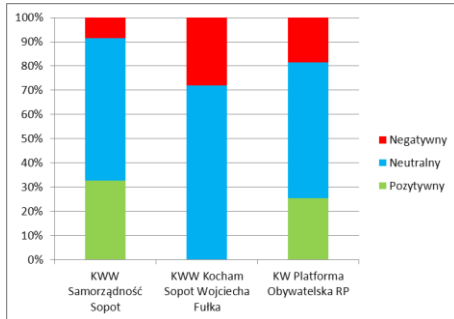
Zwraca uwagę bardzo duży odsetek **negatywnych prezentacji KWW Macieja Kobylińskiego (74%)**, niezależnego kandydata na prezydenta Słupska, starającego się o reelekcję, który wygrał wybory w II turze. Jako urzędującego prezydenta rozliczano go — na ogół negatywnie — od początku kampanii.

Rekordzistą **pozytywnych** prezentacji w obu turach (1/3 swojego czasu) był komitet **Samorządność Sopot Jacka Karnowskiego**). Komitet jego kontrkandydata, Wojciecha Fułka, pokazywano przed I turą pozytywnie jedynie przez 11 s (4% jego czasu), a przed II wcale. **W II turze** dodatkowo Fułkowi przybyło 28% ocen negatywnych, przy jednoczesnym braku materiałów negatywnych o Karnowskim.

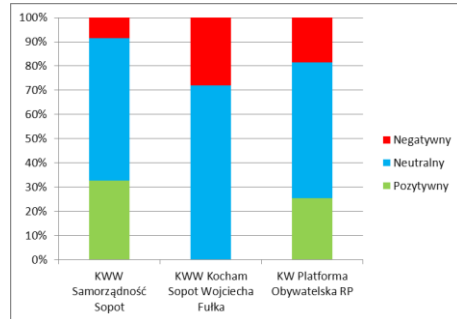
Dużo ocen pozytywnych (1/4 czasu prezentacji) miały też **komitety PO RP** (w obu turach) i **PiS** w I turze.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

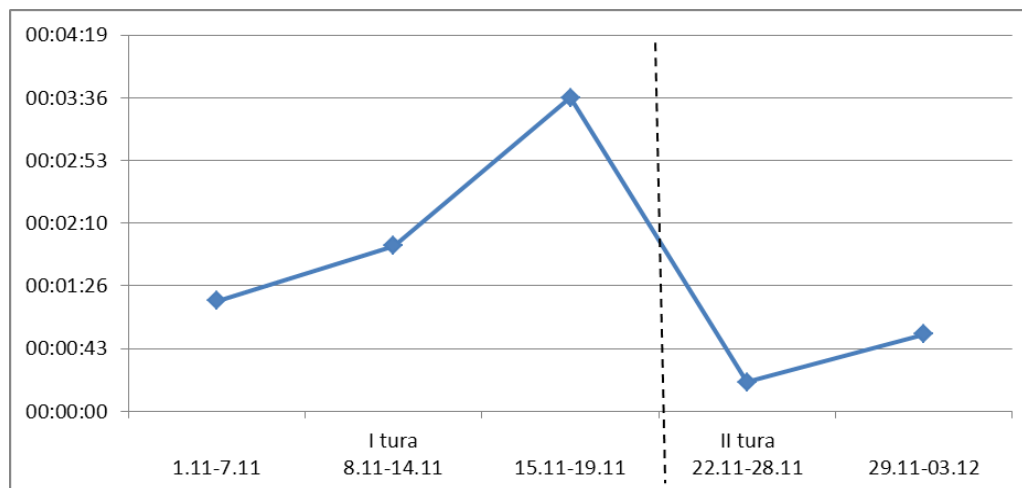
V.4. WYNIKI MONITORINGU: TVP GORZÓW WLKP. — INFORMACJE LUBUSKIE

Informacje Lubuskie należą do tych serwisów regionalnych, które poświęciły wyborom **najmniej czasu**. Przed I turą niemal 80% relacji wyborczych poświęconych było **komitetom trzech partii**: przede wszystkim **PO**, dalej **PiS** i **SLD**. Relacjonowano głównie pojedynki w **Gorzowie i Zielonej Górze** przed I turą oraz w **Sulęcinie i Krośnie Odrzańskim** przed II turą.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Wybory samorządowe zajęły średnio **12,2%** czasu antenowego przed **I turą** i **3,3%** przed **II turą**. Czas poświęcony wyborom rósł przez pierwsze trzy tygodnie badania osiągając maksimum w tygodniu tuż przed I turą — **3 min. 36**. W następnym tygodniu spadł do **20 s**, a w kolejnym — ostatnim przed II turą — wzrósł do **53 s**.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed **I turą** **Informacje Lubuskie** poświęciły czas **ośmiu** komitetom, ale tylko cztery prezentowane były powyżej minuty: **PO RP (10 min. 9 s)**, **PiS (6 min 14 s)**, **KWW Jędrzejczak — Gorzów XXI w. (2 min 16 s)** i **KW SLD (1 min 58 s)**. Jak z tego wynika, 79,8% wyborczych prezentacji serwis komitetom trzech partii: **PO**, **PiS** i **SLD**, i niemal połowę (44,1%) **KW PO RP**. W Tabeli 1. niżej nie uwzględniono czterech komitetów,

których czas prezentacji nie przekraczał minuty — zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów (1.11-19.11)

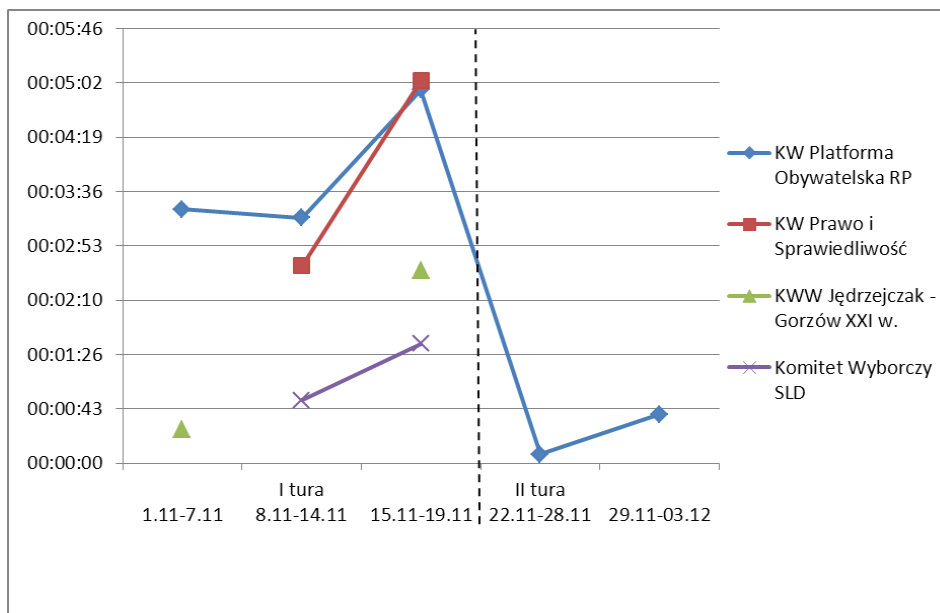
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:10:09	44,1	00:05:47	44,4	00:05:15	51,7	00:00:26	4,3	00:04:28	44,0
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:06:14	27,1	00:03:51	29,6	00:01:13	19,5			00:05:01	80,5
KWW Jędrzejczak - Gorzów XXI w.	00:02:16	9,9	00:01:01	7,8	00:00:27	19,9	00:00:16	11,8	00:01:33	68,4
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:01:58	8,6	00:00:55	7,0					00:01:58	100,0
Inne	00:02:23	10,4	00:01:27	11,1			00:00:11	7,7	00:02:12	92,3
SUMA	00:23:00	100,0	00:13:01	100,0	00:06:55	30,1	00:00:53	3,8	00:15:12	66,1

Przed **II turą** pokazano **siedem** komitetów — czas ich prezentacji wahał się od 5 do 36 s — patrz Tabela 2. Najdłużej prezentowano: KWW Forum Andrzeja Chinalskiego (36 s), KW PO RP (35 s) i KWW Sulęcín — Wspólna Sprawa (33 s).

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów (22.11-3.12)

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KWW Forum Andrzeja Chinalskiego	00:00:36	25,7	00:00:23	24,7			00:00:26	72,2	00:00:10	27,8
KW Platforma Obywatelska RP	00:00:35	25,0	00:00:22	23,7					00:00:35	100,0
KWW Sulęcín - Wspólna Sprawa	00:00:33	23,6	00:00:28	30,1					00:00:33	100,0
KWW Wspólnota	00:00:15	10,7	00:00:07	7,5					00:00:15	100,0
KWW Forum Gminne	00:00:08	5,7	00:00:08	8,6					00:00:08	100,0
KWW Wspólna Gmina Lubiszyn	00:00:08	5,7	00:00:00	0,0					00:00:08	100,0
KWW Porozumienie Międzyrzecz	00:00:05	3,6	00:00:05	5,4			00:00:04	80,0	00:00:01	20,0
SUMA	00:02:20	100,0	00:01:33	100,0			00:00:30	21,4	00:01:50	78,6

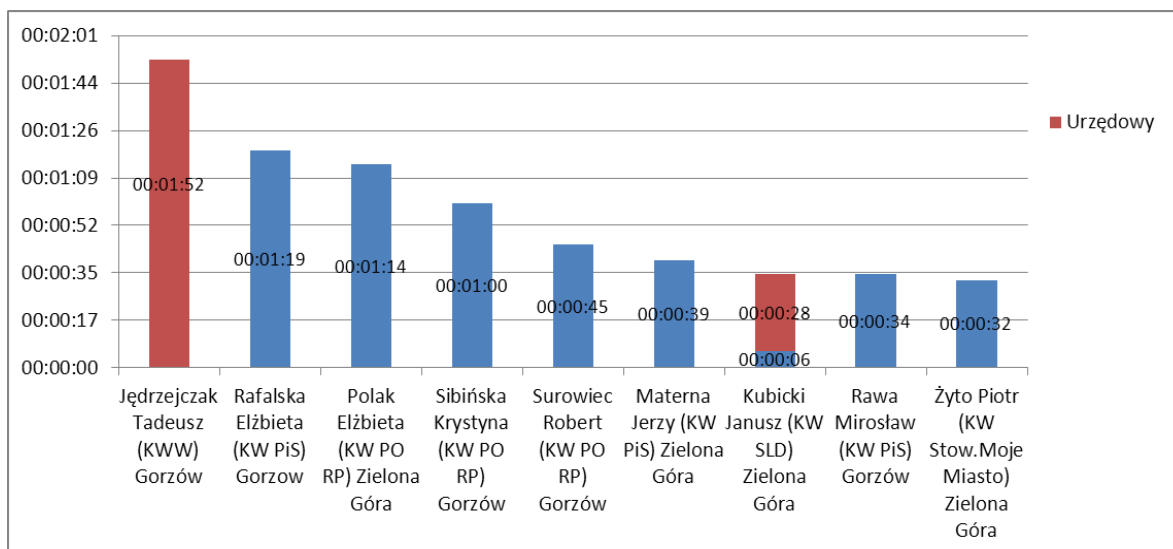
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych w okresie 1.11-3.12

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

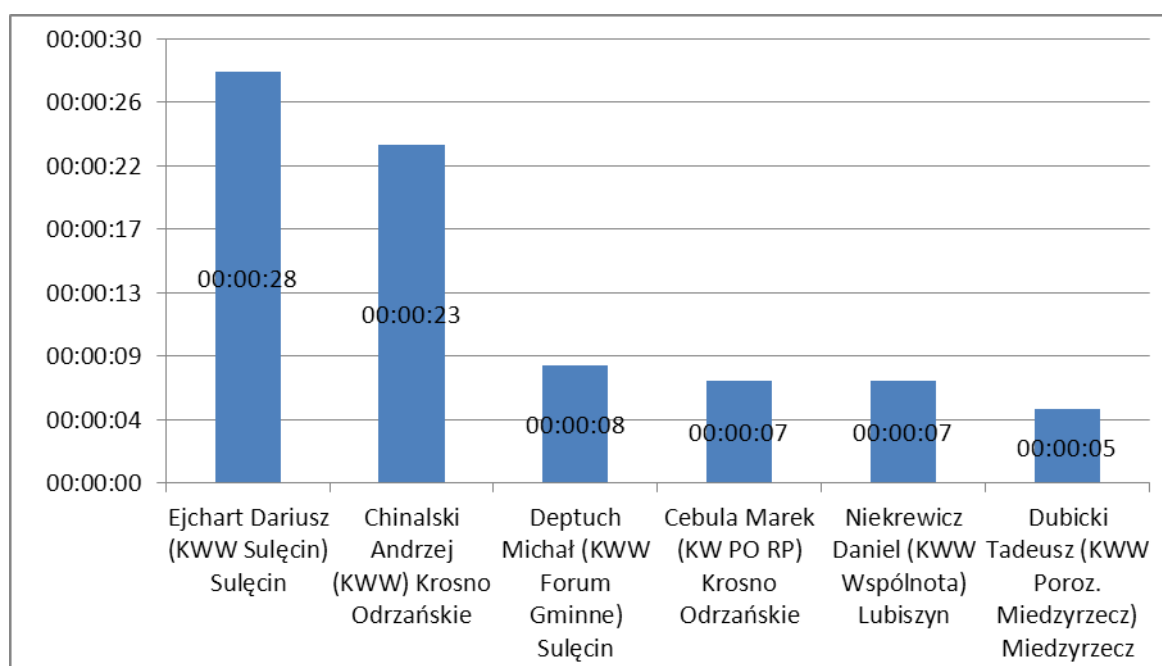
Wśród kandydatów liderem prezentacji przed **I turą** był urzędujący prezydent **Gorzowa Tadeusz Jędrzejczak** z **KWW Jędrzejczak — Gorzów XXI w.** (1 min. 52 s), prezentowany wyłącznie z racji piastowanego stanowiska, a nie jako kandydat. Wygrał on wybory w I turze. Drugie miejsce w tym rankingu zajęła jego rywalka Elżbieta Rafalska z KW PiS RP (1 min. 19 s.). Za nimi byli kandydaci na urząd prezydenta **Zielonej Góry**: Elżbieta Polak z KW PO RP (1 min. 14 s) i Janusz Kubicki z KW SLD (34 s), który wybory wygrał.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura (1.11-19.11)

Przed **II turą** Informacje Lubuskie pasjonowały się pojedynkami o fotele burmistrza **Sulęcina i Krosna Odrzańskiego**. Najdłużej prezentowany był Dariusz Ejchart z KWW Sulęcín-Wspólna Sprawa (28 s). Jego kontrkandydat i zwycięzca II tury Michał Deptuch z KWW Forum Gminne gościł na ekranie zaledwie 8 s. Podobne dysproporcje w czasie prezentacji miały miejsce w Krośnie Odrzańskim: Andrzeja Chinalski z KWW Forum Andrzeja Chinalskiego prezentowano przez 23 s, jego rywala Marka Cebulę z KW PO RP przez 7 s. Tu także wybory wygrał kandydat prezentowany w serwisie znacznie krócej.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura (22.11-3.12)

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

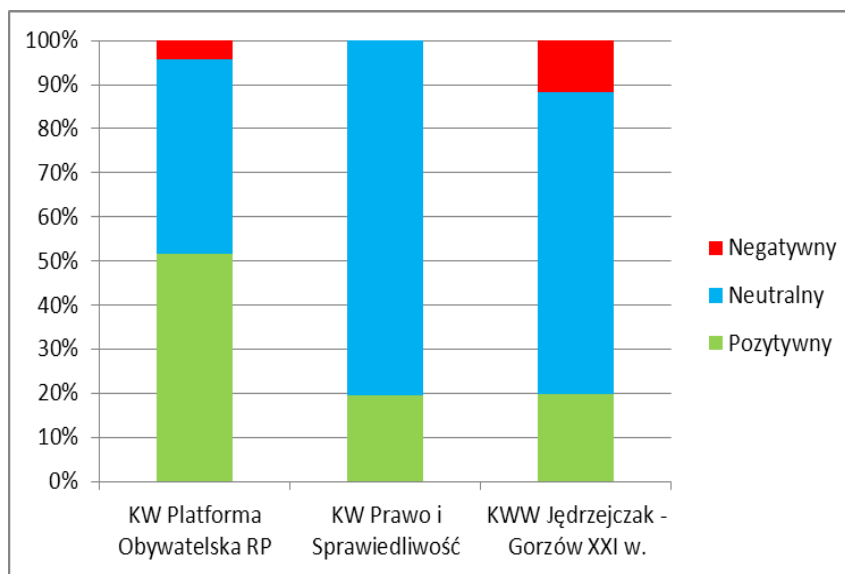
Komitety wyborcze prezentowane były w całym badanym okresie w większości **neutralnie** (ponad **67%**) i **pozytywnie** (ponad **27%**). Oceny **negatywne** stanowiły średnio **5,5%**.

Przed II turą **odsetek prezentacji pozytywnych spadł do zera**, przekładając się na znaczący wzrost prezentacji negatywnych (z 3,8% do 21,4%) i neutralnych (z 66,1% na 78,6%).

Przed **I turą** najczęściej prezentowano **pozytywnie KW PO RP (51, 7%)**. Komitet **PiS** był w ponad **80%** prezentowany **neutralnie**, w 20% — **pozytywnie**. Najwyższy odsetek prezentacji **negatywnych (11,8%)** miał **KWW Jędrzejczak — Gorzów XXI w.**, jednakże

komitet ten przedstawiano głównie neutralnie (68,4%) i pozytywnie (19,9%). Spośród siedmiu komitetów prezentowanych przed II turą, pięć miało wyłącznie oceny neutralne. Negatywnie przedstawiano KWW Porozumienie Międzyrzecz (80%) w związku zarzutami ciężącymi na jednym z kandydatów ubiegającym się ponownie na urząd burmistrza oraz KWW Forum Andrzeja Chinalskiego, z powodu afery z kupowaniem głosów przez (72,2%). Należy pamiętać o krótkich czasach prezentacji, co sprawiało, że o dominującym sposobie prezentacji mógł decydować jeden materiał.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

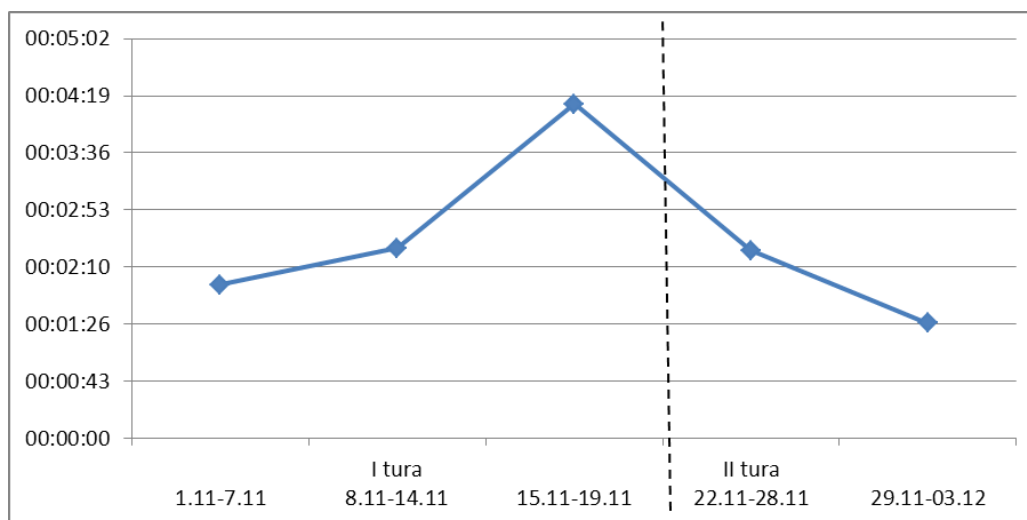
V.5. WYNIKI MONITORINGU: TVP KATOWICE — AKTUALNOŚCI

Liderem prezentacji w obu turach był komitet PO RP. W I turze niemal 70% czasu poświęcono trzem komitetom partyjnym: PO, PiS i SLD. Piotr Uszok, zwycięzca wyborów prezydenckich w Katowicach już w I turze, w rankingu najczęściej prezentowanych kandydatów zajął dopiero trzecie miejsce.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Materiały poświęcone wyborom samorządowym zajęły **12,9%** czasu antenowego **przed I turą** i **10,3% przed II turą**. Zainteresowanie tematyką wyborczą najpierw rosło — od 1 min. 56 s w pierwszym tygodniu monitoringu do **4 min. 13 s** w tygodniu tuż przed I turą. W następnych tygodniach systematycznie spadało — najpierw do 2 min. 22 s, potem do **1 min. 27 s**.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą prezentowano 10 komitetów. Najdłużej trzy komitety partyjne: PO (**10 min 29 s**), PiS (**8 min. 24 s**) i SLD (**6 min 27 s**) — co stanowiło 69,1% wszystkich prezentacji wyborczych. Ranking komitetów prezentuje Tabela 1. Dwa, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów

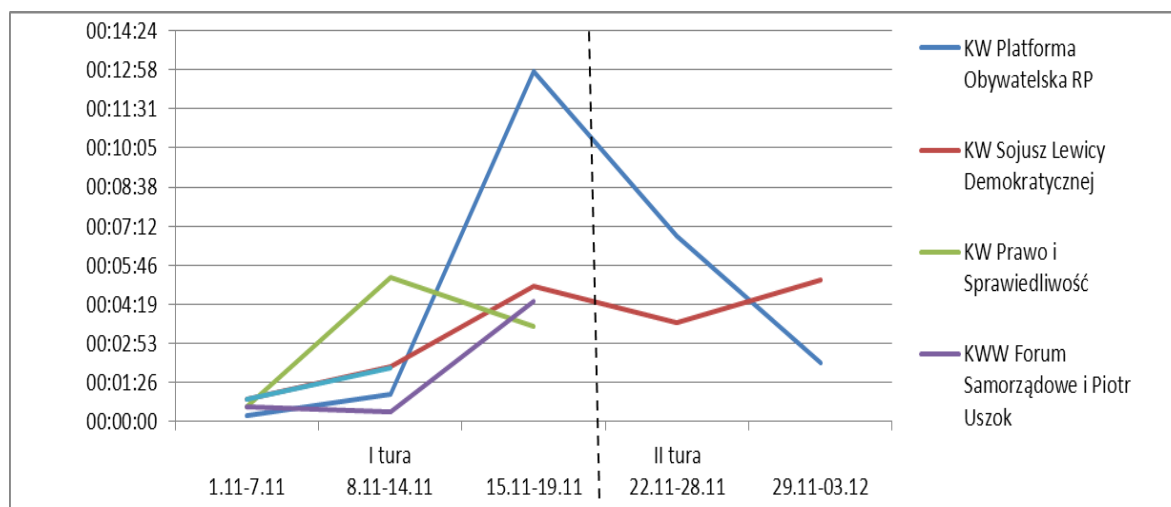
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:10:29	28,6	00:06:26	30,1	00:02:36	24,8	00:01:02	9,9	00:06:51	65,3
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:08:24	22,9	00:03:58	18,5	00:03:43	44,2	00:02:21	28,0	00:02:20	27,8
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:06:27	17,6	00:04:54	22,9	00:03:33	55,0			00:02:54	45,0
KWW Forum Samorządowe i Piotr Uszok	00:04:05	11,1	00:01:35	7,4					00:04:05	100,0
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:02:49	7,7	00:02:14	10,4	00:02:07	75,1			00:00:42	24,9
KWW Nowe Mysłowice	00:01:52	5,1	00:01:03	4,9			00:01:48	96,4	00:00:04	3,6
KW Ruch Autonomii Śląska	00:01:05	3,0	00:00:28	2,2					00:01:05	100,0
Komitet Wyborczy PPP - Sierpień 80	00:01:01	2,8	00:00:26	2,0					00:01:01	100,0
Inne	00:00:30	1,4	00:00:20	1,6			00:00:26	86,7	00:00:04	13,3
SUMA	00:36:42	100,0	00:21:24	100,0	00:11:59	32,7	00:05:37	15,3	00:19:06	52,0

Przed **II turą** zaprezentowano osiem komitetów. Większość czasu — aż 92,3% — zajęły dwa komitety: **KW PO RP (8 min 24 s)** i **KW SLD (7 min 23 s)**. Sześć pozostałych, które pokazywano krócej niż przez minutę, ujęto w kategorii „Inne”.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:08:24	49,1	00:05:33	47,4	00:06:05	72,4			00:02:19	27,6
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:07:23	43,2	00:05:06	43,5	00:04:25	59,8			00:02:58	40,2
Inne	00:01:19	7,7	00:01:04	9,1					00:01:19	100,0
SUMA	00:17:06	100,0	00:11:43	100,0	00:10:30	61,4			00:06:36	38,6

Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

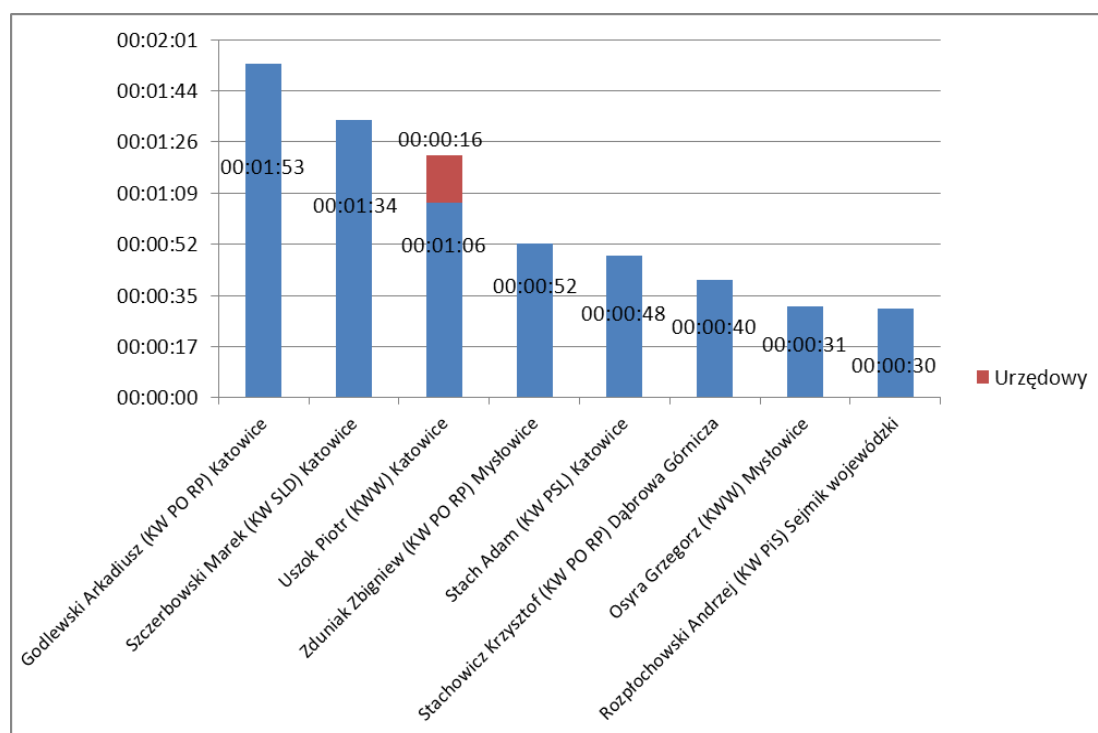

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Przed I turą liderem prezentacji wśród kandydatów był **Arkadiusz Godlewski z KW PO RP (1 min. 53 s)**, ubiegający się o fotel prezydenta **Katowic**. Jego kontrkandydaci prezentowani byli krócej: Marek Szczerbowski z SLD przez 1 min. 34 s, Piotr Uszok z KWW Forum Samorządowe przez 1 min. 22 s (w tym 16 sekund z racji piastowanego urzędu prezydenta Katowic), a Adam Stach z KW PSL przez 43 s. Piotr Uszok wygrał jednak w I turze.

Spośród osób startujących w **Mysłowicach najdłużej**, bo przez 52 s, prezentowano ubiegającego się o **mandat radnego szefa lokalnej PO Zbigniewa**. Znacznie krócej pokazywano **kandydatów na prezydenta Mysłowic**: Grzegorza Osyrę z KWW Nowe Mysłowice przez 31 s. i jego rywala Bernarda Pastuszkę z KW PO RP przez 20 s. Byli to zresztą jedyni spośród sześciu kandydatów na urząd prezydenta w Mysłowicach pokazywanych w programie. Eward Lasok, który ostatecznie wygrał wybory, nie był w ogóle prezentowany.

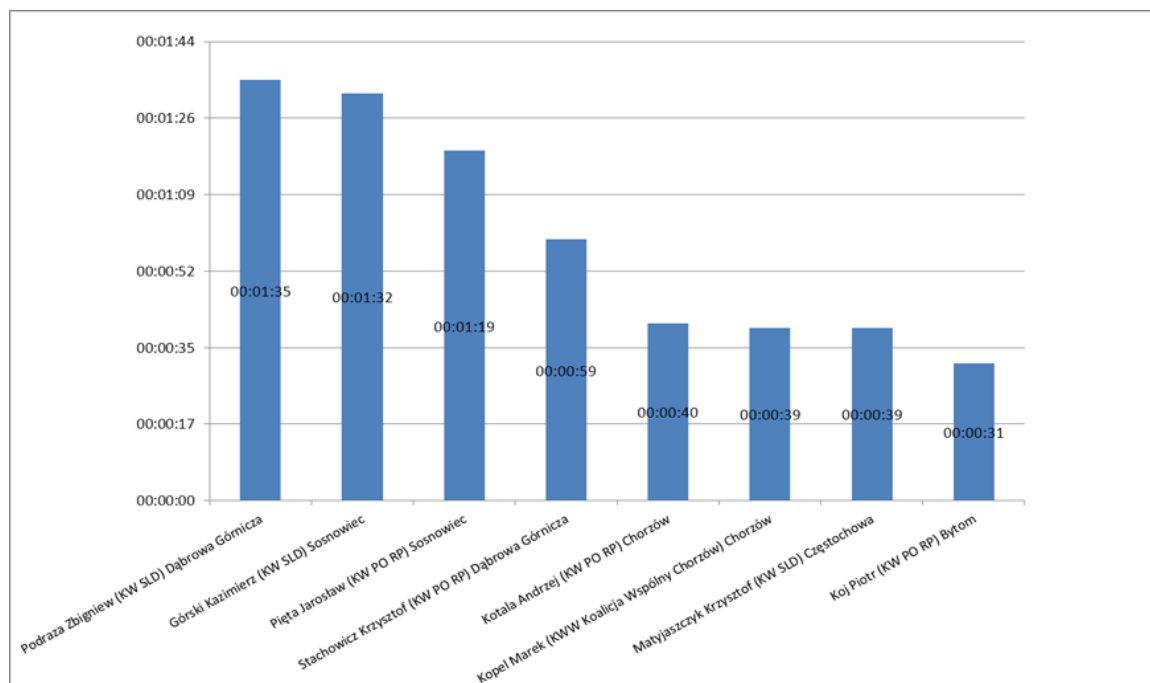
Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed II turą najdłużej pokazywano **Zbigniewa Podrazę z KW SLD (1 min. 35 s)**, ubiegającego się o fotel prezydenta **Dąbrowy Górniczej**. Drugi był **Kazimierz Górski**, też z

KW SLD (1 min. 32 s), kandydujący na stanowisko prezidenta **Sosnowca**. Obaj wygrali wybory.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

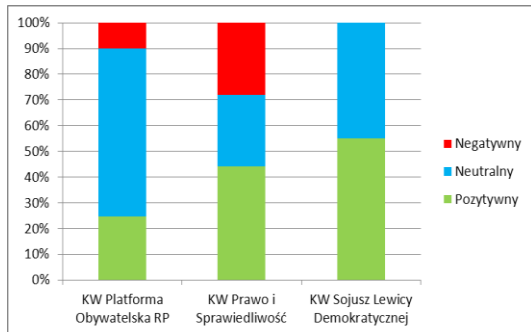
W całym okresie badania komitety wyborcze były prezentowane głównie w sposób **neutralny (47,8%) i pozytywny (41,8%)**. Oceny **negatywne** stanowiły **10,4%**.

Przed II turą znacząco **wzrósł odsetek materiałów pozytywnych** — z 32,7% przed I turą do 61,4% — kosztem materiałów neutralnych (spadek z 52% do 38,6%) i negatywnych (z 15,3% do zera).

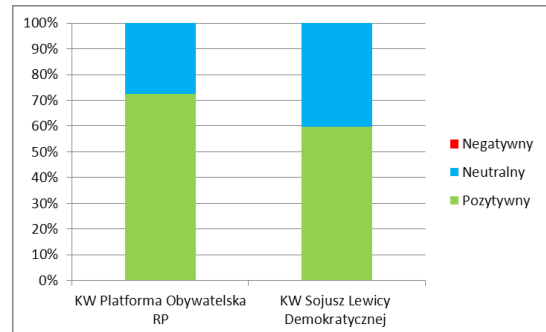
Przed **I turą** najczęściej pozytywnie pokazywano komitet **SLD (55%)**. **Negatywnie** — **KW PiS (28%)**, choć ten komitet był pokazywany przede wszystkim pozytywnie (44,2%). Natomiast komitet **PO RP** miał **najwięcej prezentacji neutralnych (65,3%)**.

Komitety, które zdominowały doniesienia serwisu przed **II turą**, tzn. **PO RP** i **SLD**, były prezentowane podobnie: pozytywnie i neutralnie. **PO** znacznie częściej **pozytywnie (72,4%)** niż **SLD (59,8%)**.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

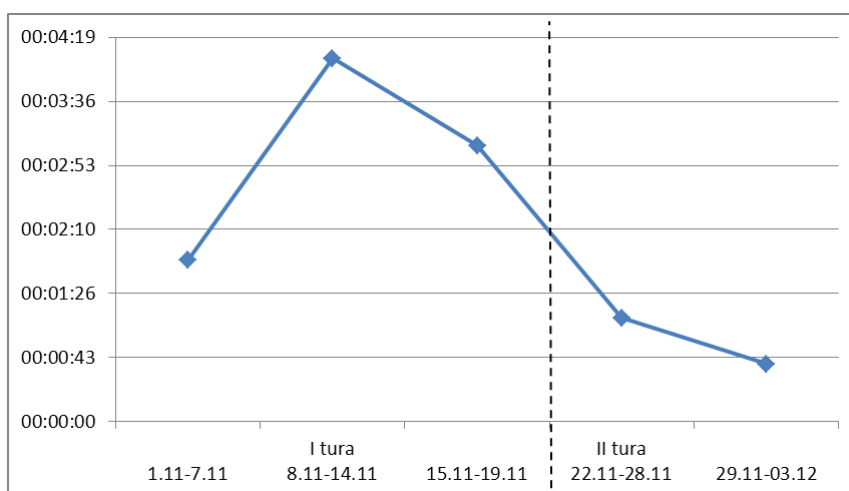
V.6. WYNIKI MONITORINGU: TVP KIELCE — INFORMACJE

Przed I turą serwis skupił się na **walce o urząd prezydenta Kielc, przed II — o urząd wójta gminy Piekoszów**. Liderem prezentacji **przed I turą był komitet SLD**. Przed II turą **jedynie komitet PiS** pokazywano ponad minutę. W obu turach udział **prezentacji pozytywnych w serwisie należał do najwyższych** wśród monitorowanych programów.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Materiały dotyczące wyborów samorządowych stanowiły średnio **17,5%** czasu antenowego **przed I turą** i **6%** **przed II turą**. Zainteresowanie tematyką wyborczą było **największe w drugim tygodniu monitoringu — 4 min. 5 s**. Potem sukcesywnie spadało.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Z 12 komitetów prezentowanych przed **I turą** najwięcej czasu poświęcono: KW **SLD (9 min 27 s)**, KW **PiS (7 min 15 s)**, KW Wyborców Porozumienie Samorządowe W. Lubawski (5 min. 54 s) i KW **PO (5 min 4 s)**. Ranking komitetów prezentuje Tabela 1. Nie uwzględniono w niej czterech komitetów, których czas prezentacji nie przekroczył minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

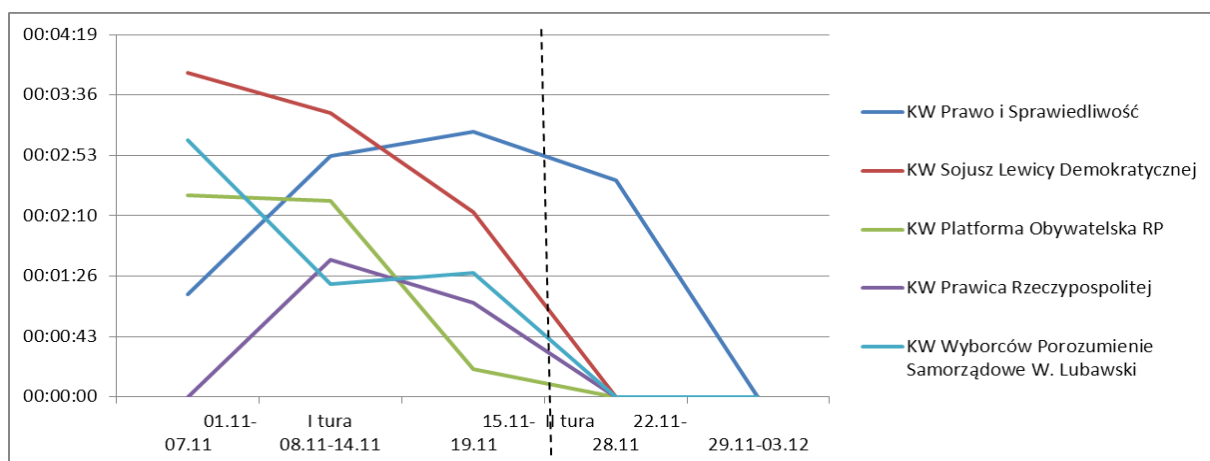
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:09:27	25,5	00:05:49	25,0	00:02:04	21,9	00:00:41	7,2	00:06:42	70,9
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:07:15	19,6	00:04:36	19,7	00:03:49	52,6	00:01:04	14,7	00:02:22	32,6
KW Wyborców Porozumienie Samorządowe W. Lubawski	00:05:54	15,9	00:03:13	13,8	00:00:43	12,1			00:05:11	87,9
KW Platforma Obywatelska RP	00:05:04	13,7	00:03:16	14	00:02:11	43,1			00:02:53	56,9
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:03:08	8,5	00:01:41	7,2	00:01:03	33,5			00:02:05	66,5
KW Prawica Rzeczypospolitej	00:02:45	7,4	00:01:54	8,2	00:00:57	34,5			00:01:48	65,5
KW Nasz Dom Polska - Samoobrona Andrzeja Leppera	00:01:20	3,6	00:00:45	3,2	00:01:20	100,0				
KWW Teraz Kielce - Konrad Łęcki	00:01:07	3,0	00:01:07	4,8			00:00:28	41,8	00:00:39	58,2
Inne	00:01:03	2,8	00:00:57	4,1	00:00:26	41,3			00:00:37	58,7
SUMA	00:37:03	100	00:23:18	100	00:12:33	33,9	00:02:13	6	00:22:17	60,1

Przed **II turą** zaprezentowano 11 komitetów, ale tylko **KW PiS** przez ponad minutę (**2 min. 35 s**), co stanowiło 44% wszystkich prezentacji wyborczych. Mimo to jego czas prezentacji w stosunku do okresu sprzed I tury znacząco spadł — o ponad 60%. Dziesięć pozostałych komitetów ujęto w kategorii „Inne”.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:02:35	44,4	00:01:57	43,5	00:02:33	98,7			00:00:02	1,3
Inne	00:03:14	55,6	00:02:32	56,5			00:00:01	0,5	00:03:13	99,5
SUMA	00:05:49	100	00:04:29	100	00:02:33	43,8	00:00:01	0,3	00:03:15	55,9

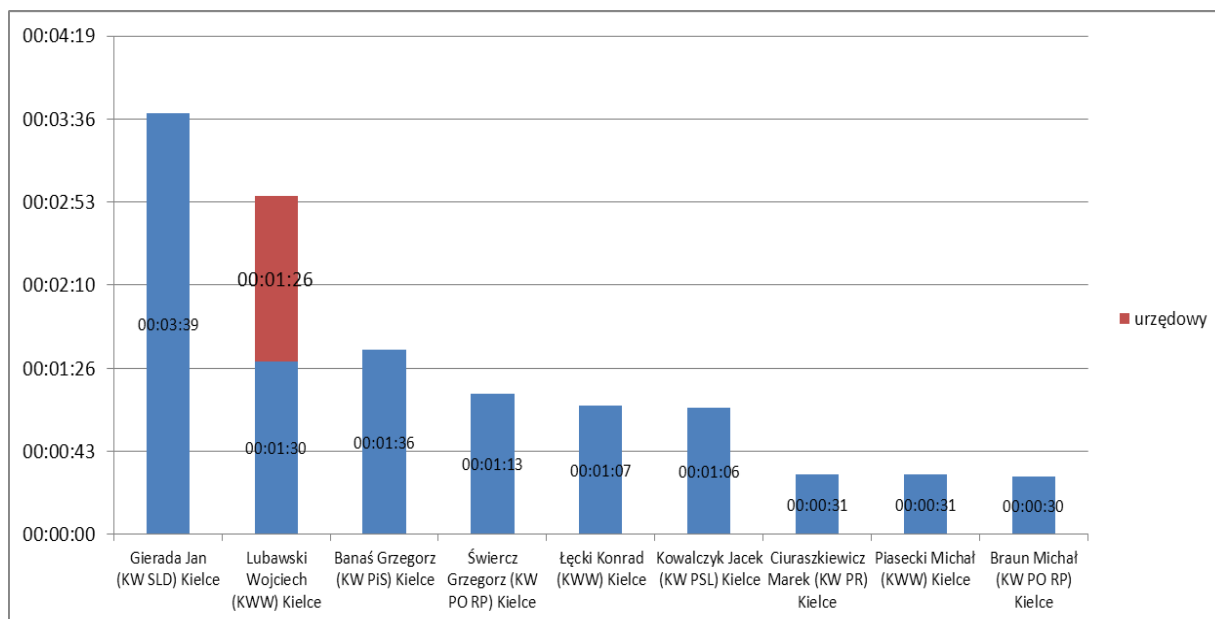
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

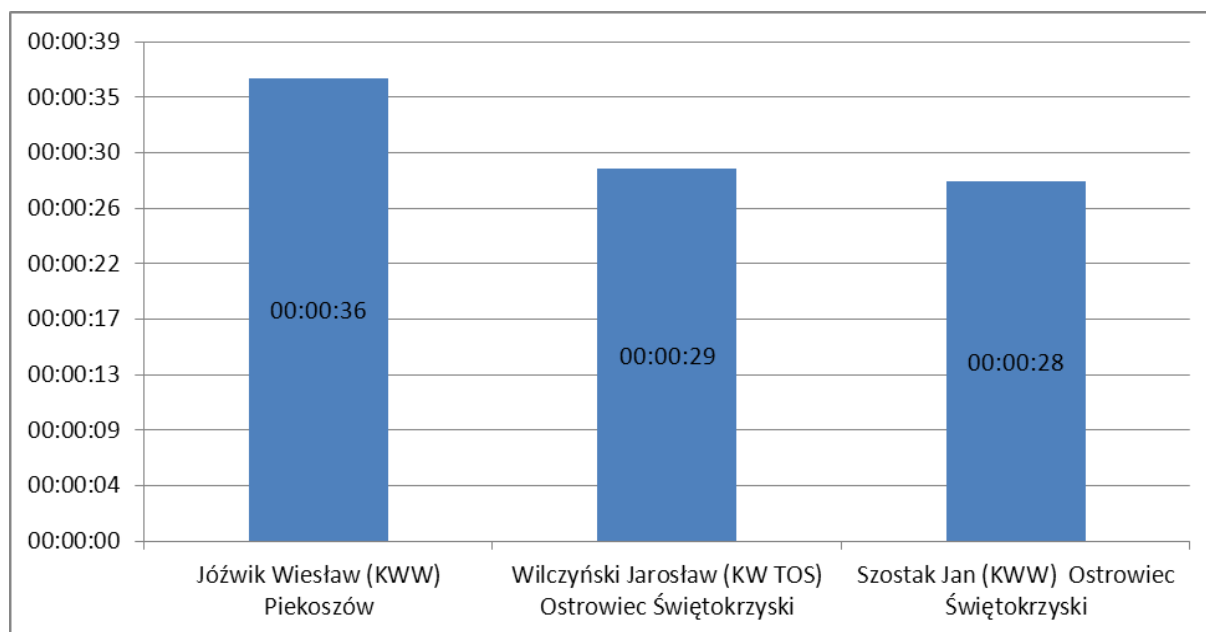
Spośród dziewięciu najczęściej prezentowanych kandydatów, aż sześciu ubiegało się o fotel prezydenta Kielc. Liderem rankingu był **Jan Gierada z KW SLD (3 min. 39 s)**. Drugi — **Wojciech Lubawski**, który wygrał wybory w I turze — prezentowany był **przez 2 min. 56 s**, z czego niemal połowę (1 min. 26 s) w charakterze urzędowym jako prezydent Kielc.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed **II turą** kandydaci zostali pokazani krótko — od 9 do 36 s. Najdłużej **Wiesław Józwik** z KWW My dla Mieszkańców Gminy, kandydat na **wójta Piekoszowa (36 s)**. Co ciekawe, dotychczasowy wójt tej gminy i zwycięzca II tury Tadeusz Dąbrowa nie był prezentowany wcale.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

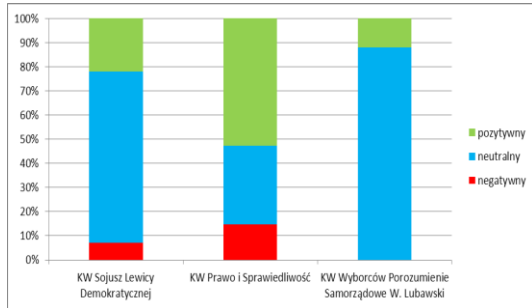

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

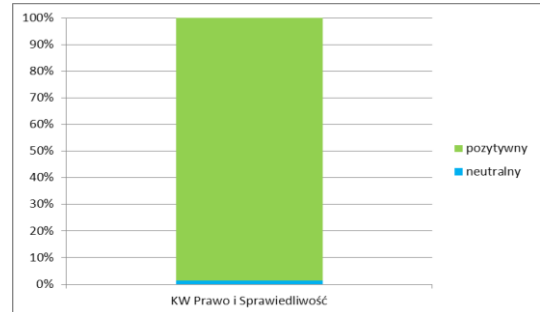
W całym okresie badania komitety wyborcze prezentowane były w większości **neutralnie (59,6 %)** i **pozytywnie (35,2%)**. Prezentacje **negatywne** stanowiły jedynie **5,2%**. Przed II turą **wzrósł odsetek materiałów pozytywnych** (z 33,9% do 43,8%) kosztem negatywnych (spadek z 6% do 0,3%) i neutralnych (z 60,1% do 55,9%).

Przed **I turą** wyłącznie pozytywnie prezentowano KW Nasz Dom Polska — Samoobrona Andrzeja Leppera (co prawda było to tylko 45 s). Drugie miejsce zajął KW PiS — 52,6% prezentacji o tej partii stanowiły materiały dla niej pozytywne. KWW Porozumienie Samorządowe W. Lubawski przedstawiano głównie neutralnie (87,9%). Przed **II turą** PiS prezentowano niemal wyłącznie pozytywnie (98,7%).

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

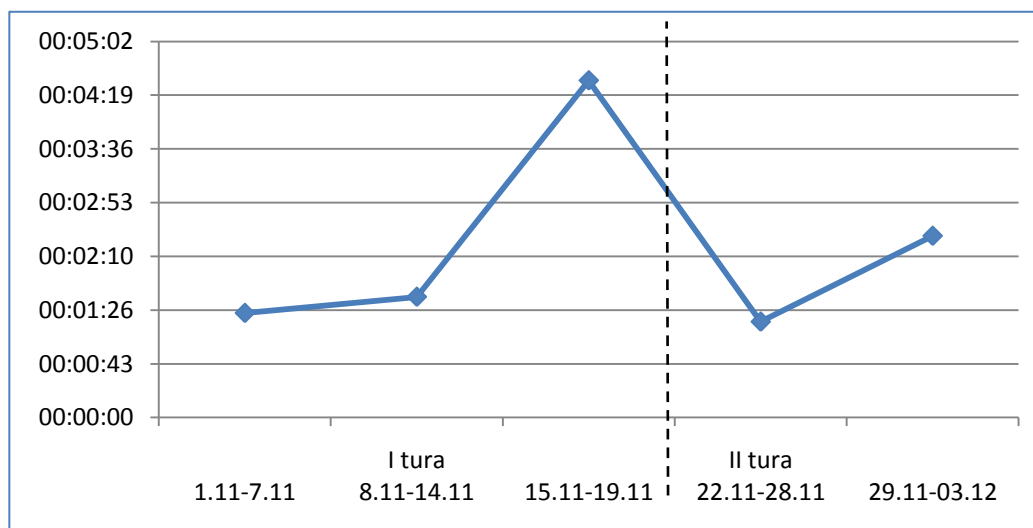
V.7. WYNIKI MONITORINGU: TVP KRAKÓW — KRONIKA

Materiały wyborcze w województwie małopolskim koncentrowały się na rywalizacji o fotel prezydenta Krakowa. Przed I turą najdłużej prezentowano **KW PiS**, głównie pozytywnie, **przed II** — **KW PO**, głównie neutralnie.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Kronika poświęciła wyborom **15,5%** czasu antenowego **przed I turą** i **12,9%** **przed II turą**. Zainteresowanie wyborami utrzymywało się na zbliżonym poziomie, znacząco rosło w tygodniach bezpośrednio przed wyborami. Najwięcej czasu poświęcono tej tematyce tuż przed I turą — **4 min. 31 s.**

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą prezentowano 24 komitety. Najdłużej komitety PiS (**7 min 25 s**), PO (**5 min 47 s**) i Jacka Majchrowskiego (3 min 47 s), urzędującego prezydenta Krakowa. Następne były komitety SLD, Prawica Razem Wspólnota Samorządowa i PSL — prezentowano je przez około 2 min 30 s. W Tabeli 1 nie uwzględniono 17 komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów (1.11-19.11)

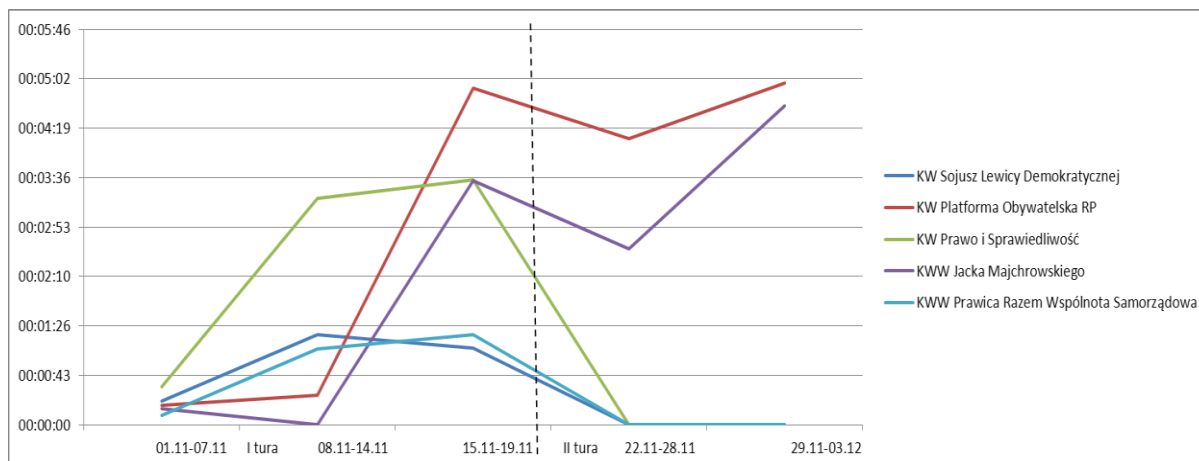
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:07:25	23,7	00:05:21	25,0	00:03:53	52,4	00:00:31	7,0	00:03:01	40,7
KW Platforma Obywatelska RP	00:05:47	18,5	00:04:18	20,1	00:02:10	37,5			00:03:37	62,5
KWW Jacka Majchrowskiego	00:03:47	12,1	00:02:05	9,7	00:00:12	5,3			00:03:35	94,7
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:02:47	8,9	00:02:27	11,4	00:02:20	83,8			00:00:27	16,2
KWW Prawica Razem Wspólnota Samorządowa	00:02:33	8,2	00:00:00	0,0	00:01:06	43,1			00:01:27	56,9
KW Polskie Stronictwo Ludowe	00:02:14	7,1	00:01:42	7,9	00:02:14	100,0				
KWW Wspólnota Małopolska Marka Nawary	00:01:12	3,8	00:00:48	3,7					00:01:12	100,0
Inne	00:05:30	17,6	00:04:44	22,1	00:01:49	33,0			00:03:41	67,0
SUMA	00:31:15	100	00:21:25	100,0	00:13:44	43,9	00:00:31	1,7	00:17:00	54,4

Przed **II turą** pokazano tylko **trzy komitety**: PO RP (**9 min 9 s**), Jacka Majchrowskiego (**7 min 13 s**) i **KWW Oświęcimianie Oświęcimianom** (1 min. 15 s). KW PO poświęcono zatem **51,9%** prezentacji wyborczych, komitetowi Jacka Majchrowskiego 41%, a lokalnemu komitetowi z Oświęcimia 7,1%.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Neutralny	
		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:09:09	51,9	00:04:12	52,1	00:02:30	27,3	00:06:39	72,7
KWW Jacka Majchrowskiego	00:07:13	41,0	00:03:02	37,6			00:07:13	100,0
KWW Oświęcimianie Oświęcimianom	00:01:15	7,1	00:00:50	10,3			00:01:15	100,0
SUMA	00:17:37	100	00:08:04	100	00:02:30	14,2	00:15:07	85,8

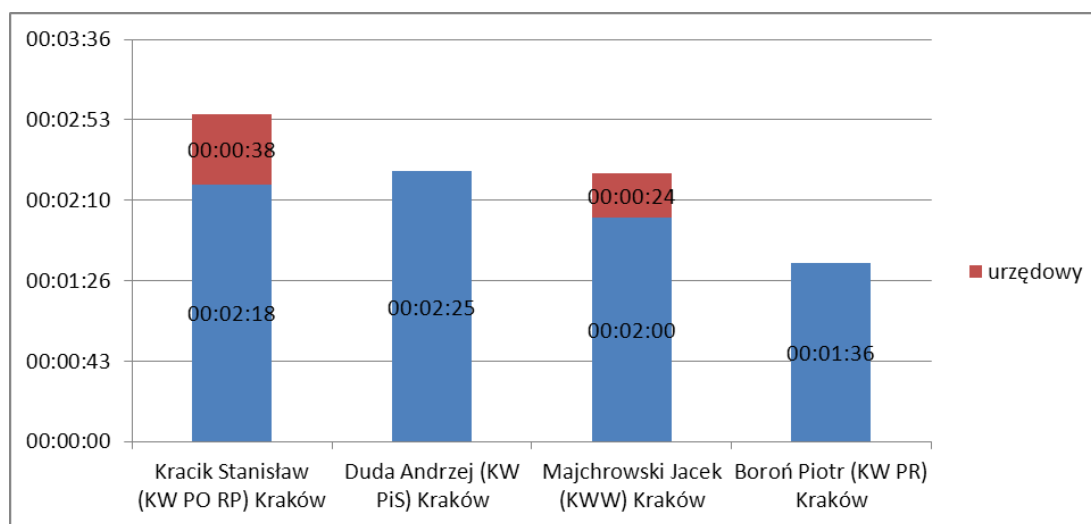
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

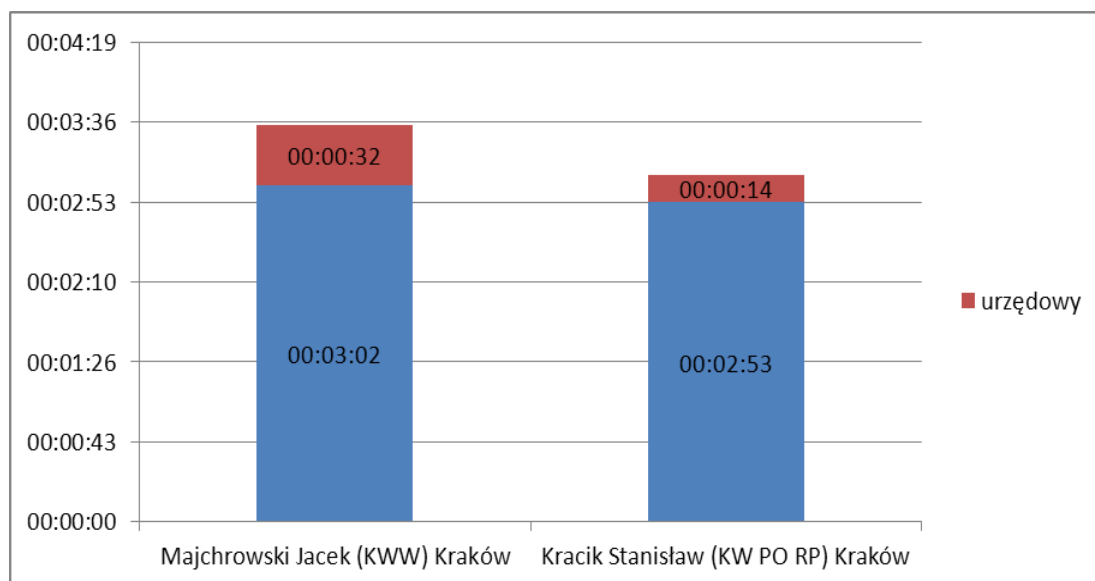
W serwisie obie tury zdominowały wybory prezydenckie w Krakowie. Najczęściej prezentowani byli kandydaci na to stanowisko. Przed I turą: **Stanisław Kracik** z KW PO RP (2 min. 56 s, w tym 38 s czasu urzędowego jako wojewoda małopolski), **Andrzej Duda** z PiS (2 min. 25 s) i **Jacek Majchrowski** z KWW Jacka Majchrowskiego (2 min. 24 s. w tym 24 s czasu urzędowego jako prezydent miasta).

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed II turą dłużej pokazywano **Jacka Majchrowskiego (3 min. 34 s.)**, który wybory wygrał, niż **Stanisława Kracika (3 min. 7 s)**. Przewaga Majchrowskiego w czasie prezentacji wynikała przede wszystkim z materiałów prezentujących go jako urzędującego prezydenta.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

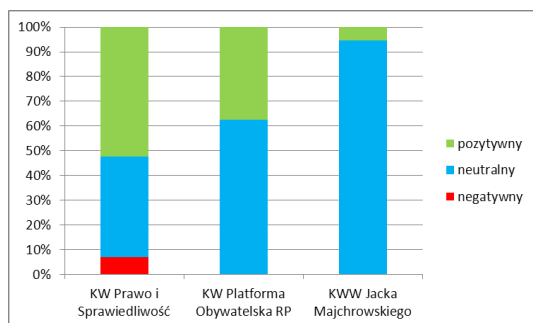

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

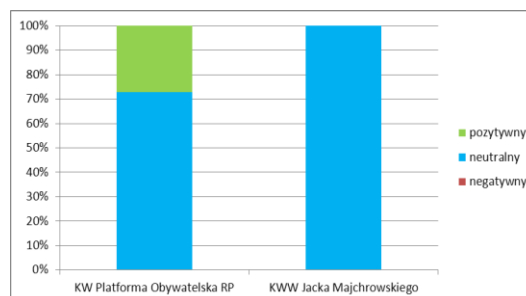
W całym badanym okresie pokazywano komitety wyborcze w większości **neutralnie (65,7%)** i **pozytywnie (33,2%)**. Śladowa była ilość prezentacji **negatywnych (1,1%)**. Przed **II turą wzrósł odsetek prezentacji neutralnych (z 54,4% do 85,8%)** kosztem **pozytywnych (spadek z 43,9% do 14,2%)**.

Najczęściej **przed I turą prezentowano pozytywnie KW PiS (52,4%)**, jednocześnie tylko ten komitet prezentowano negatywnie (7%). Przed II turą prezentacji negatywnych nie było w ogóle. Komitet Jacka Majchrowskiego prezentowano wtedy wyłącznie neutralnie, a KW PO RP także pozytywnie, choć nie tak jak przed I turą (spadek z 37,5% do 27,3%).

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

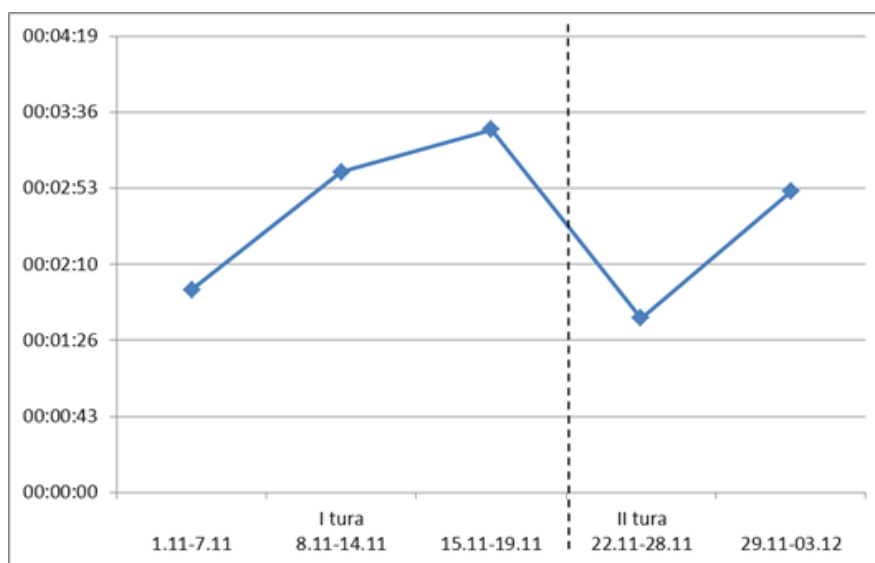
V.8. WYNIKI MONITORINGU: TVP LUBLIN— PANORAMA LUBELSKA

Serwis zdominowała w obu turach **walka o urząd prezydenta Lublina. Liderem czasu prezentacji były komitety PO i PiS**, które przed I turą miały niemal połowę wszystkich prezentacji wyborczych, a przed II aż 85%.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Materiały wyborcze zajęły w Panoramie średnio **14%** czasu antenowego **przed I turą i 11% przed II turą**. Czas trwania materiałów wyborczych rósł stale przez pierwsze trzy tygodnie trwania monitoringu osiągając maksimum, 3 min. 26 s, w tygodniu przed I turą. W następnym spadł do 1 min 39 s, a więc o ponad połowę, by w tuż przed II turą wzrosnąć do 2 min 51 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Spośród 12 komitetów zaprezentowanych przed **I turą** najdłuższe czasy miały komitety trzech partii: **PO RP (9 min 32 s)**, **PiS (9 min 23 s)** i **PSL (5 min 45 s)**, co stanowiło **61,6% wszystkich prezentacji**. W Tabeli 1 nie uwzględniono czterech komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów

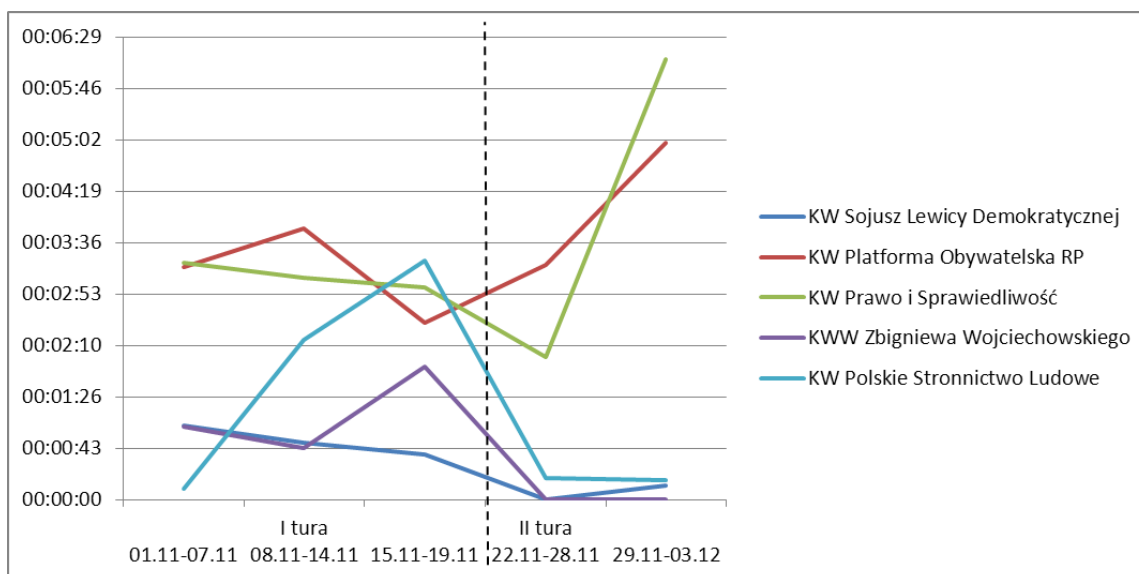
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:09:32	23,8	00:06:27	22,1	00:05:21	56,1			00:04:11	43,9
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:09:23	23,4	00:05:58	20,4	00:04:41	49,9			00:04:42	50,1
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:05:45	14,4	00:04:02	13,8	00:00:13	3,8	00:00:37	10,7	00:04:55	85,5
KWW Zbigniewa Wojciechowskiego	00:03:36	9,0	00:03:10	10,8	00:00:20	9,3			00:03:16	90,7
KW Piast	00:02:52	7,2	00:02:35	8,8					00:02:52	100,0
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:02:28	6,2	00:02:02	7,0					00:02:28	100,0
KWW Bezpartyjny Prezydent Dla Obywatela	00:02:06	5,2	00:01:33	5,3					00:02:06	100,0
KKW Lista Sierakowskiej - Lewica	00:01:53	4,7	00:01:46	6,1					00:01:53	100,0
Inne	00:02:26	6,1	00:01:39	5,7					00:02:26	100,0
SUMA	00:40:01	100	00:29:12	100,0	00:10:35	26,4	00:00:37	1,5	00:28:49	72,0

Przed **II turą** pokazano więcej, bo aż 20 komitetów, ale tylko dwa — **PO** (8 min. 17 s) i **PiS** (8 min. 10 s) — powyżej minuty, co stanowiło 85% prezentacji. Pozostałe 18 komitetów wyborczych ujęto w Tabeli 2 w kategorii „Inne”.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:08:17	42,8	00:03:53	41,5	00:02:53	34,8			00:05:24	65,2
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:08:10	42,2	00:04:32	48,5	00:03:16	40,0	00:00:53	10,8	00:04:01	49,2
Inne	00:02:55	15,1	00:00:56	10,0					00:02:55	100,0
SUMA	00:19:22	100	00:09:21	100,0	00:06:09	31,8	00:00:53	4,6	00:12:20	63,7

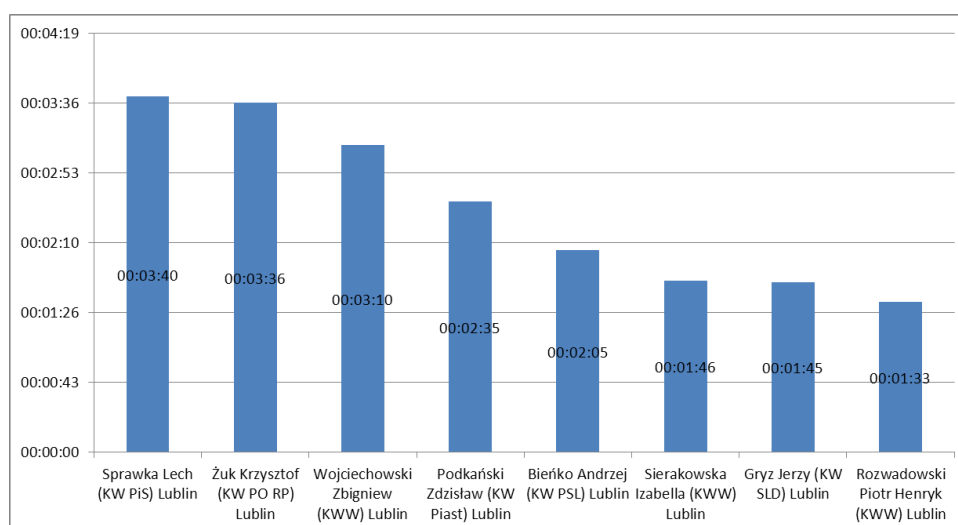
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych w okresie

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

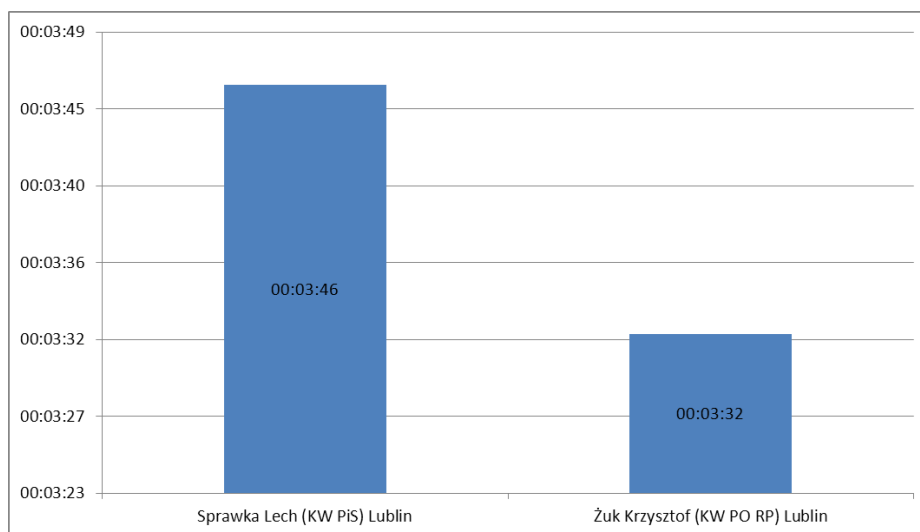
Obie tury upłynęły pod znakiem **wyborów prezydenckich w Lublinie**. Przed I turą najdłużej przedstawiano rywali do tego stanowiska: urzędującego prezydenta **Lecha Sprawkę** z **KW PiS** (**3 min. 40 s**), jego dotychczasowego zastępcę **Krzysztofa Żuka**, kandydata **KW PO RP** (**3 min. 36 s**) oraz **Zbigniewa Wojciechowskiego** z **KWW Zbigniewa Wojciechowskiego** (**3 min. 10 s**). Kolejni kandydaci uzyskali czas ekspozycji od 2 min. 35 s do 1 min. 33 s.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed **II turą** Lecha Sprawkę z **PiS** prezentowano przez **3 min. 46 s**, a **Krzysztofa Żuka**, kandydata **KW PO RP**, przez **3 min. 32 s**. Ten ostatni wybory wygrał.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

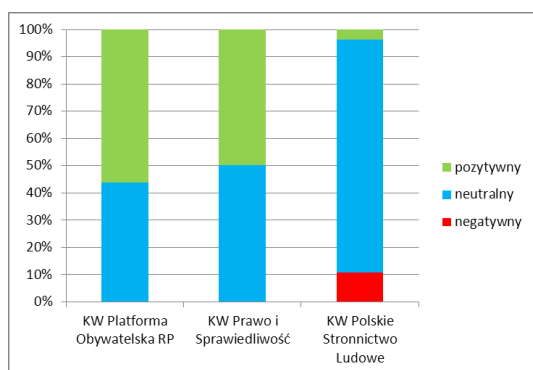
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie komitety wyborcze prezentowano w większości **neutralnie (69,3%)** i **pozytywnie (28,2%)**. **Negatywne** prezentacje stanowiły zaledwie **2,5%**.

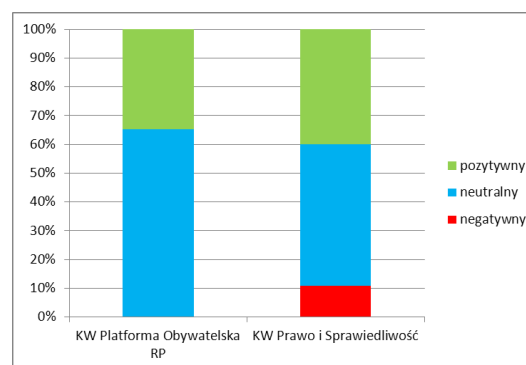
Przed I turą najwięcej prezentacji pozytywnych miał KW **PO RP** (56,1% czasu prezentacji tego komitetu). PiS trochę mniej (49,9%). Jedyne **KW PSL** został pokazany **negatywnie (10,7%)**. Wiązało się to z doniesieniem o zatrzymaniu przez policję jednego z kandydatów tej partii za jazdę pod wpływem alkoholu.

Przed **II turą** mniej było prezentacji pozytywnych o KW PO (spadek z 56,1% do 34,8%) i więcej neutralnych (wzrost z 43,9% do 65,2%). Komitetowi PiS przybyło ocen negatywnych (10,18% w stosunku do zera w I turze), ubyło pozytywnych (spadek z 49,9% do 40%).

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

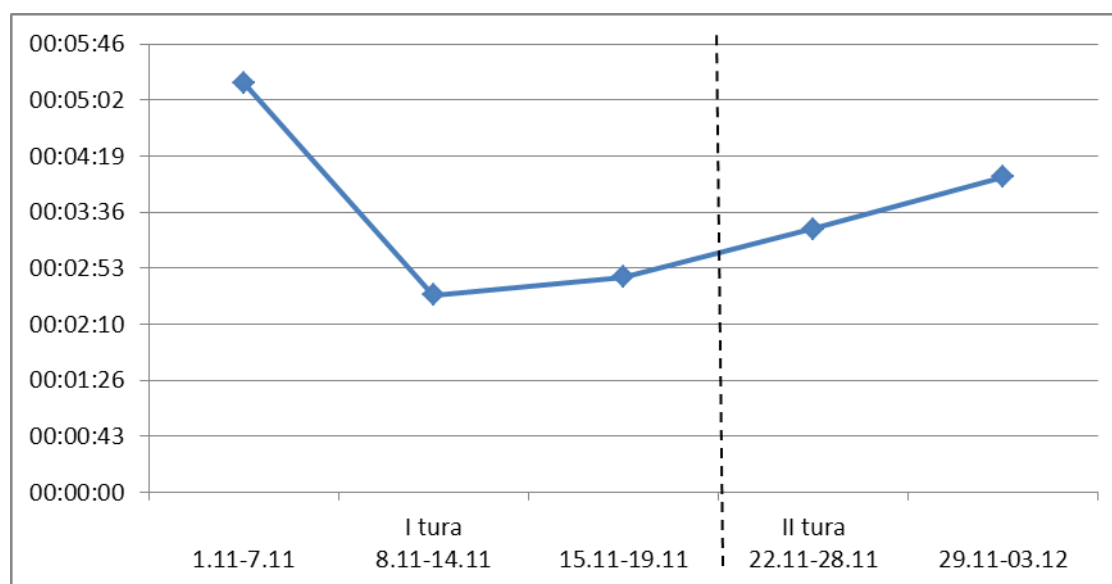
V.9. WYNIKI MONITORINGU: TVP ŁÓDŹ— ŁÓDZKIE WIADOMOŚCI DNIA

Obie tury upłynęły pod znakiem **wścigu o fotel prezydencki w Łodzi**. Przed **I turą najdłużej** prezentowano **Witolda Waszczykowskiego, kandydata KW PiS** na to stanowisko, który w wyborach zajął dopiero czwarte miejsce. Z kolei **przed II turą** rekordowo **długi czas miał kandydat SLD Dariusz Joński**, wybory wygrała jednak Hanna Zdanowska z KW PO RP. Przed **I turą** najdłużej prezentowany był komitet **PO RP**, przed **II** — komitet **SLD**.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Łódzkie Wiadomości Dnia **poświęciły wyborom samorządowym 20,4% swojego czasu antenowego** — odsetek materiałów wyborczych przed obiema turami był taki sam. Zainteresowanie tematyką wyborczą było najwyższe w pierwszym tygodniu badania (**5 min 16 s**), potem spadło, osiągając najniższą w całym okresie wartość (**2 min 32 s**). Następnie, w kolejnych tygodniach systematycznie rosło.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą prezentowano **20 komitetów**. Najdłużej — trzy komitety partyjne: **PO (12 min 57 s)**, **PiS (11 min 3 s)** i **SLD (9 min 30 s)**, ich łączny czas stanowił **72,7%** wszystkich

prezentacji wyborczych. W Tabeli 1 nie uwzględniono 12 komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów (1.11-19.11)

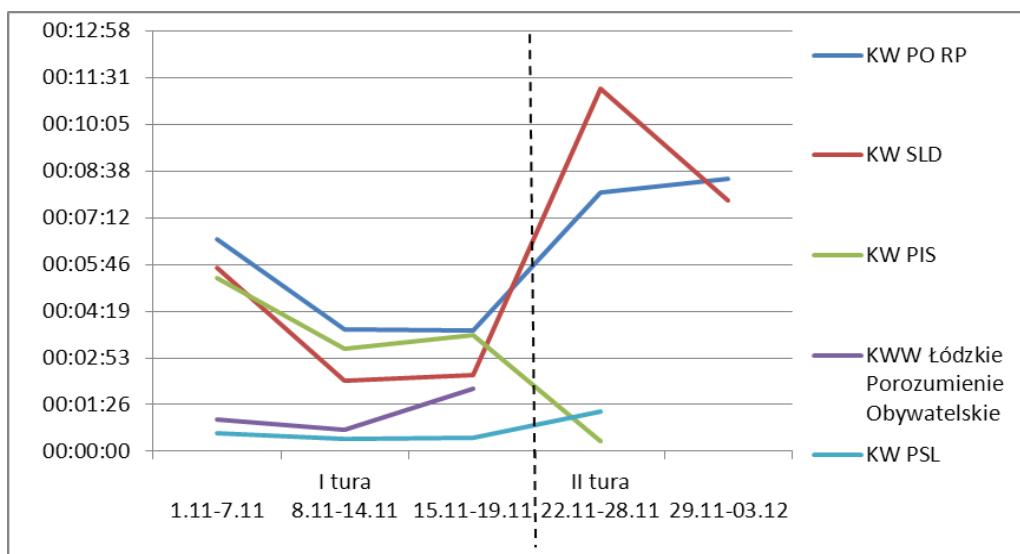
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:12:57	28,1	00:11:25	29,5	00:03:41	28,4	00:00:15	1,9	00:09:01	69,6
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:11:03	24,0	00:09:07	23,5	00:03:03	27,6			00:08:00	72,4
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:09:30	20,6	00:08:28	21,9	00:02:07	22,3	00:00:19	3,3	00:07:04	74,4
KWW Łódzkie Porozumienie Obywatelskie	00:03:03	6,6	00:02:45	7,1			00:00:14	7,7	00:02:49	92,3
KW Kop Alternatywa	00:01:50	4,0	00:01:37	4,2					00:01:50	100,0
KW Nasz Dom Polska - Samoobrona Andrzeja Leppera	00:01:38	3,5	00:01:34	4,0	00:00:37	37,8			00:01:01	62,2
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:01:16	2,7	00:01:02	2,7	00:00:07	9,2			00:01:09	90,8
KWW Zdzisławy Janowskiej	00:01:16	2,7	00:00:00	0,0	00:00:26	34,2			00:00:50	65,8
Inne	00:03:32	7,7	00:02:45	7,1			00:00:17	8,0	00:03:15	92,0
SUMA	00:46:05	100,0	00:38:43	100,0	00:10:01	21,7	00:01:05	2,4	00:34:59	75,9

Przed **II turą** pokazano **14 komitetów**. Liderem prezentacji był komitet **SLD**, osiągając rekordowy czas **16 min 41 s**. KW PO RP spadł na drugie miejsce z czasem 13 min 59 s. Trzeci był KW **PSL** z czasem zaledwie **1 min 13 s**. Pozostałe 11 komitetów prezentowano krócej niż minutę, zostały więc ujęte zbiorczo w kategori „Inne” w Tabeli 2.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:16:41	45,9	00:10:14	44,7	00:03:02	18,2			00:13:39	81,8
KW Platforma Obywatelska RP	00:13:59	38,5	00:07:32	32,9	00:03:51	27,5			00:10:08	72,5
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:01:13	3,4	00:01:13	5,3					00:01:13	100,0
Inne	00:04:26	12,2	00:03:56	17,2					00:04:26	100,0
SUMA	00:36:19	100,0	00:22:55	100,0	00:06:53	19,0			00:29:26	81,0

Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

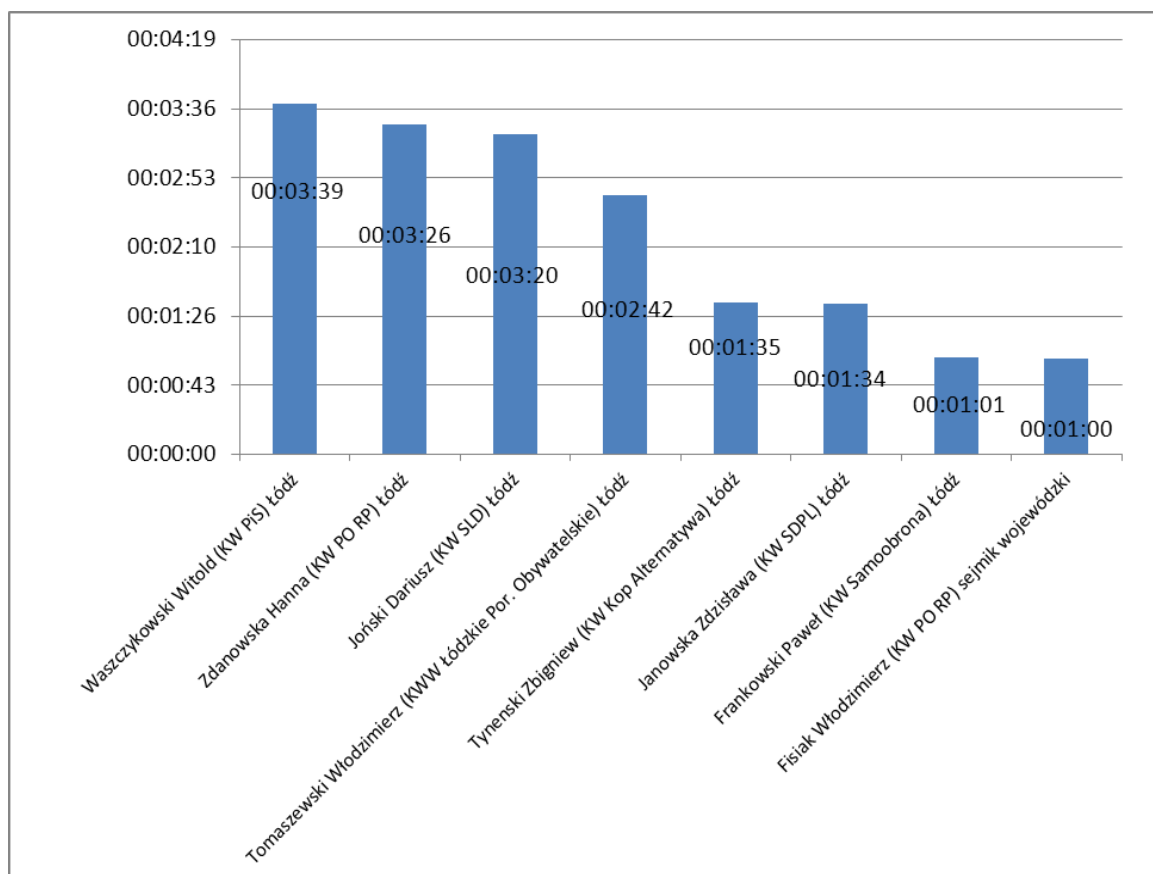

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

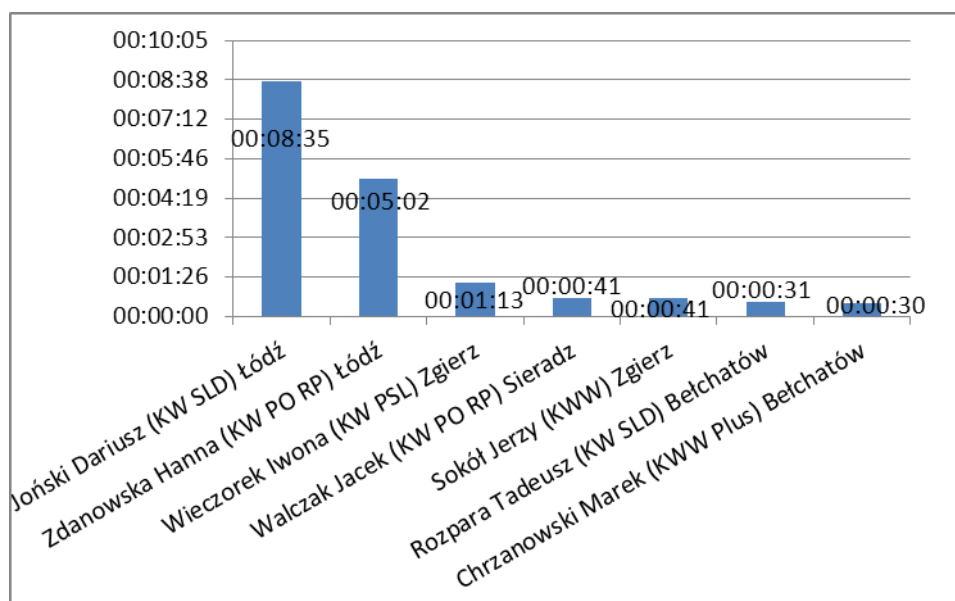
Obie tury zdominowały wybory prezydenta **Łodzi**. Spośród kandydatów prezentowanych przed I turą dłużej niż minutę, wszyscy ubiegali się o ten urząd. Najdłużej pokazywano kandydatów związanych z trzema partiami: **Witolda Waszczykowskiego z KW PiS (3 min. 39 s)**, który nie przeszedł do II tury, **Hannę Zdanowską z KW PO RP (3 min. 26 s)** i **Dariusza Jońskiego z KW SLD (3 min. 20 s)**. Czwarte miejsce zajął kandydat niezależny **Włodzimierz Tomaszewski z KWW Łódzkie Porozumienie Obywatelskie (2 min. 42 s)**.

Przed II turą najdłużej prezentowany był **Dariusz Joński z KW SLD (8 min 35 s)**. Jego rywalkę **Hannę Zdanowską z KW PO RP** przedstawiano krócej (**5 min 2 s**), co nie przeszkodziło jej zwyciężyć. Pozostali prezentowani w serwisie kandydaci rywalizowali o urzędy w Zgierzu, Sieradzu i Bełchatowie. Prezentowani byli od 30 s do 1 min 13 s.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

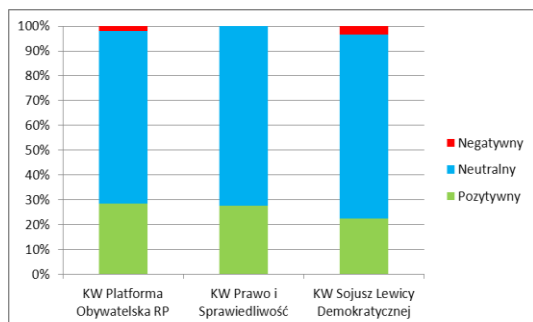

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

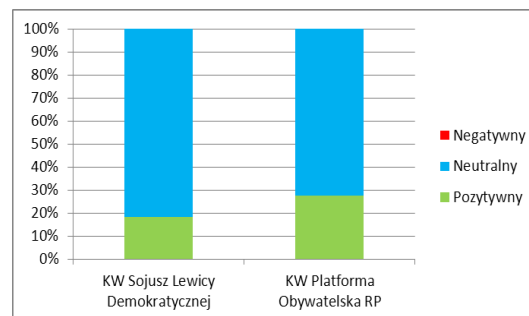
W całym monitorowanym okresie komitety wyborcze prezentowane były **neutralnie (78,2%)** oraz **pozytywnie (20,5%)**. **Negatywne** materiały stanowiły jedynie **1,3%**.

Przed II turą nieznacznie wzrósł odsetek materiałów neutralnych (z 75,9% do 81%) kosztem pozytywnych (spadek z 21,7% do 19%) i negatywnych (z 2,4% do zera).

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

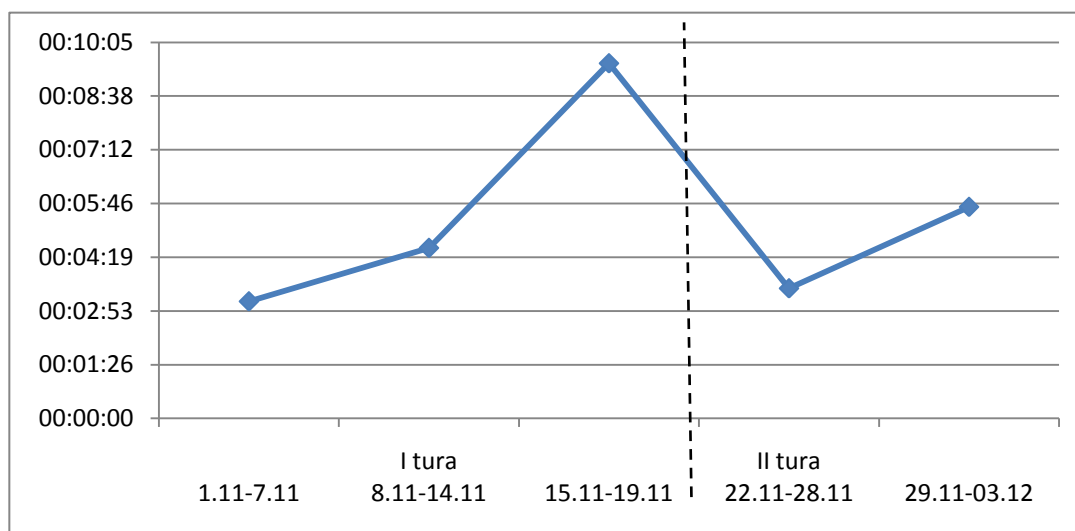
V.10. WYNIKI MONITORINGU: TVP OLSZTYN — INFORMACJE

Serwis koncentrował się na rywalizacji o fotel prezydenta Olsztyna. Przed I turą najdłużej prezentowano kandydata KW PO RP, Janusza Cichonia, który jednak nie przeszedł do II tury. Przed II turą — startującego jako kandydat niezależny byłego prezydenta Czesława Małkowskiego, który w związku z toczącym się przeciwko niemu śledztwem o molestowanie seksualne pracownic, odnotował stosunkowo wysoki odsetek prezentacji negatywnych (29,6%) i wybory przegrał.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Olsztyńskie Informacje poświęciły wyborom średnio **24,4%** czasu antenowego **przed I turą** i **20,1% przed II turą**. Długość materiałów wyborczych najpierw systematycznie rosła — od nieco ponad 3 minut w pierwszym tygodniu obserwacji do ponad 9 min. 30 s w tygodniu tuż przed I turą. Potem, w kolejnym tygodniu spadła do 3 min. 29 s, a tuż przed II turą wzrosła do 5 min. 40 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą prezentowano 30 komitetów. Najdłużej — trzy komitety partyjne: **PO (18 min. 26 s)**, **SLD (14 min 49 s)** i **PiS (9 min. 32 s)**. W Tabeli 1 nie uwzględniono 18 komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

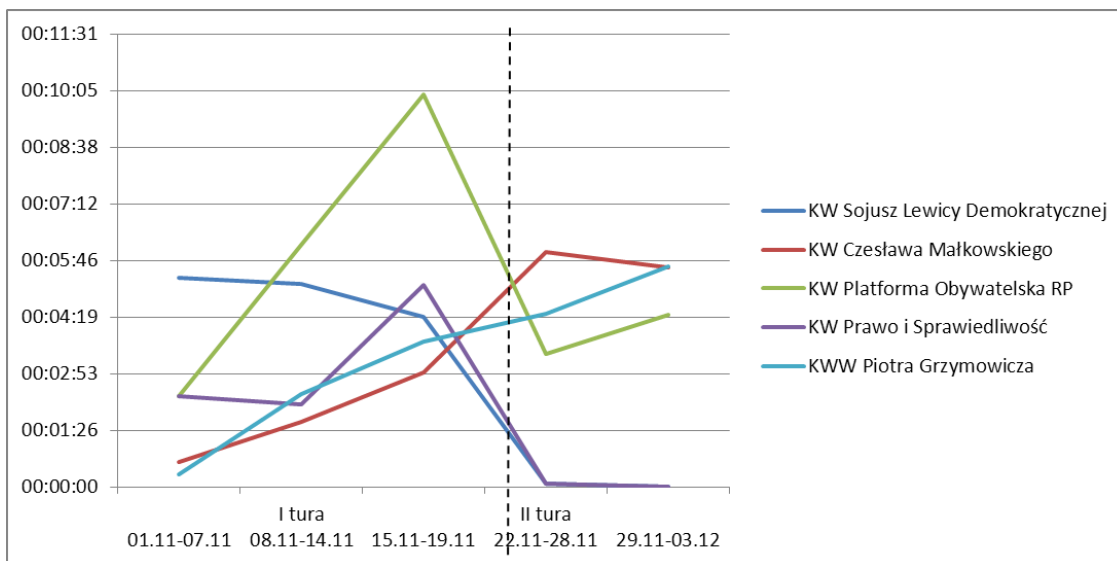
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:18:26	23,3	00:11:56	24,3	00:01:08	6,1	00:01:26	7,8	00:15:52	86,1
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:14:49	18,7	00:10:09	20,7	00:04:22	29,5	00:01:11	8,0	00:09:16	62,5
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:09:32	12,0	00:05:49	11,9	00:02:21	24,7	00:01:14	12,9	00:05:57	62,4
KWW Piotra Grzymowicza	00:06:22	8,0	00:03:33	7,2	00:00:16	4,2			00:06:06	95,8
KWW Zielony Olsztyn - Młodzi Socjaliści	00:05:14	6,6	00:04:15	8,7					00:05:14	100,0
KW Czesława Małkowskiego	00:05:11	6,6	00:02:40	5,4	00:00:38	12,2	00:00:15	4,8	00:04:18	83,0
KW Elbląski Dobry Samorząd	00:04:13	5,3	00:01:13	2,5			00:01:03	24,9	00:03:10	75,1
KWW Eko	00:02:33	3,2	00:01:19	2,7			00:00:18	11,8	00:02:15	88,2
KWW Odważnie i z Perspektywą	00:01:33	2,0	00:01:09	2,3					00:01:33	100,0
KW Polskie Stronictwo Ludowe	00:01:32	1,9	00:01:23	2,8	00:00:14	15,2			00:01:18	84,8
KWW Budżet 2013	00:01:17	1,6	00:00:57	1,9					00:01:17	100,0
KW PPP - Sierpień 80	00:01:02	1,3	00:00:43	1,5					00:01:02	100,0
Inne	00:07:23	9,3	00:03:55	8,0			00:01:28	19,9	00:05:55	80,1
SUMA	01:19:07	100,0	00:49:01	100,0	0,00624	11,4	00:06:55	8,7	01:03:13	79,9

Przed II turą pokazano aż 57 komitetów, ale tylko pięć miało czas prezentacji powyżej minuty: KW Czesława Małkowskiego (11 min. 32 s), za nim komitet jego rywala w walce o fotel prezydencki w Olsztynie KWW Piotra Grzymowicza (10 min.), który wygrał wybory, a następnie: KW PO RP (7 min. 44 s), KW Elbląski Dobry Samorząd (5 min. 34 s) i KWW Odważnie i z Perspektywą (2 min. 34 s). Czas poświęcony pozostałym 52 komitetom nie przekroczył minuty, zostały one ujęte w kategorii zbiorczej „Inne”.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Czesława Małkowskiego	00:11:32	28,7	00:04:23	24,0	00:00:02	0,3	00:03:25	29,6	00:08:05	70,1
KWW Piotra Grzymowicza	00:10:00	24,9	00:04:01	22,0	00:02:32	25,3			00:07:28	74,7
KW Platforma Obywatelska RP	00:07:44	19,2	00:04:17	23,5	00:01:30	19,4	00:01:10	15,1	00:05:04	65,5
KW Elbląski Dobry Samorząd	00:05:34	13,8	00:01:11	6,5	00:02:05	37,4	00:01:39	29,6	00:01:50	32,9
KWW Odważnie i z Perspektywą	00:01:34	3,9	00:01:07	6,1	00:01:20	85,1			00:00:14	14,9
Inne	00:03:49	9,5	00:03:15	17,8					00:03:49	100,0
SUMA	00:40:13	100	00:18:14	100,0	00:07:29	18,6	00:06:14	15,5	00:26:30	65,9

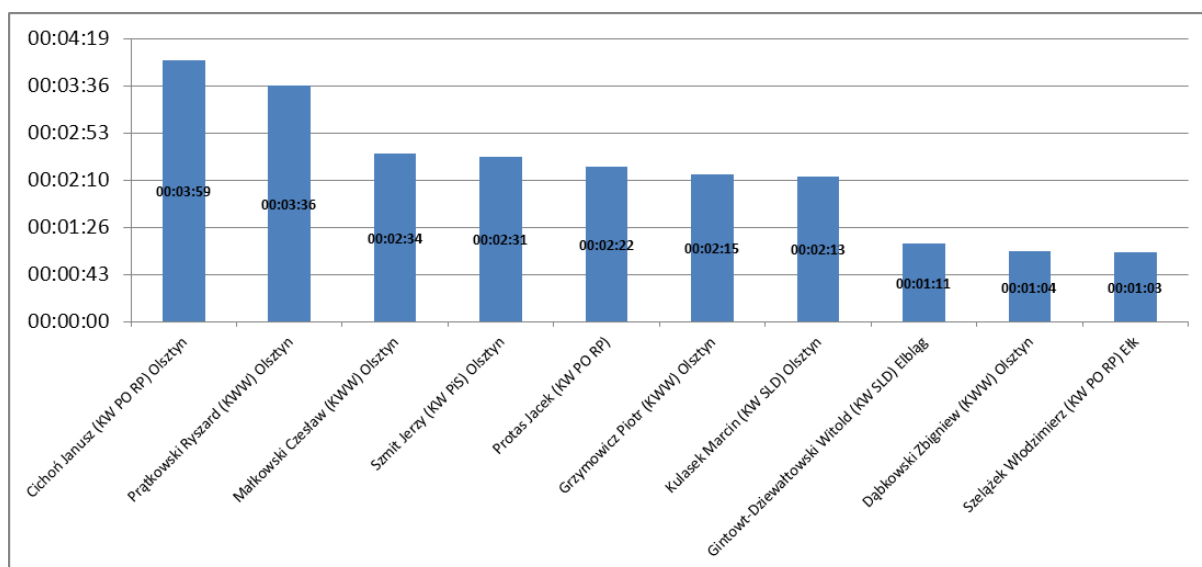
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Przed I turą najdłużej prezentowano kandydatów na prezydenta Olsztyna: **Janusza Cichonia z KW PO RP (3 min 59 s)**, **Ryszarda Prątkowskiego z KWW Zielony Olsztyn — Młodzi Socjaliści (3 min 36 s)** i Czesława Małkowskiego (2 min 34 s). Piotr Grzymowicz, zwycięzca tych wyborów w II turze, był w tym rankingu dopiero na szóstym miejscu z czasem 2 min 15 s.

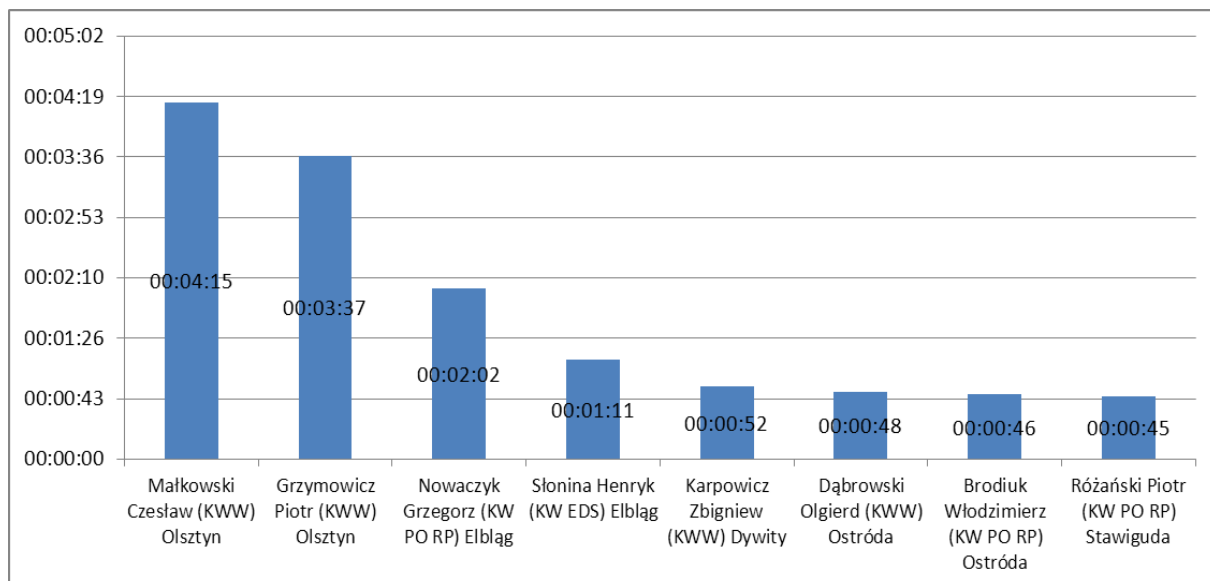
Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed II turą najdłużej pokazywano Czesława Małkowskiego (4 min 15 s) i Piotra Grzymowicza (3 min. 37 s). Kandydaci z innych miast byli prezentowani znacznie krócej.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

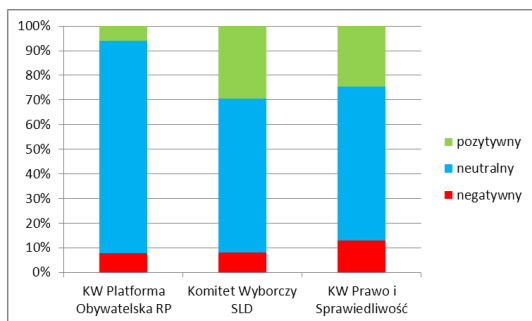

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

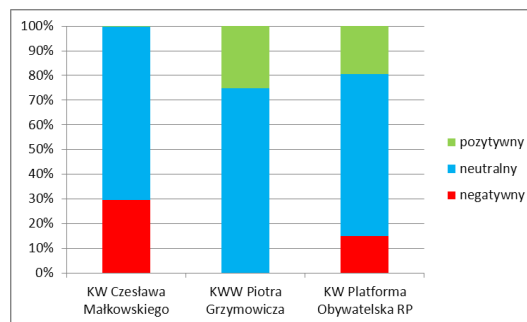
W całym badanym okresie komitety wyborcze prezentowano najczęściej **neutralnie (75,2%)**/ Prezentacje **pozytywne** i **negatywne** stanowiły odpowiednio **11%** i **13,8%**.

Przed **II turą** wzrósł odsetek prezentacji negatywnych (z 8,7% do 15,5%) i pozytywnych (z 11,4% do 18,6%) kosztem materiałów neutralnych (spadek z 79,9% do 65,9%). **Czesław Małkowski** był **przedstawiany negatywnie w znaczącej części poświęconych mu prezentacji (29,6%)**, jego rywal Piotr Grzymowicz — w ogóle.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

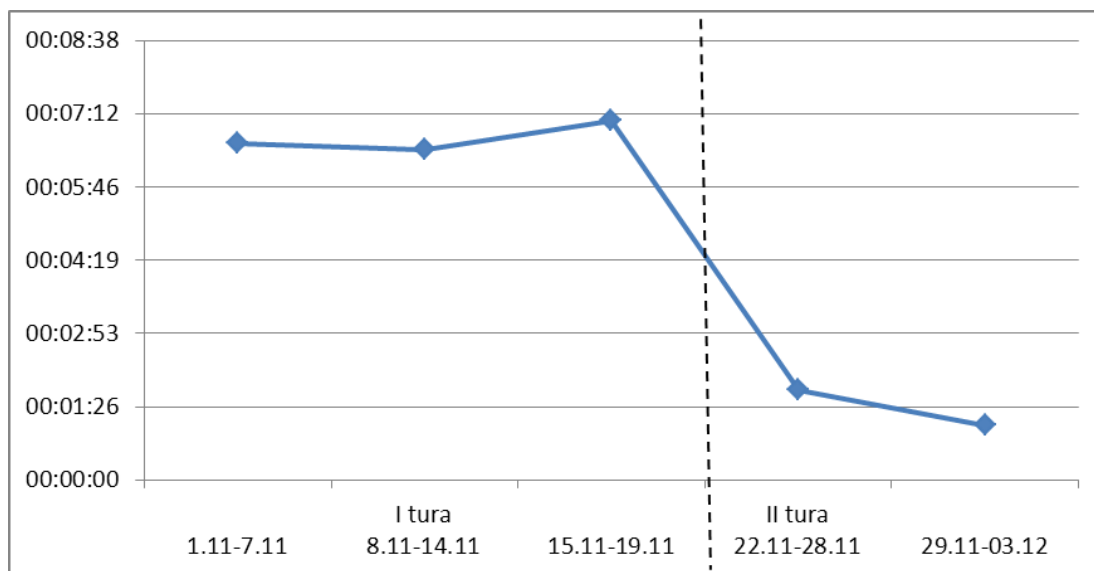
V.11. WYNIKI MONITORINGU: TVP OPOLE — KURIER OPOLSKI

Przed I turą serwis poświęcił wyborom samorządowym najwięcej miejsca ze wszystkich monitorowanych programów. Jednocześnie w tym okresie wśród programów regionalnych był to serwis z największym bo ponad 30% udziałem prezentacji negatywnych. Z kolei przed II turą Kurier był jedynym serwisem regionalnym, który nie interesował się w ogóle lokalnymi komitetami wyborczymi i jedynym, który zaprezentował wyłącznie dwa komitety partii parlamentarnych: PO i SLD. W obu turach najdłużej prezentowano komitet PO RP.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Tematy wyborcze zajęły średnio 34,4% czasu antenowego przed I turą i 8,9% przed II turą. Długość materiałów wyborczych utrzymywała się przez pierwsze trzy tygodnie monitoringu na zbliżonym poziomie — średnio 6 min 44 s — osiągając maksimum tuż przed I turą. Później, przed II turą spadała: najpierw do 1 min 46 s, a w tygodniu tuż przed wyborami do 1 min 5 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą prezentowano 29 komitetów, najdłużej: **PO RP (17 min. 52 s)**, **PiS, (13 min. 8 s)**, **SLD (10 min. 56 s)** i **KW Mniejszość Niemiecka (10 min. 41 s)**. W Tabeli 1 nie uwzględniono 23 komitetów, prezentowanych krócej niż minutę, ujęto je w kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

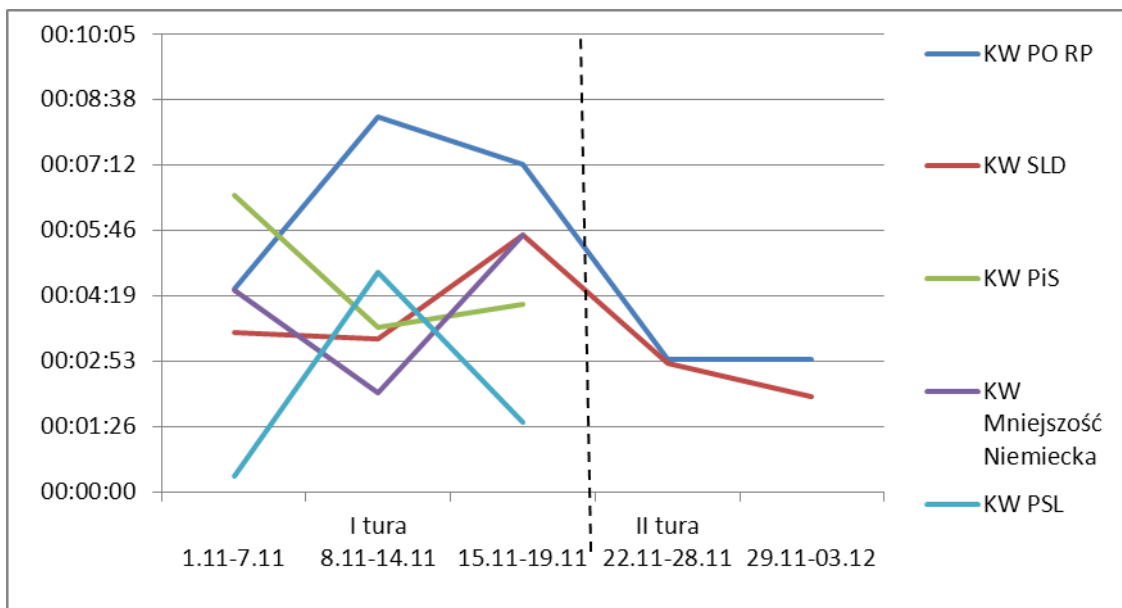
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:17:52	25,4	00:12:41	23,4	00:01:30	8,4	00:05:17	29,6	00:11:05	62,0
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:13:08	18,7	00:09:17	17,1			00:01:08	8,6	00:12:00	91,4
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:10:56	15,6	00:08:31	15,7	00:00:41	6,3	00:03:42	33,8	00:06:33	59,9
KW Mniejszość Niemiecka	00:10:41	15,2	00:08:59	16,5			00:04:12	39,3	00:06:29	60,7
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:06:18	9,0	00:05:12	9,6	00:00:56	14,8	00:02:00	31,7	00:03:22	53,4
KWW Polski Kierunek	00:01:02	1,5	00:01:02	1,9					00:01:02	100,0
Inne	00:10:17	14,6	00:08:37	15,9	00:00:40	6,5	00:04:54	47,6	00:04:43	45,9
SUMA	01:10:14	100,0	00:54:19	100,0	00:03:47	5,4	00:21:13	30,2	00:45:14	64,4

Przed **II turą** Kurier pokazał tylko dwa komitety: **PO RP (5 min 1 s)** i **SLD (4 min 20 s)**.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:05:01	53,7	00:03:42	52,1			00:01:32	30,6	00:03:29	69,4
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:04:20	46,3	00:03:24	47,9	00:02:03	47,3	00:00:32	12,3	00:01:45	40,4
SUMA	00:09:21	100,0	00:07:06	100,0	00:02:03	21,9	00:02:04	22,1	00:05:14	56,0

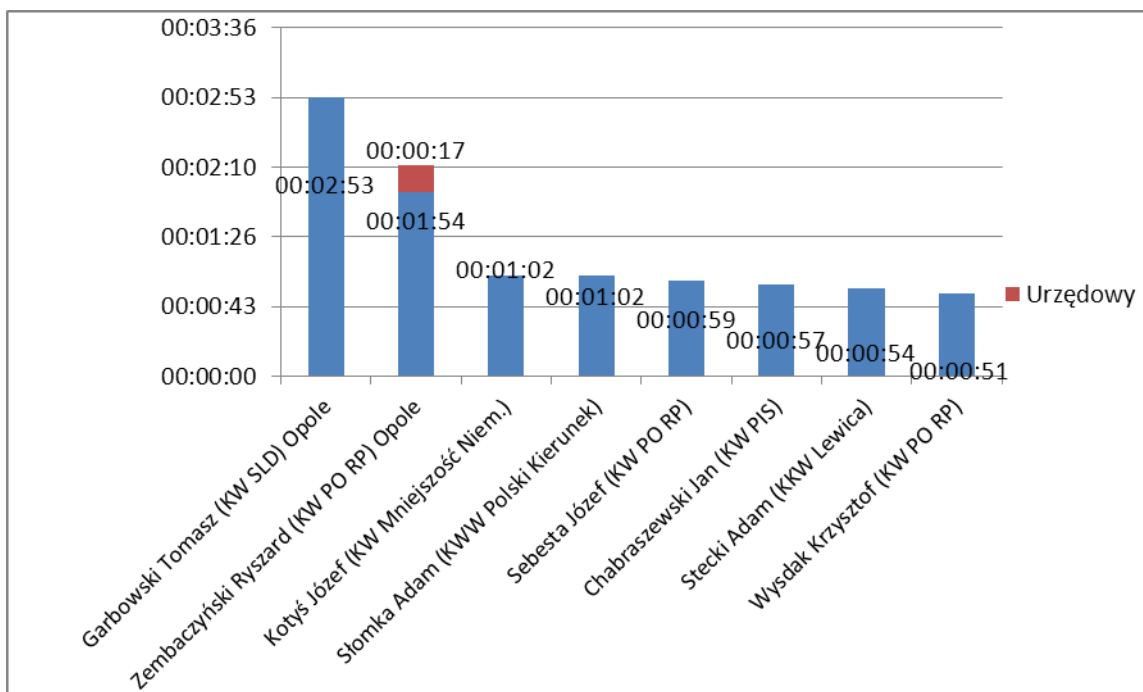
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

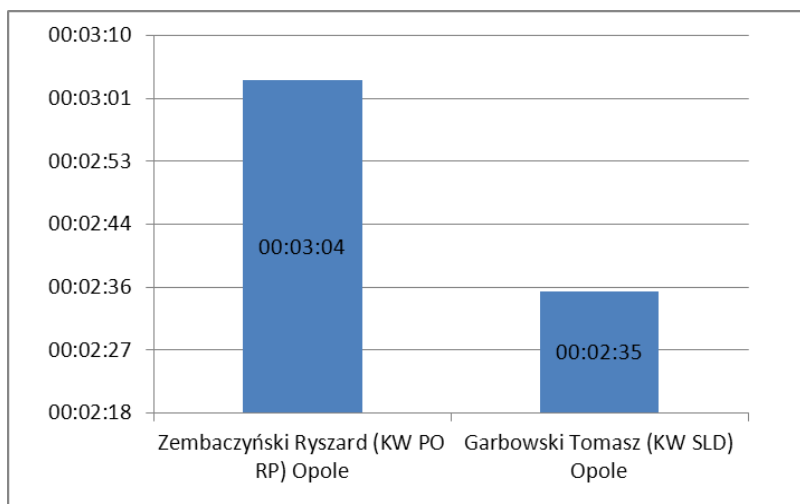
Przed I turą najdłużej prezentowano kandydata **KW SLD** na prezydenta Opola **Tomasza Garbowskiego (2 min. 53 s)** i jego rywala **Ryszarda Zembaczyńskiego z KW PO RP, urzędującego prezydenta (2 min. 11 s, z czego 17 s z racji piastowanej funkcji)**. Kandydaci z innych miast prezentowani byli znacznie krócej.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed **II turą** Kurier skoncentrował się wyłącznie na wyborach prezydenckich w Opolu. Tym razem dłużej prezentował **Ryszarda Zembaczyńskiego z KW PO RP (3 min 4 s)** niż **Tomasza Garbowskiego z KW SLD (2 min 35 s)**. W II turze zwyciężył Ryszard Zembaczyński.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

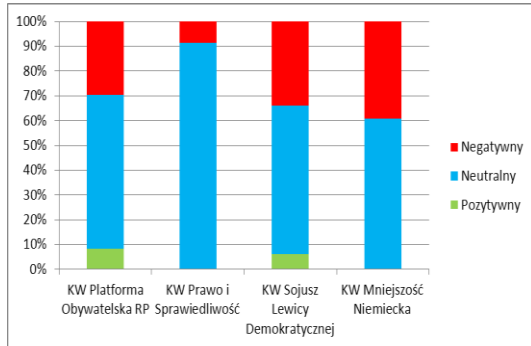
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie komitety wyborcze prezentowane były w większości **neutralnie (63,4%)** i **negatywnie (29,3%)**. Prezentacje **pozytywne** stanowiły **7,3%**. Przed II turą znacząco wzrósł odsetek prezentacji pozytywnych (z 5,4% do 21,9%) kosztem neutralnych (spadek z 64,4% do 56%) i negatywnych (z 30,3% do 22,1%).

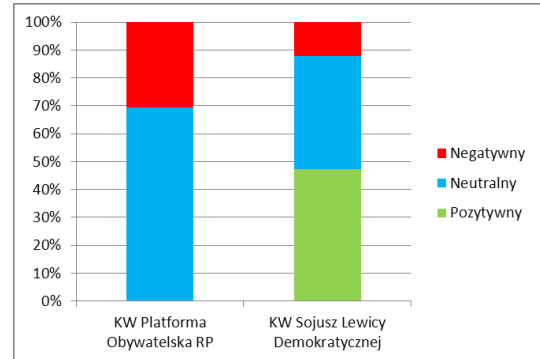
Przed **I turą** najdłużej prezentowany **negatywnie** był KW PO RP — przez 5 min. 17 s, co stanowiło 29,6% prezentacji tej partii. Niewiele krócej negatywnie prezentowano **KW Mniejszość Niemiecka** (4 min. 12 s), co stanowiło **39,3% jego prezentacji** — był to najwyższy odsetek wśród komitetów.

Przed **II turą** znacznie wzrósł odsetek prezentacji pozytywnych o **KW SLD** — z 6,3% przed I turą do **47,3%**. KW PO RP w ogóle nie prezentowano pozytywnie.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

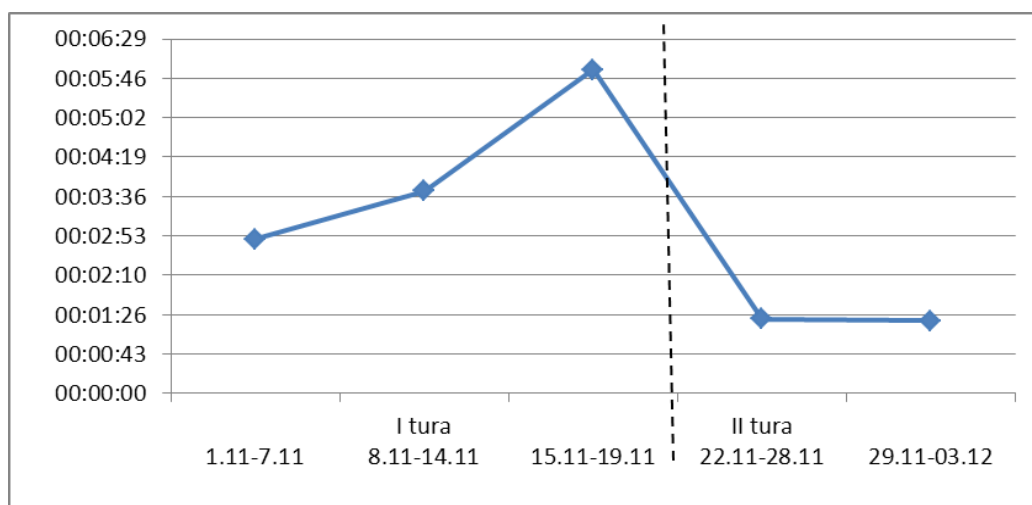
V.12. WYNIKI MONITORINGU: TVP POZNAŃ — TELESKOP

Serwis koncentrował się na rywalizacji o fotel prezydenta Poznania, najwięcej miejsca poświęcając trzem głównym rywalom do tego urzędu. Spośród komitetów w obu turach najdłużej prezentowano KW PO RP. Serwis miał jeden z najwyższych udziałów prezentacji neutralnych wśród wszystkich programów.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Teleskop poświęcił wyborom średnio **25,2%** czasu antenowego **przed I turą** i **9,1%** **przed II turą**. Zainteresowanie tematyką wyborczą rosło przez pierwsze trzy tygodnie monitoringu — od 2 min. 48 s do **5 min. 55 s**. W kolejnym tygodniu spadło do **1 min. 22 s** i utrzymało się na zbliżonym poziomie tuż przed II turą.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą prezentowano 15 komitetów, najdłużej: **PO RP (16 min 50)**, **SLD (13 min 57 s)**, **PiS (6 min. 29 s)** i **KWW Ryszarda Grobelnego (6 min. 19 s)**. W Tabeli 1 nie uwzględniono ośmiu komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

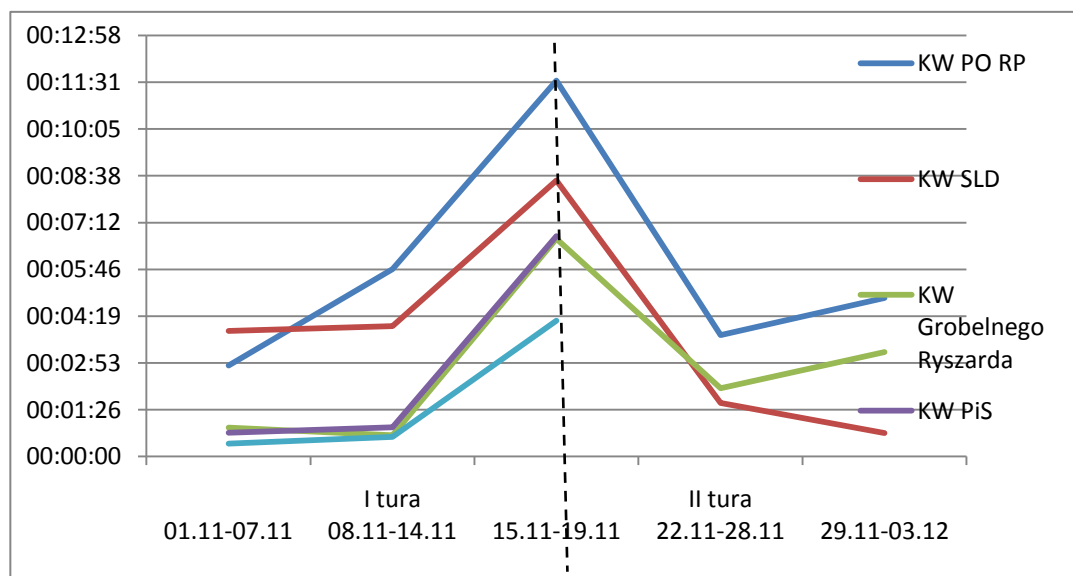
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	mm:ss	%	mm:ss	%	mm:ss	%	mm:ss	%	mm:ss	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:16:50	31,4	00:10:06	33,3	00:00:21	2,1	00:00:18	1,8	00:16:11	96,1
Komitet Wyborczy SLD	00:13:57	26,1	00:09:04	29,9	00:04:16	30,6			00:09:41	69,4
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:06:29	12,1	00:02:33	8,4					00:06:29	100,0
KWW Ryszarda Grobelnego	00:06:19	11,8	00:03:13	10,6					00:06:19	100,0
KWW Porozumienie My Poznaniacy	00:03:59	7,4	00:02:27	8,1					00:03:59	100,0
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:02:54	5,4	00:01:40	5,5	00:00:15	8,6			00:02:39	91,4
Komitet Wyborczy Aktywny Poznań	00:01:08	2,1	00:00:19	1,0					00:01:08	100,0
Inne	00:01:56	3,6	00:00:59	3,2					00:01:56	100,0
SUMA	00:53:32	100,0	00:30:21	100,0	00:04:52	9,1	00:00:18	0,6	00:48:22	90,3

Przed II turą pokazano cztery komitety, z czego trzy powyżej minuty: **PO RP (7 min. 13 s)**, **KWW Ryszarda Grobelnego (4 min. 24 s)** i **KW SLD (2 min. 10 s)**.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	mm:ss	%	mm:ss	%	mm:ss	%	mm:ss	%	mm:ss	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:07:13	51,8	00:03:00	45,3	00:01:31	21,0			00:05:42	79,0
KWW Ryszarda Grobelnego	00:04:24	31,6	00:02:20	35,3					00:04:24	100,0
Komitet Wyborczy SLD	00:02:10	15,6	00:01:17	19,4	00:01:02	47,7			00:01:08	52,3
Inne	00:00:09	1,1	00:00:00	0,0					00:00:09	100,0
SUMA	00:13:56	100,0	00:06:37	100,0	00:02:33	18,3			00:11:23	81,7

Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

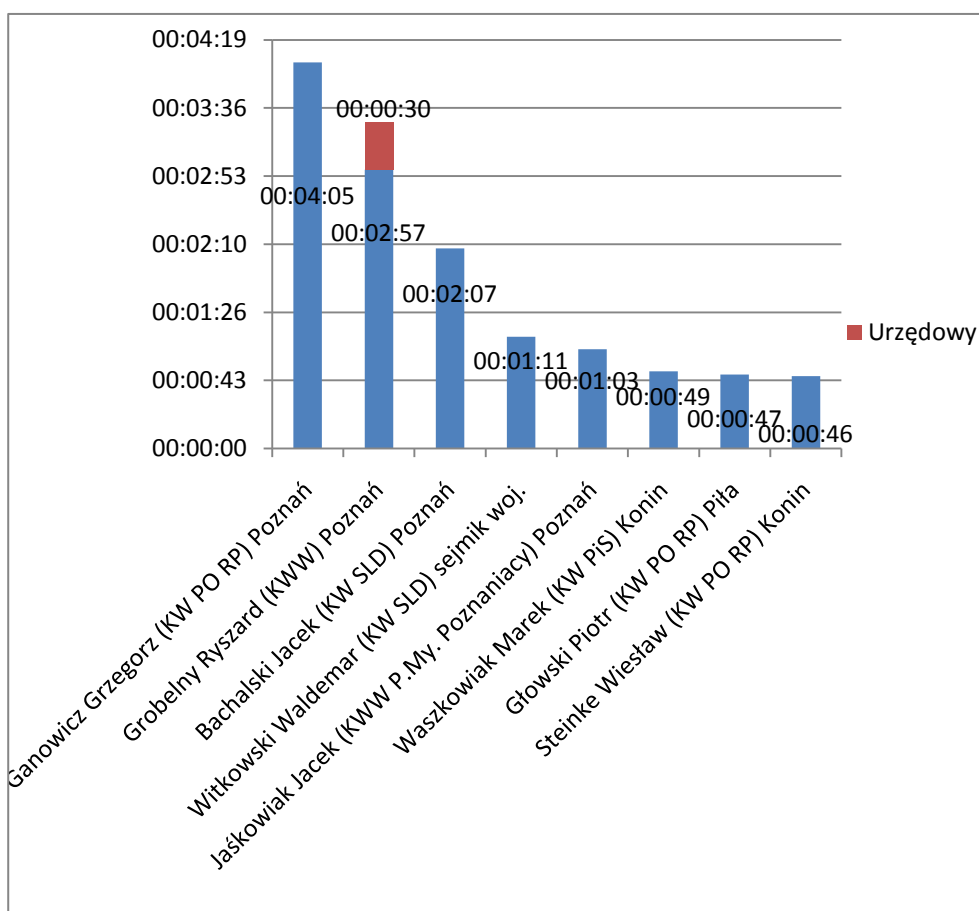

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

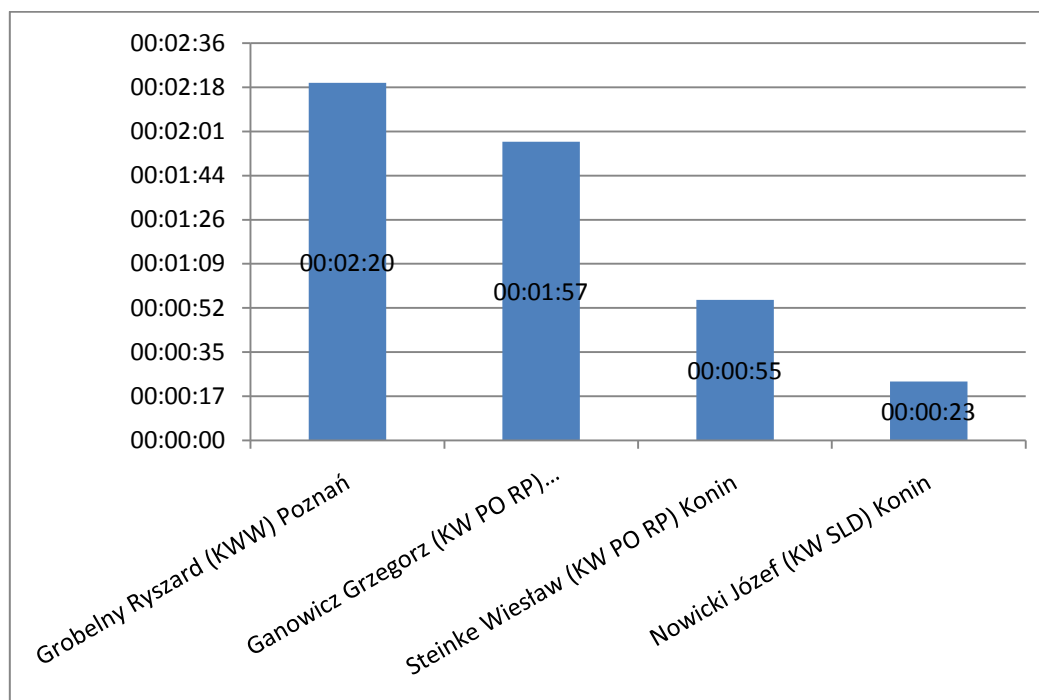
Trzej najdłużej prezentowani kandydaci przed I turą startowali na stanowisko prezydenta Poznania: **Grzegorz Ganowicz z KW PO RP (4 min. 5 s)**, **Ryszard Grobelny, urzędujący prezydent, kandydat niezależny (3 min 27 s, w tym 30 sekund z racji pełnionej funkcji)** i **Jacek Bachalski z KW SLD (2 min 7 s)**. Inni kandydaci — startujący do sejmiku województwa czy na urzędy prezydenta Konina i Piły — prezentowani byli znacznie krócej: od 46 s do 1 min 11 s.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed II turą serwis skupił uwagę na dogrywce w **Poznaniu** i **Koninie**. Najdłużej prezentował rywali z Poznania: **Ryszarda Grobelnego (2 min. 20 s)** i **Grzegorza Ganowicza (1 min. 57 s)**. Z kandydatów na fotel prezydenta **Konina** dłużej prezentowano **Wiesława Steinke z KW PO RP (55 s)** niż **Józefa Nowickiego z KW SLD (23 s)**. W Poznaniu wygrał Grobelny, w Koninie Nowicki.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

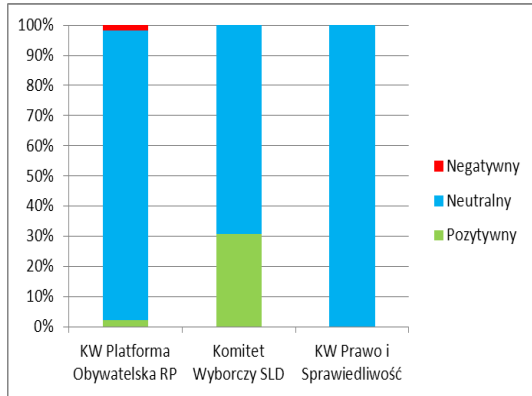
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie komitety wyborcze prezentowano w przeważającej części **neutralnie (88,6%)**. Prezentacje **pozytywne** stanowiły **11%**. Uwagę zwraca brak materiałów **negatywnych (0,4%)**.

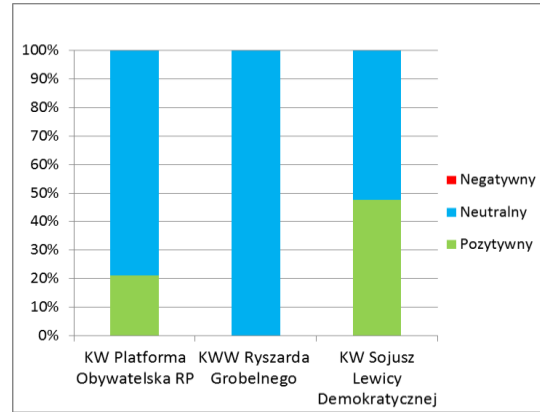
Przed **I turą** komitet **PiS** prezentowany był wyłącznie **neutralnie**, **KW PO RP** w **96,1%**. Wyjątek stanowił **KW SLD** z **30,6%** prezentacji **pozytywnych**.

Przed **II turą** wzrósł dwukrotnie odsetek prezentacji pozytywnych (z 9,1% do 18,3%) kosztem neutralnych (spadek z 90,3% do 81,7%). Częściej prezentowano pozytywnie **PO RP** (wzrost z 2,1% do 21%) i **SLD** (z 30,6% do 47,7%). **KWW Ryszarda Grobelnego** prezentowano wyłącznie neutralnie.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

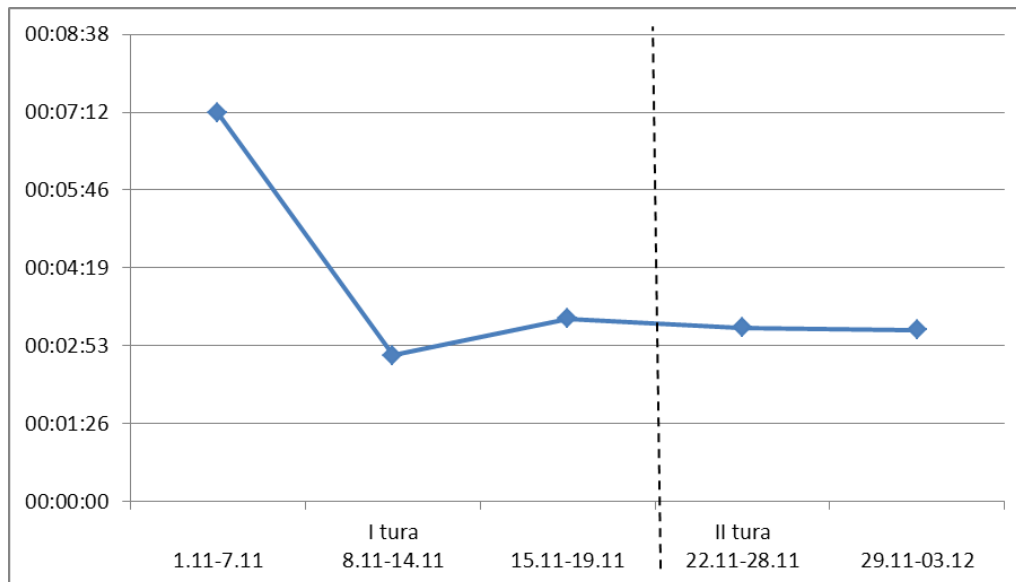
V.13. WYNIKI MONITORINGU: TVP RZESZÓW — AKTUALNOŚCI

W obu turach liderem prezentacji był KW PiS. Przed I turą zanotował on rekordowy czas prezentacji (prawie 41%), po nim z czasem niemal o połowę krótszym był komitet PO. Przed II turą dystans dzielący KW PiS od KW PO jeszcze się pogłębił. W serwisie poza tematyką wyborczą w Rzeszowie, wiele uwagi poświęcono wyborom prezydentów innych miast regionu (Mielca, Przemyśla), a także wójtów (Trzebowniska) i radnych do sejmiku wojewódzkiego.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Aktualności poświęciły wyborom 10% czasu antenowego przed I turą wyborów i 14,2% przed II turą. Długość materiałów wyborczych w pierwszym tygodniu monitoringu wynosiła ponad 7 minut, potem poważnie spadła i w kolejnych tygodniach utrzymywała się na podobnym poziomie około 3 min 15 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą przedstawiono 11 komitetów, najdłużej PiS (12 min 51 s), PO RP (6 min 52 s), KWW Tadeusza Ferencza Rozwój Rzeszowa (3 min. 30 s) i KW PSL (3 min. 1 s). W Tabeli 1 nie uwzględniono czterech komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

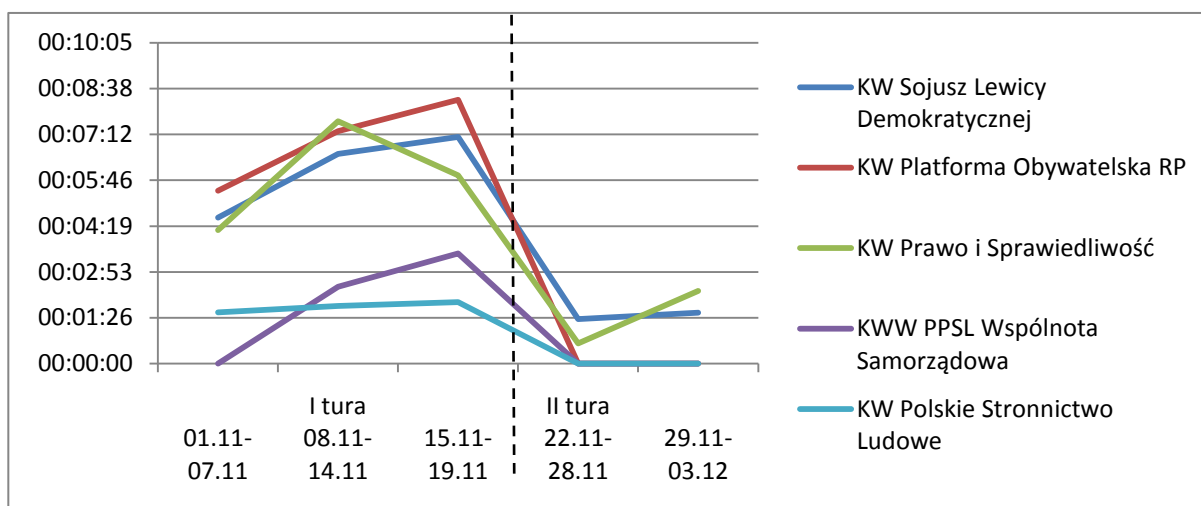
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:12:51	40,9	00:07:03	42,5	00:01:45	13,6			00:11:06	86,4
KW Platforma Obywatelska RP	00:06:52	21,9	00:03:56	23,7	00:04:31	65,8	00:00:50	12,1	00:01:31	22,1
KWW Tadeusza Ferencza Rozwój Rzeszowa	00:03:30	11,2	00:02:05	12,6	00:00:04	1,9			00:03:26	98,1
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:03:01	9,6	00:01:29	8,9	00:01:22	45,3			00:01:39	54,7
KWW Rzeszów lepszy o 100 procent	00:02:10	6,9	00:01:01	6,1			00:01:40	76,9	00:00:30	23,1
Inne	00:02:59	9,5	00:01:02	6,2					00:02:59	100,0
SUMA	00:31:23	100	00:16:36	100	00:07:42	24,5	00:02:30	8	00:21:11	67,5

Przed **II turą** pokazano 26 komitetów. Najdłużej ponownie komitet **PiS (8 min 42 s)**, potem znacznie krócej **PO RP (2 min 14 s)**. Jeszcze tylko siedem komitetów prezentowano powyżej minuty — od 1 min. 2 s do 1 min. 18 s.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:08:42	27,0	00:05:25	26,4	00:01:14	14,2			00:07:28	85,8
KW Platforma Obywatelska RP	00:02:14	6,9	00:01:06	5,4			00:00:22	16,4	00:01:52	83,6
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:01:18	4,0	00:00:33	2,7					00:01:18	100,0
KWW Nasz Mielec	00:01:13	3,8	00:00:47	3,8					00:01:13	100,0
KWW Komitet Poparcia Pawła Wolickiego	00:01:07	3,5	00:00:42	3,4					00:01:07	100,0
KWW Tarnobrzeska Lewica	00:01:06	3,4	00:00:45	3,7					00:01:06	100,0
KWW Forum Obywatelskie	00:01:05	3,4	00:00:35	2,8					00:01:05	100,0
KWW Andrzeja Szlęzaka	00:01:04	3,3	00:00:00	0,0					00:01:04	100,0
KWW Gmina Tyczyn - Wspólna Sprawa	00:01:04	3,3	00:00:43	3,5					00:01:04	100,0
KWW Tarnobrzeskie Porozumienie Prawicy	00:01:04	3,3	00:00:43	3,5					00:01:04	100,0
KWW Nasze Miasto Leżajsk	00:01:02	3,2	00:00:35	2,8					00:01:02	100,0
Inne	00:11:13	34,8	00:08:36	42,0					00:11:13	100,0
SUMA	00:32:12	100,0	00:20:30	100,0	00:01:14	3,8	00:00:22	1,1	00:30:36	95,0

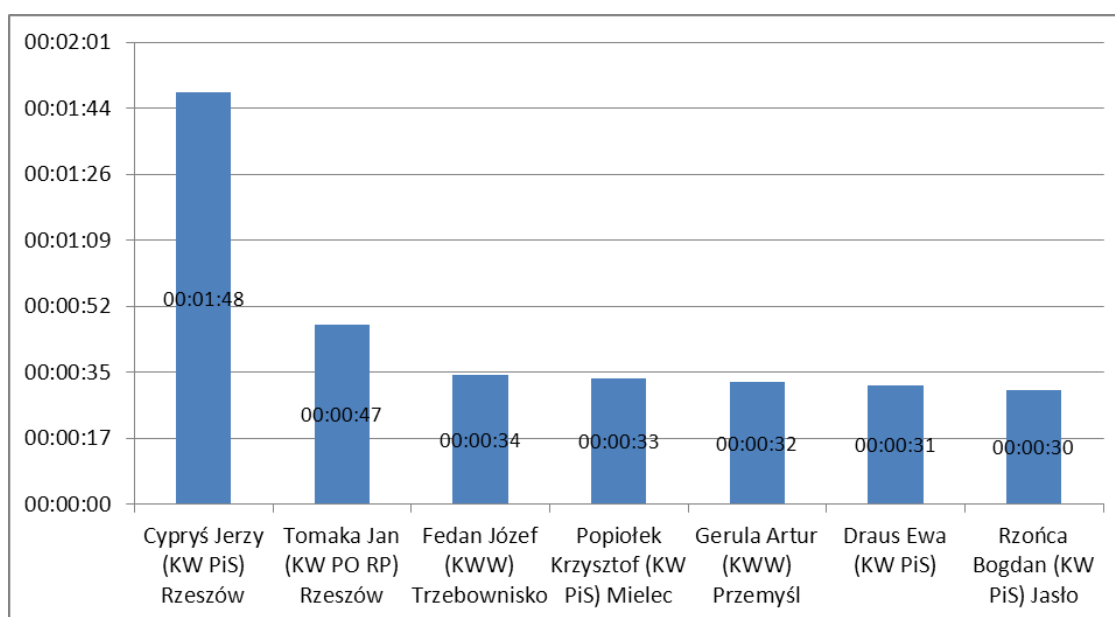
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

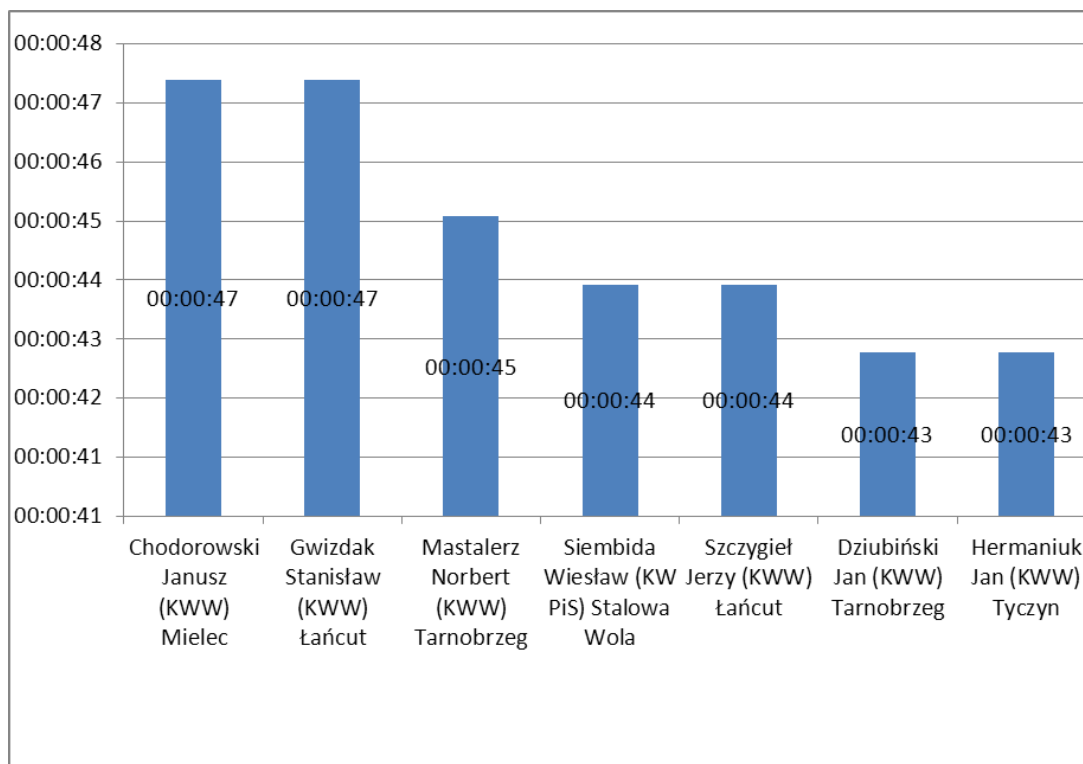
Przed **I turą** zdecydowanie najdłużej prezentowano **kandydata KW PiS** na prezydenta Rzeszowa **Jerzego Cyprysia** (1 min 48 s). Następni byli **Jan Tomaka** z **KW PO RP**, startujący na fotel wójta Trzebowniska (**47 s**), i jego rywal **Józef Fedan** (34 s). Kolejni kandydaci prezentowani byli od 1 s do pół minuty. Urzędujący prezydent Rzeszowa **Tadeusz Ferenc**, który jako **kandydat niezależny wygrał już** w I turze, był pokazywany jedynie przez **27 s**, głównie w związku z procesem sądowym, jaki wytoczył „Super Nowościom” za pomawiający go artykuł.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed **II turą** siedmiu kandydatom poświęcono zbliżony czas. Liderami byli **Janusz Chodorowski** z **KWW Nasz Mielec**, kandydujący na prezydenta Mielca, oraz **Stanisław Gwizdak** z **KWW Dla Rozwoju Miasta Łańcuta i Powiatu**, kandydujący na burmistrza Łańcuta — każdy prezentowany przez 47 s.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

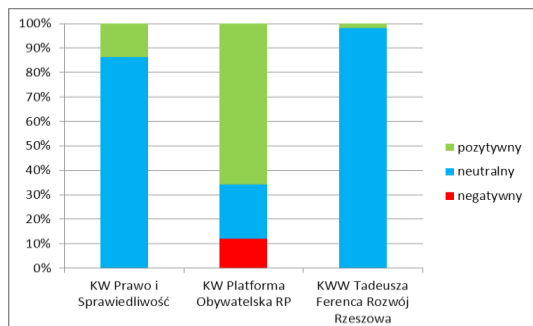
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie komitety wyborcze prezentowano głównie **neutralnie (ponad 80%)**. Prezentacje **pozytywne** stanowiły **średnio 14%**, a **negatywne 4,5%**

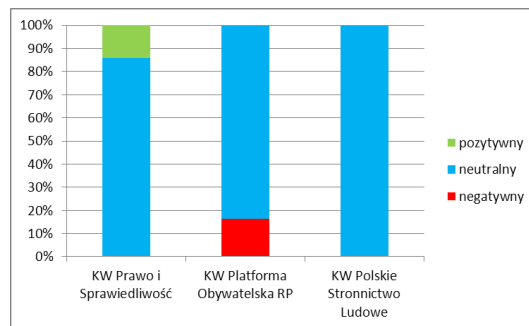
Przed **I turą** jedynie dwa komitety prezentowano negatywnie **KW PO RP** (12,1% czasu prezentacji) oraz **KWW Rzeszów Lepszy o 100 Procent** (76,9%).

Przed **II turą** **wzrósł odsetek prezentacji neutralnych** (z 67,5% do 95%). Tylko jeden materiał wyemitowany w tym okresie oceniał komitety inaczej: PiS pozytywnie, a PO RP negatywnie.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

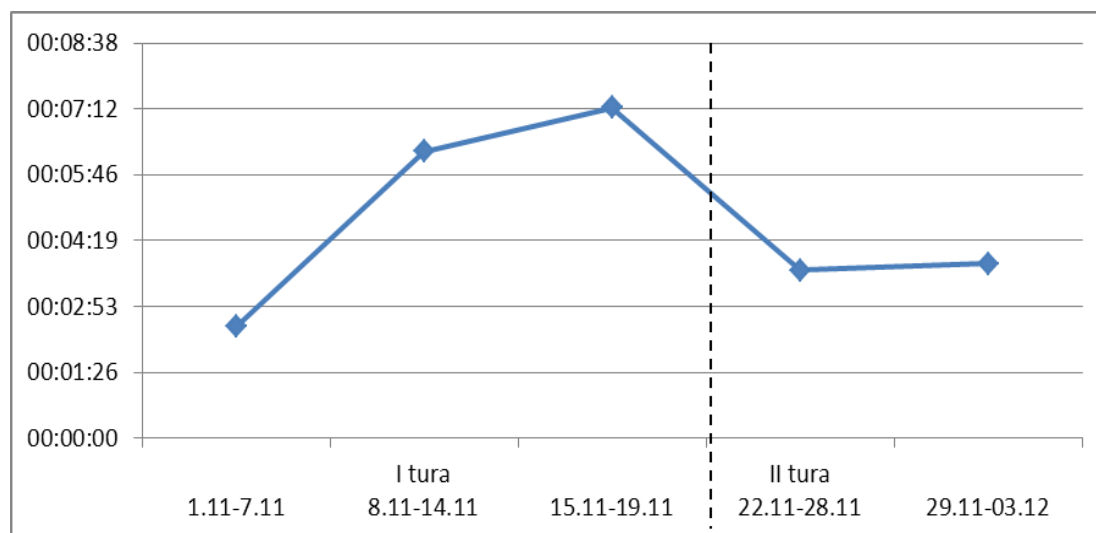
V.14. WYNIKI MONITORINGU: TVP SZCZECIN — KRONIKA

Serwis zdominowała **walka o urząd prezydenta Szczecina**. W obu turach najdłużej prezentowany był kandydat **PO RP Arkadiusz Litwiński**, który jednak **wybory przegrał**. Także wśród komitetów liderem prezentacji był **KW PO RP**.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Materiały wyborcze zajęły 11%¹⁸ czasu antenowego przed I turą i **21,2% przed II turą**. Ich długość wynosiła **2 min. 26 s** w pierwszym tygodniu monitoringu. Tę wartość można porównywać jedynie z danymi dla trzeciego i czwartego tygodnia monitoringu (przed II turą), kiedy ten sam serwis poświęcał wyborom około 3 min. 40 s. Nie można natomiast porównywać z danymi dla drugiego i trzeciego tygodnia (przed I turą), gdyż monitorowany był wtedy inny, dłuższy program, w którym wyborom poświęcano znacznie więcej czasu — w tygodniu przed I turą aż **7 min 14 s**.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

¹⁸ wskaźnik ten nie jest porównywalny z innymi programami regionalnymi z powodów opisanych dalej w tym samym akapicie oraz w Rozdziale III, s. 7

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed **I turą** zaprezentowano 10 komitetów, najdłużej komitety czterech partii parlamentarnych: **PO RP (20 min. 31 s)**, **PiS (10 min. 19 s)**, **SLD (9 min. 29 s)** i **PSL (6 min. 43 s)**. Łączny ich czas stanowił **73,4% wszystkich prezentacji**. Następne były cztery komitety niezależne, prezentowane od 3 min. 32 s do 4 min. 41 s. W Tabeli 1 nie uwzględniono dwóch komitetów, których prezentacja nie przekroczyła minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

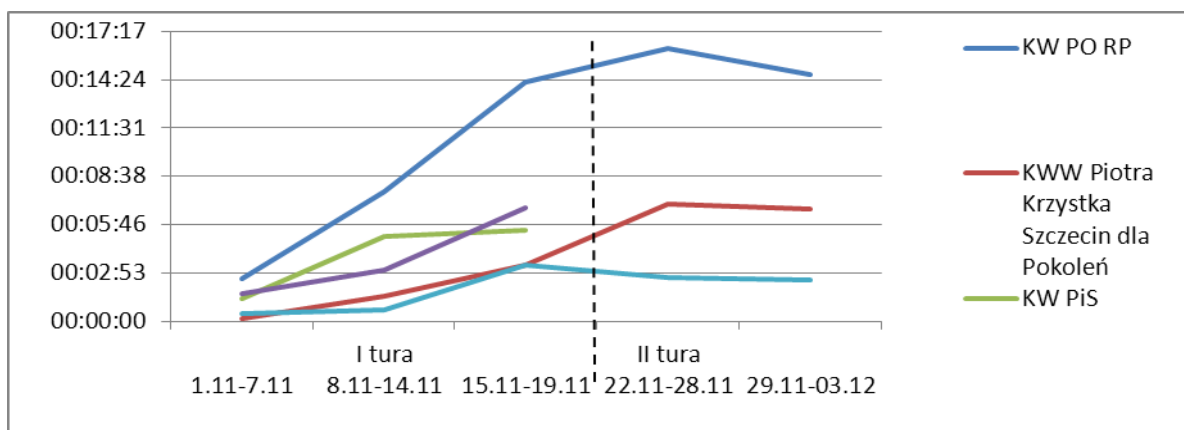
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:20:31	32,0	00:14:13	28,0	00:03:31	17,1	00:03:32	17,2	00:13:28	65,6
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:10:19	16,1	00:09:09	18,0	00:00:40	6,5			00:09:39	93,5
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:09:29	14,8	00:08:40	17,0	00:02:16	23,9			00:07:13	76,1
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:06:43	10,5	00:06:03	11,9	00:00:30	7,4			00:06:13	92,6
KWW Małgorzaty Jacyń-Witt	00:04:41	7,3	00:04:12	8,3					00:04:41	100,0
KWW Piotra Krzystka Szczecin dla Pokoleń	00:04:05	6,4	00:01:53	3,7			00:00:51	20,8	00:03:14	79,2
KWW Bartłomieja Sochańskiego - Obudźmy Szczecin	00:03:53	6,1	00:03:15	6,4					00:03:53	100,0
KW Lepszy Koszalin	00:03:32	5,5	00:02:51	5,6			00:00:15	7,1	00:03:17	92,9
Inne	00:00:53	1,4	00:00:35	1,1	00:00:03	5,7			00:00:50	94,3
SUMA	01:04:06	100,0	00:50:51	100,0	00:07:00	10,9	00:04:38	7,2	00:52:28	81,9

Przed **II turą** pokazano osiem komitetów, z czego trzy poniżej minuty. Najdłużej KW **PO RP (26 min. 43 s)**, **KWW Piotra Krzystka Szczecin dla Pokoleń (11 min. 45 s)**, **KW Lepszy Koszalin (4 min 21 s)**. Prezentacja KW PO RP stanowiła 56,6%. Kolejne dwa komitety przedstawiano znacznie krócej — KWW Nasza Gmina przez 1 min. 22 s, KWW Henryka Bieńkowskiego o sekundę krócej.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:26:43	56,6	00:15:56	53,5	00:10:20	38,7	00:04:26	16,6	00:11:57	44,7
KWW Piotra Krzystka Szczecin dla Pokoleń	00:11:45	24,9	00:07:34	25,4	00:01:49	15,5	00:00:57	8,1	00:08:59	76,5
KW Lepszy Koszalin	00:04:21	9,2	00:02:59	10,0	00:01:12	27,6	00:00:09	3,4	00:03:00	69,0
KWW Nasza Gmina	00:01:23	2,9	00:00:49	2,7	00:01:23	100,0				
KWW Henryka Bieńkowskiego	00:01:22	2,9	00:01:11	4,0					00:01:22	100,0
Inne	00:01:38	3,5	00:01:17	4,3	00:01:28	89,8			00:00:10	10,2
SUMA	00:47:12	100,0	00:29:46	100,0	00:16:12	34,3	00:05:32	11,7	00:25:28	54,0

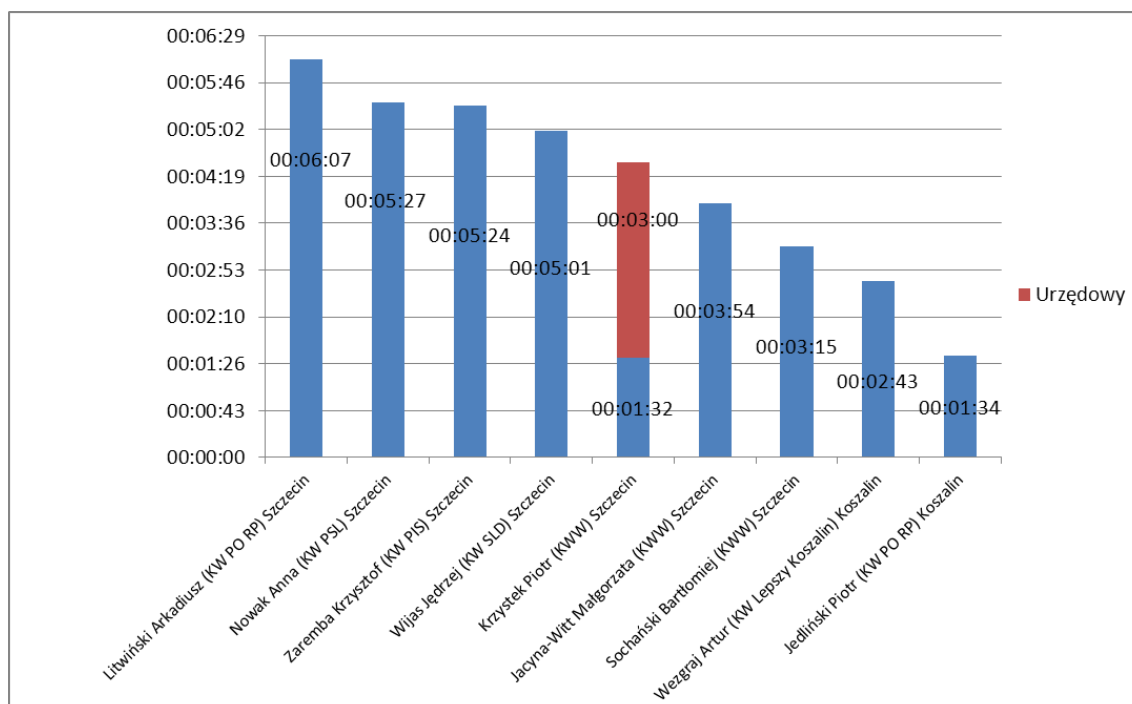
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Najdłużej przed I turą prezentowano kandydatów na prezydenta Szczecina: **Arkadiusza Litwińskiego z KW PO RP (6 min. 7 s)**, **Annę Nowak z KW PSL (5 min. 27 s)**, **Krzysztofa Zarembę z KW PiS (5 min. 24 s)**, **Jędrzeja Wijasa z KW SLD (5 min. 1 s)**. Dopiero na piątym miejscu w tym rankingu znalazł się **urzędujący prezydent Szczecina Piotr Krzystek, kandydat niezależny — z czasem 4 min. 32 s**, przy czym przez 2/3 prezentowany był nie jako kandydat, ale z racji piastowanego urzędu.

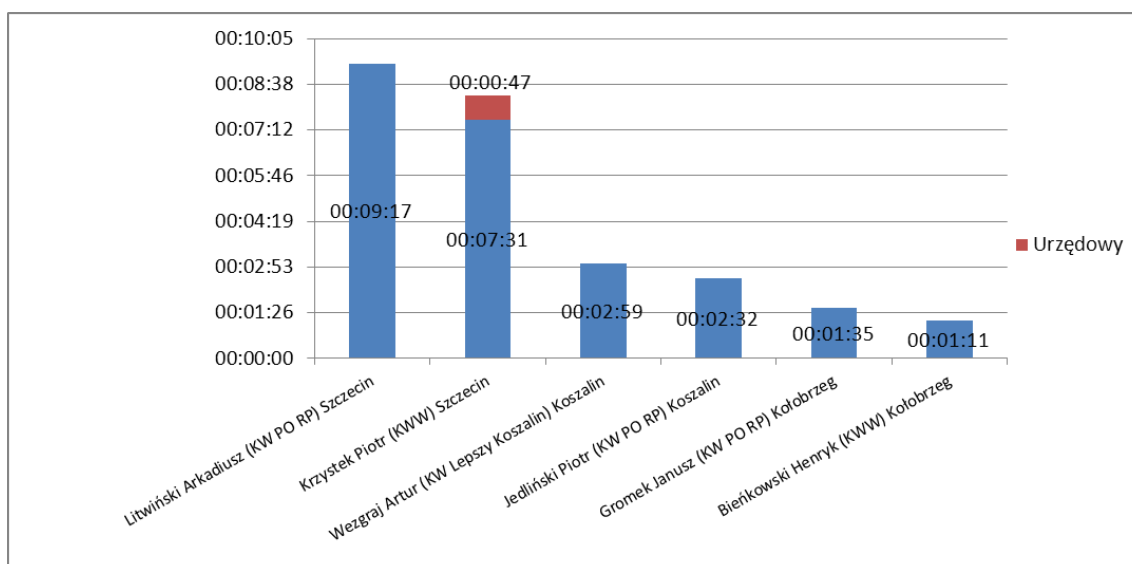
Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed **II turą** znów relacjonowano przede wszystkim starcie o fotel prezydenta **Szczecina**. **Arkadiuszowi Litwińskiemu z KW PO RP** poświęcono jeszcze więcej czasu (**9 min. 17 s**). **Piotr Krzystek** prezentowany był krócej od rywala (**8 min. 18 s**), ale wybory wygrał.

Mniejszym miastom regionu poświęcono mniej czasu. Prezentowano rywali do fotela prezydenta **Koszalina**: **Artura Wezgraja z KW Lepszy Koszalin (2 min. 59 s)** i **Piotra Jedlińskiego z KW PO RP (2 min. 32 s)**, który wygrał wybory. Jeszcze krócej rywali o prezydenturę Kołobrzegu: **Janusza Gromka z KW PO RP (1 min 35 s)**, który zwyciężył, i **Henryka Bieńkowskiego, kandydata niezależnego (1 min 11 s)**.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

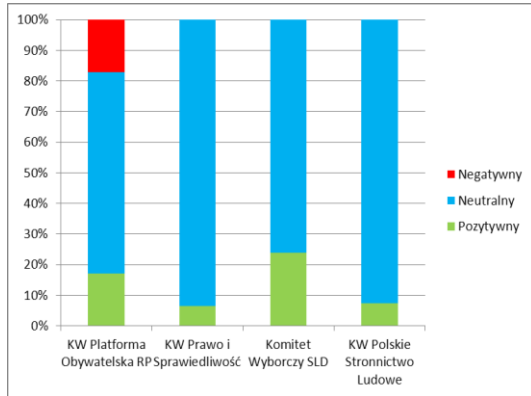
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie komitety wyborcze prezentowane były w przeważającej części **neutralnie (70%)** oraz **pozytywnie (20,8%)**. Prezentacje **negatywne** stanowiły **9,1%**.

Przed **I turą negatywnie** prezentowano **KW PO RP** (3 min. 32 s, co stanowiło **17,2%** prezentacji tego komitetu) oraz komitet Piotra Krzystka (51 s, 20,8%). Najwyższy odsetek prezentacji pozytywnych miał komitet SLD (23,9%).

Przed **II turą** poważnie **spadł odsetek materiałów neutralnych** (z 81,9% do 54%). Wzrósł natomiast odsetek ocen pozytywnych (z 10,9% do 34,3%), głównie w prezentacjach **KW PO RP** (z 17,1% do 38,7%).

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

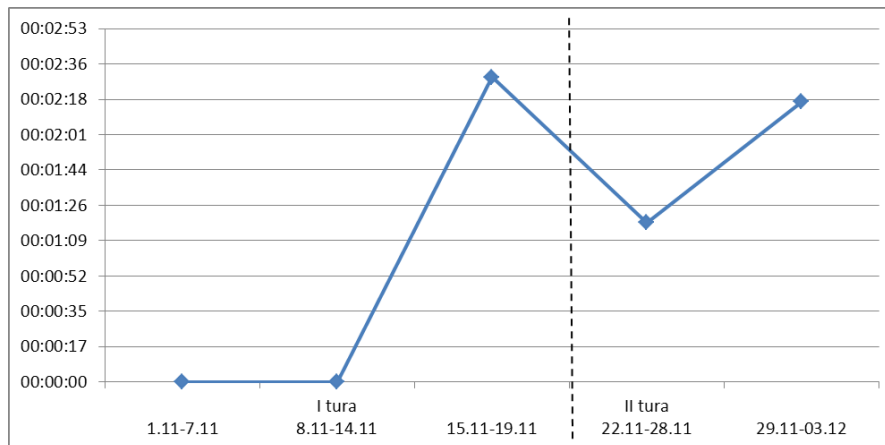
V.15. WYNIKI MONITORINGU: TVP WARSZAWA — KURIER MAZOWIECKI

Serwis relacjonował przebieg **kampanii wyborczej w miastach regionu poza Warszawą: w Płocku, Radomiu, Ciechanowie, Otwocku i Żyrardowie**. Komitety prezentowano na ogół neutralnie (87,8%). **Był to jedyny serwis, w którym liderem prezentacji, ale tylko przed I turą, był komitet PSL.**

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Materiały wyborcze zajmowały **8,5%** czasu antenowego **przed I turą** i **19,3% przed II turą**. Niski wskaźnik przed I turą wynika stąd, że w pierwszych dwóch tygodniach monitoringu serwis w ogóle nie zajmował się wyborami. Dopiero **w tygodniu tuż przed I turą poświęcał im średnio 2 min. 29 s dziennie, co stanowiło 30% czasu antenowego w tym okresie**. W kolejnym tygodniu średnia dzienna długość materiałów wyborczych **spadła do 1 min. 18 s**, a w tygodniu przed II turą wyniosła **2 min. 17 s**.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą zaprezentowano 11 komitetów, najdłużej cztery komitety partyjne: **KW PSL (2 min. 14 s)**, **KW PO RP (2 min. 13 s)**, **KW PiS (2 min. 2 s)**, i **KW SLD (1 min 28 s)**. Stanowiło to **90,9% czasu wszystkich prezentacji**. W Tabeli 1 nie uwzględniono siedmiu komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

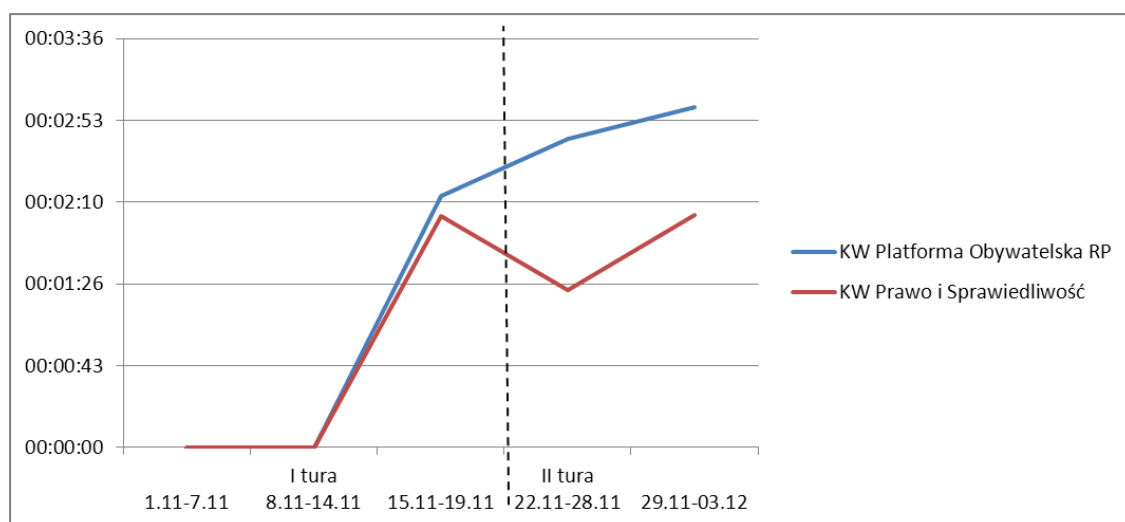
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:02:14	25,5	00:02:07	28,5					00:02:14	100
KW Platforma Obywatelska RP	00:02:13	25,3	00:01:48	24,2	00:00:22	16,5			00:01:51	83,5
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:02:02	23,2	00:01:52	25,1					00:02:02	100
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:01:28	16,8	00:01:17	17,3					00:01:28	100
Inne	00:00:48	9,1	00:00:22	4,9					00:00:48	100
SUMA	00:08:45	100	00:07:26	100	0,00025	4,2			00:08:23	95,8

Przed **II turą** pokazano cztery komitety, ale tylko dwa powyżej minuty: **KW PO RP (5 min. 43 s)** i **KW PiS (3 min. 26 s)**. Czas poświęcony **PO** stanowił **54,8%** wszystkich prezentacji, **PiS** — **32,9%**. Dwa pozostałe komitety wyborcze ujęto w kategorii „Inne”.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%	min:s	%
KW Platforma Obywatelska RP	00:05:43	54,8	00:05:02	53,9	00:01:49	31,8			00:03:54	68,2
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:03:26	32,9	00:03:05	33,0			00:00:09	4,4	00:03:17	95,6
Inne	00:01:17	12,3	00:01:13	13,0					00:01:17	100,0
SUMA	00:10:26	100	00:09:20	100,0	00:01:49	17,4	00:00:09	1,4	00:08:28	81,2

Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

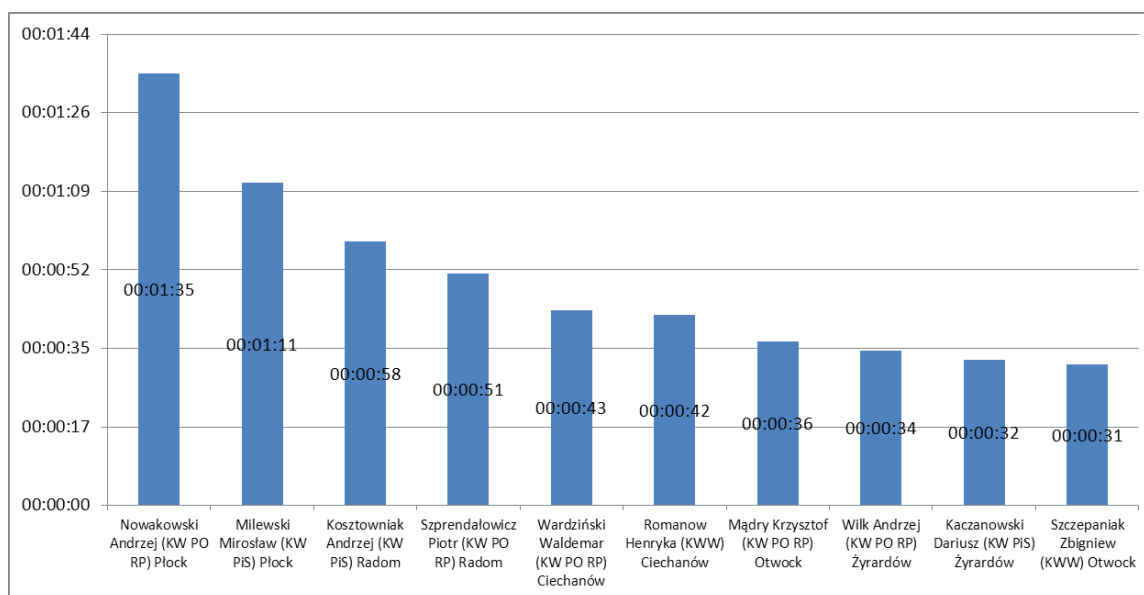

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Przed **I turą** żaden kandydat nie był prezentowany dłużej niż 31 sekund.

Przed **II turą** najdłużej prezentowano kandydatów do fotela prezydenta **Płocka**: **Andrzeja Nowakowskiego z KW PO RP** (1 min. 35 s) i **Mirosława Milewskiego z KW PiS** (1 min 11 s). Następni byli kandydaci ubiegający się o stanowisko prezydenta **Radomia**: **Andrzej Kosztowniak z KW PiS** (58 s) i **Piotr Szprendałowicz z KW PO RP** (51 s). Za nimi rywale z **Ciechanowa**: Waldemar Wardziński z KW PO RP (43 s) i Henryka Romanow z KWW Ciechanowskie Bezpartyjne Ugrupowanie Wyborcze (42 s). W wyborach zwyciężyli kandydaci eksponowani dłużej.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie komitety wyborcze prezentowane były w większości **neutralnie (87,8%)**. Prezentacje **pozytywne** stanowiły **11,4%**, a **negatywne** zaledwie **0,8%**.

Przed II turą wzrósł odsetek prezentacji pozytywnych (z 4,2% do 17,4%), kosztem neutralnych (spadek z 95,8% do 81,2%).

Pozytywnie prezentowano jedynie KW PO RP — przez 22 s przed I turą (16,5% prezentacji tego komitetu) i 1 min. 49 s przed II turą (31,8%). Były to głównie materiały o poparciu udzielonym temu komitetowi przez znanych polityków partii.

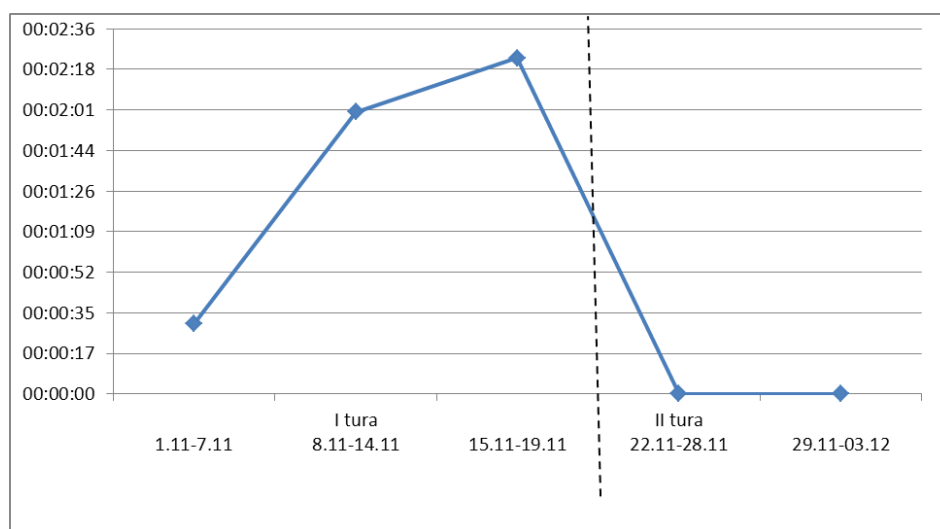
V.16. WYNIKI MONITORINGU: TVP WARSZAWA — KURIER WARSZAWSKI

Serwis zajmował się wyłącznie wyborami w Warszawie i tylko przed I turą, która zakończyła się ostatecznym rozstrzygnięciem. Głównym tematem była rywalizacja o fotel prezydenta Warszawy. Najwięcej relacji negatywnych (prawie 40%) dotyczyło KW PO najwięcej (1/5) pozytywnych odnotował KW SLD.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Kurier poświęcił wyborom średnio **16,4%** czasu antenowego przed I turą. Średnia dzienna długość materiałów wyborczych systematycznie rosła — od 30 s w pierwszym tygodniu badania do 2 min. 23 s w tygodniu tuż przed I turą.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

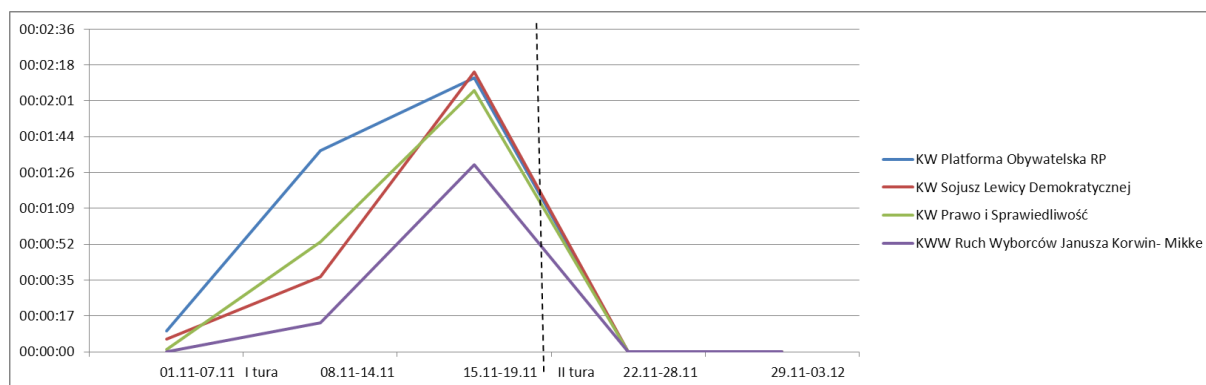
2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Zaprezentowano 13 komitetów, ale tylko pięć powyżej minuty w całym okresie. Większość czasu (61,2%) przypadła na trzy komitety partyjne: PO (3 min. 59 s), PiS (3 min.) i SLD (2 min. 57 s). Osiem komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty. ujęto w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:03:59	24,5	00:02:11	18,9			00:01:30	37,7	00:02:29	62,3
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:03:00	18,5	00:02:19	20,1					00:03:00	100,0
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:02:57	18,2	00:02:29	21,5	00:00:38	21,5	00:00:06	3,4	00:02:13	75,1
KWW Ruch Wyborców Janusza Korwin-Mikke	00:01:50	11,3	00:01:25	12,3			00:00:22	20,0	00:01:28	80,0
KWW Warszawska Wspólnota Samorządowa	00:01:04	6,6	00:00:55	7,9					00:01:04	100,0
Inne	00:03:25	21,0	00:02:13	19,2			00:00:18	8,8	00:03:07	91,2
SUMA	00:10:26	100,0	00:09:20	100	00:01:49	17,4	00:00:09	1,4	00:08:28	81,2

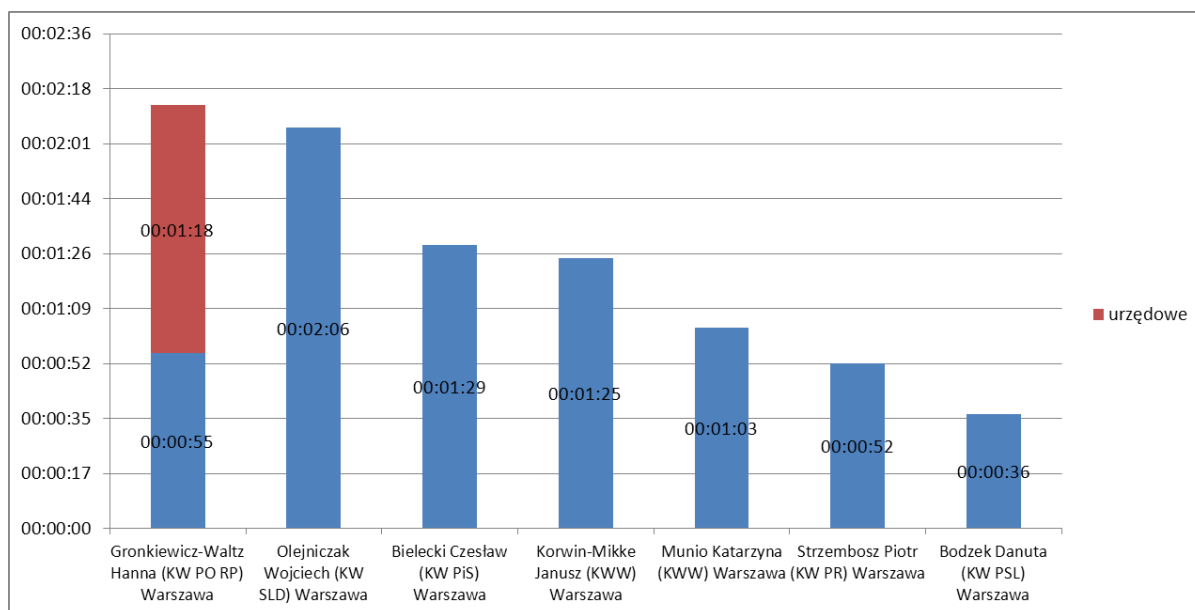
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Wśród kandydatów liderem była urzędująca prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz z KW PO RP (2 min. 13 s, pokazywana głównie z racji pełnionej funkcji), która wybory wygrała. Porównywalny z nią czas prezentacji miał tylko Wojciech Olejniczak z KW SLD (2 min 6 s).

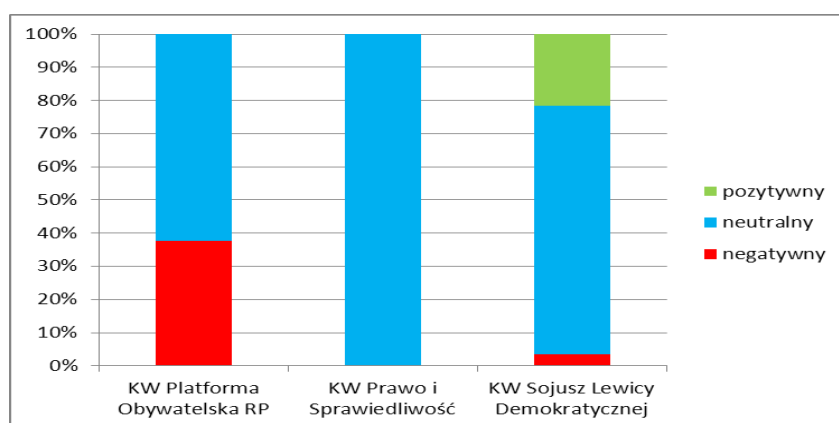
Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

Prezentacje były głównie neutralne (82,2%), czasem negatywne (13,9%), rzadko pozytywne (3,9%). PiS prezentowano wyłącznie neutralnie. SLD najczęściej neutralnie (75,1%) i pozytywnie (21,5%). PO — neutralnie (62,3) i negatywnie (37,7%).

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

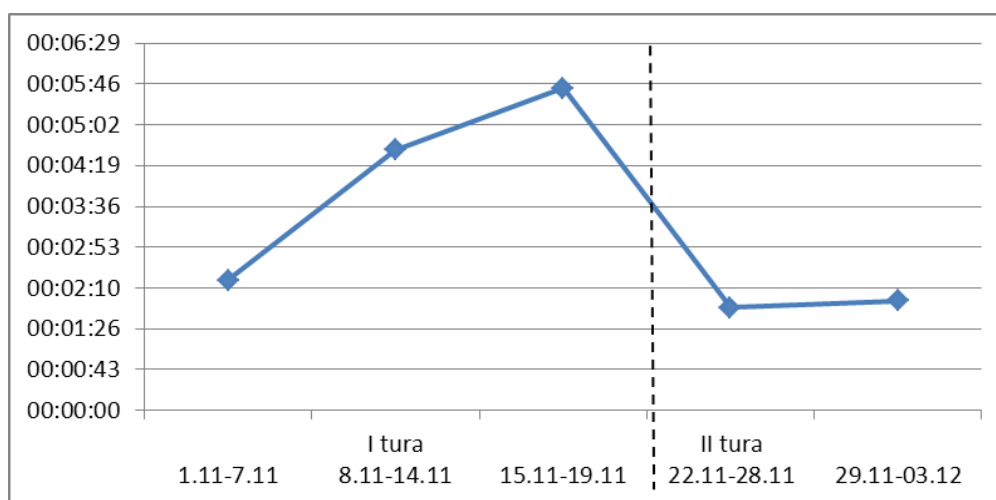
V.17. WYNIKI MONITORINGU: TVP WROCŁAW — FAKTY

Przed I turą większość materiałów poświęcona była kampanii we Wrocławiu, gdzie o reelekcję starał się urzędujący prezydent Rafał Dutkiewicz, startujący jako niezależny kandydat. Jednak to nie on był liderem pod względem czasu prezentacji, ale jego przeciwnik z KW PO Sławomir Piechota. Mimo to wybory wygrał w I turze Dutkiewicz. Przed II turą materiały wyborcze skoncentrowały się na kampanii w Jeleniej Górze i Wałbrzychu.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Fakty poświęciły wyborom 20,4% czasu antenowego przed I turą i 11,1% przed II turą. Średnia długość materiałów wyborczych rosła systematycznie przez pierwsze trzy tygodnie monitoringu — od 2 min 18 s do 5 min 41 s. Następnie spadła do 1 min 49 s i utrzymała się na tym poziomie w tygodniu przed II turą.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Spośród 18 komitetów prezentowanych przed I turą najdłuższy czas miały: KW PO (22 min 11 s), KW PiS (11 min 3 s), KWW Rafała Dutkiewicza (9 min 59 s), KW SLD (6 min 45 s) i KW PSL (4 min 46 s). Czas czterech partii parlamentarnych stanowił 69,4% wszystkich prezentacji. W Tabeli 1 dziewięć komitetów, które pokazywano krócej niż minutę, zostało ujętych w kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura wyborów

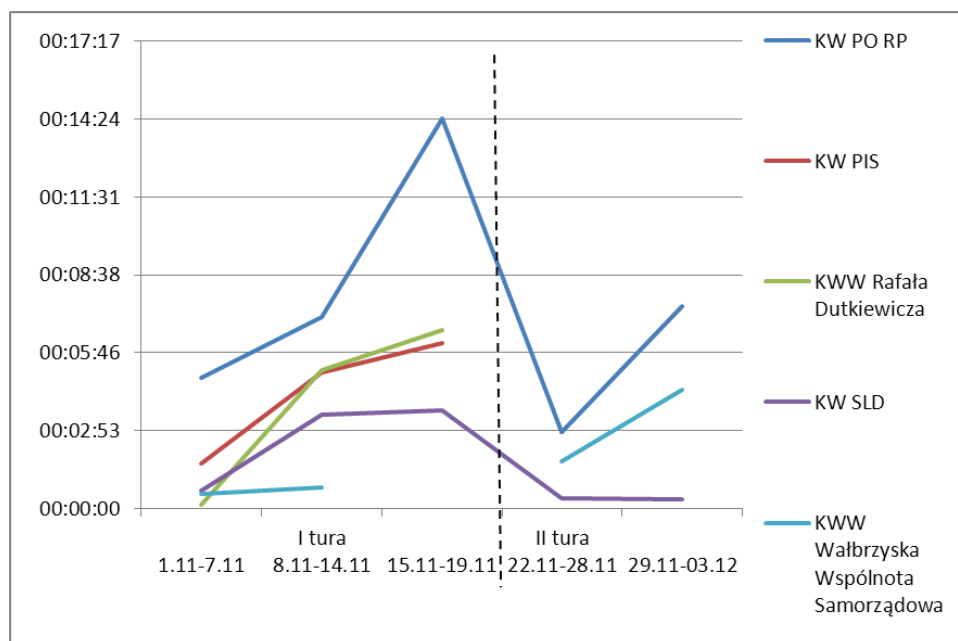
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:22:11	34,4	00:13:26	35,5	00:04:33	20,5	00:06:30	29,3	00:11:08	50,2
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:11:03	17,1	00:05:24	14,3	00:01:34	14,2	00:00:49	7,4	00:08:40	78,4
KWW Rafała Dutkiewicza	00:09:59	15,5	00:04:43	12,5	00:00:49	8,2	00:00:21	3,5	00:08:49	88,3
Komitet Wyborczy SLD	00:06:45	10,5	00:05:19	14,0	00:01:10	17,3	00:00:09	2,2	00:05:26	80,5
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:04:46	7,4	00:03:08	8,3	00:00:57	19,9	00:00:29	10,1	00:03:20	69,9
KWW Patryk Wild Nowoczesny Wałbrzych	00:01:55	3,0	00:00:37	1,6					00:01:55	100,0
KWW Wałbrzyska Wspólnota Samorządowa	00:01:20	2,1	00:00:31	1,4					00:01:20	100,0
KWW Robert Raczyński Lubin 2006	00:01:08	1,8	00:00:57	2,5					00:01:08	100,0
KW Chrześcijańska Inicjatywa Społeczna	00:01:05	1,7	00:01:03	2,8					00:01:05	100,0
Inne	00:04:14	6,6	00:02:45	7,3			00:01:30	35,4	00:02:44	64,6
SUMA	01:04:26	100,0	00:37:53	100,0	00:09:03	14,0	00:09:48	15,2	00:45:35	70,7

Przed II turą prezentowano 10 komitetów, ale tylko trzy dłużej niż minutę: **PO RP (8 min. 10 s)**, **KWW Wałbrzyska Wspólnota Samorządowa (4 min. 54 s)** i **KW Towarzystwa Miłośników Szczawna-Zdroju (1 min. 20 s)**.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura wyborów

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:08:10	43,7	00:04:53	53,1	00:00:20	4,1	00:03:04	37,6	00:04:46	58,4
KWW Wałbrzyska Wspólnota Samorządowa	00:04:54	26,2	00:01:00	10,9					00:04:54	100,0
KW TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW SZCZAWNA-ZDROJU	00:01:20	7,1	00:01:01	11,1			00:01:20	100,0		
Inne	00:04:17	22,9	00:02:18	25,0					00:04:17	100,0
SUMA	00:18:41	100,0	00:09:12	100,0	00:00:20	1,8	00:04:24	23,6	00:13:57	74,7

Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

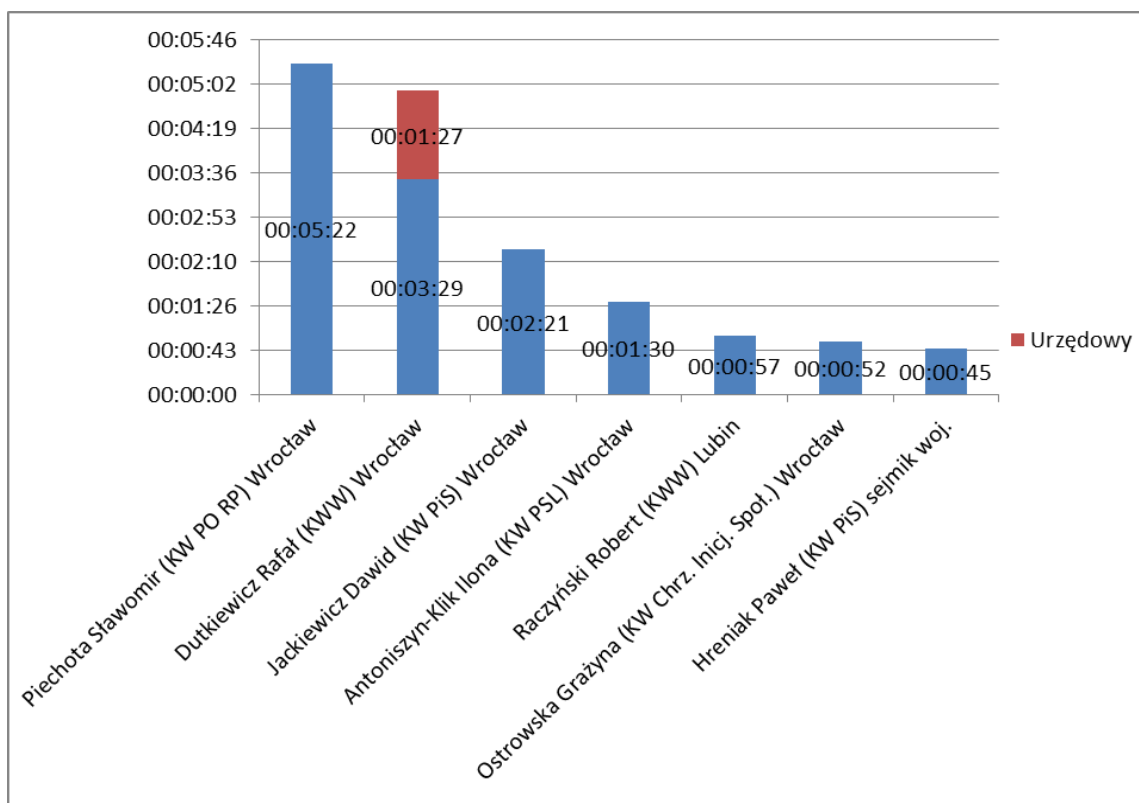

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

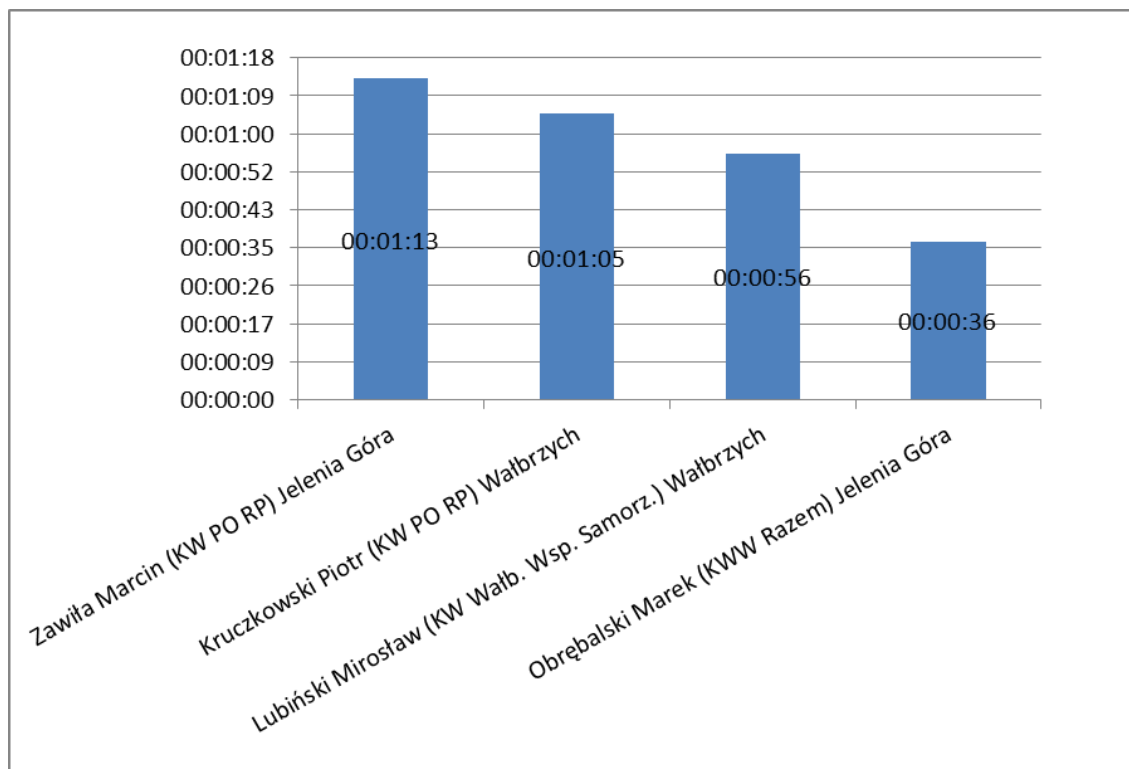
Przed I turą aż pięciu spośród siedmiu najdłużej prezentowanych kandydatów ubiegało się o stanowisko prezydenta Wrocławia. Liderami tego rankingu byli: **Sławomir Piechota z KW PO RP (5 min 22 s)**, urzędujący prezydent **Rafał Dutkiewicz**, kandydat niezależny (**4 min 56 s**, z czego **1 min. 27 s** w charakterze urzędowym) i **Dawid Jackiewicz z KW PiS (2 min. 21 s)**. Kolejnych kandydatów przedstawiano od 45 sekund do 1 min 30 s. I turę wygrał zdecydowanie Dutkiewicz.

Przed II turą relacjonowano kampanię wyborczą w miastach, gdzie były dogrywki. Liderami byli pretendenci do urzędu prezydenckiego w **Jeleniej Górze: Marcin Zawila z KW PiS (1 min. 13 s)**, który wygrał wybory, i **Marek Obrębalski z KWW Razem dla Jeleniej Góry (36 s)**. A także w **Wałbrzychu: Piotr Kruczkowski z KW PO RP (1 min. 5 s)**, który zwyciężył, i **Mirosław Lubiński z KWW Wałbrzyska Wspólnota Samorządowa (56 s)**.

Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

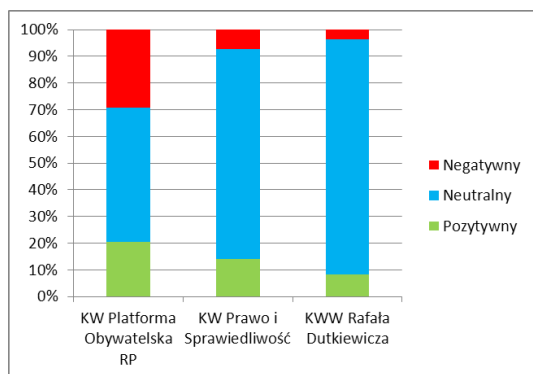
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie dominowały prezentacje **neutralne (71,6%)**. **Pozytywne i negatywne** stanowiły odpowiednio **11,3%** i **17,1%**.

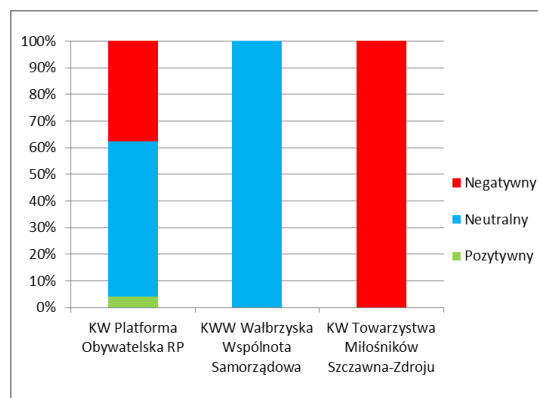
Przed I turą jedynym komitetem prezentowanym inaczej niż neutralnie był KW PO z **29,3%** materiałów **negatywnych** i **20,5%** **pozytywnych**.

Przed II turą nastąpił znaczny spadek **prezentacji pozytywnych** (z 14% do 1,8%) i wzrost negatywnych (z 15,2% do 23,6%). Ewenementem był komitet **Towarzystwa Miłośników Szczawna-Zdroju**, który pokazywano **wyłącznie negatywnie (co prawda tylko przez 1 min. 20 s)** w kontekście afery dołączania ulotek wyborczych do paczek żywnościowych.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

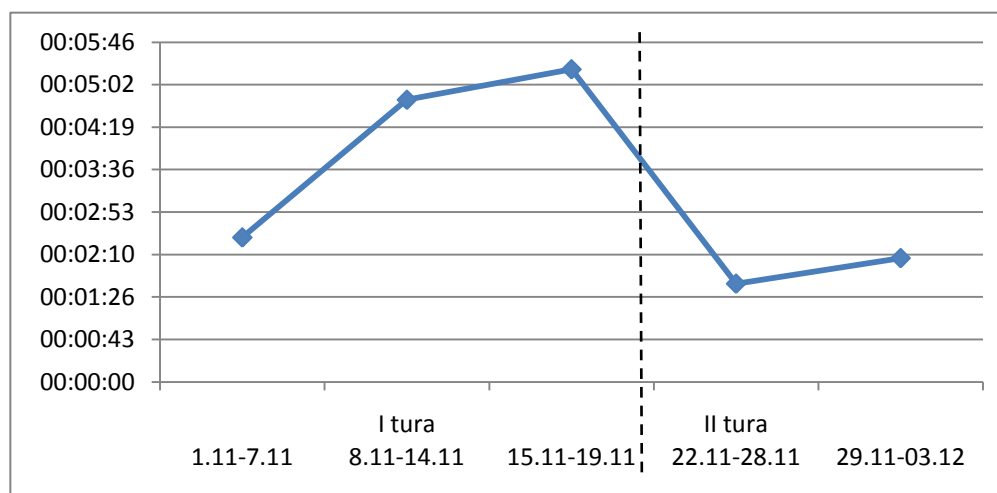
V.18. WYNIKI MONITORINGU: TVP1 — WIADOMOŚCI

Wiadomości były **przed I turą liderem prezentacji negatywnych spośród wszystkich monitorowanych serwisów**. Ponad **połowę czasu prezentacji** komitetów wyborczych zajęły — **głównie negatywne** (66 % prezentacji tej partii) — materiały o **KW PiS**, koncentrujące się wokół konfliktu w tej partii i usunięcia z jej szeregów dwóch posłanek. **Kandydatów prezentowano krótko**: najdłużej — niecałą minutę — przedstawiano przed I turą ubiegającą się o reelekcję w stolicy **Hannę Gronkiewicz-Waltz z KW PO RP**. Przed **II turą** najwięcej materiałów poświęcono **walce o stanowisko prezydenta** w dwóch miastach: **Sopocie i Krakowie**, a najdłużej **prezentowano** tym razem **KW PO RP**.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Wyborom poświęcono **17,8%** czasu antenowego **przed I turą** i **8,2%** **przed II turą**. Długość materiałów wyborczych rosła systematycznie przez trzy pierwsze tygodnie monitoringu — od 2 min 27 s do **5 min 18 s**. Następnie spadła do **1 min 40 s**, a w tygodniu tuż przed II turą wzrosła do 2 min, 6 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Przed I turą prezentowano 33 komitety, najdłużej: **PiS (21 min. 22 s)**, **PO (7 min. 54 s)**, **SLD (5 min. 41 s)** i **PSL (2 min. 26 s)**. Łączny czas czterech partii parlamentarnych

stanowił 89% wszystkich prezentacji. W Tabeli 1 nie uwzględniono 29 komitetów, które prezentowano krócej niż minutę, zostały one ujęte w zbiorczej kategorii „Inne”.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

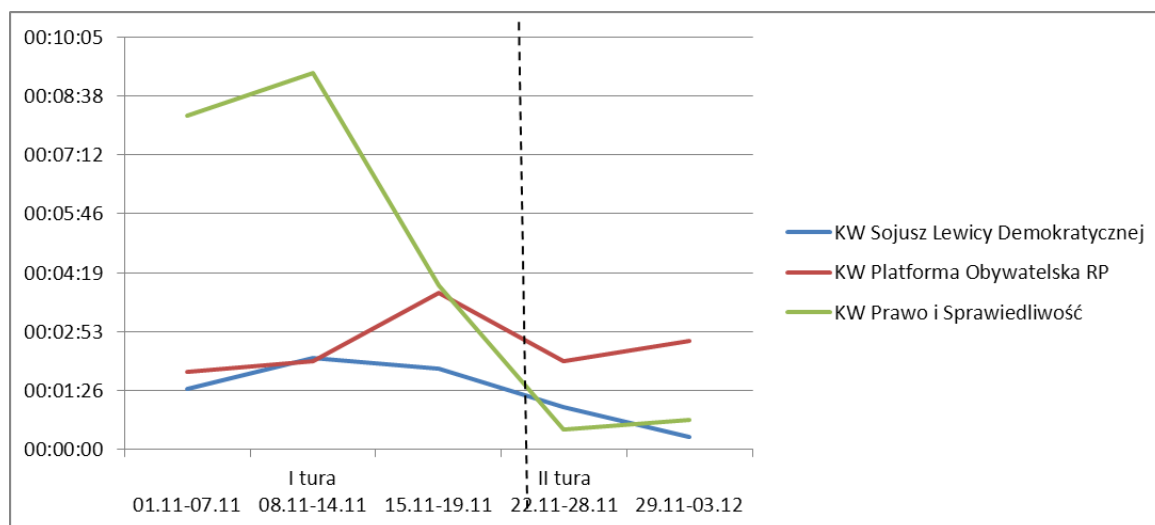
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:21:22	50,9	00:17:32	53,8	00:01:39	7,7	00:14:07	66,1	00:05:36	26,2
KW Platforma Obywatelska RP	00:07:54	18,8	00:06:21	19,5	00:01:05	13,7	00:00:29	6,1	00:06:20	80,2
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:05:41	13,5	00:04:24	13,5	00:01:51	32,6			00:03:50	67,4
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:02:26	5,8	00:01:35	4,9	00:00:06	4,1	00:00:10	6,8	00:02:10	89,0
Inne	00:04:38	11,0	00:02:45	8,4	00:00:47	16,9	00:00:30	10,8	00:03:21	72,3
SUMA	00:42:01	100,0	00:32:37	100	00:05:28	13	00:15:16	36,3	00:21:17	50,7

Przed **II turą** pokazano 13 komitetów, ale tylko trzy partyjne (PO, SLD i PiS) i dwa niezależne (KW Samorządność Sopot oraz KWW Jacka Majchrowskiego) powyżej minuty. Najdłużej prezentowano komitety: **PO RP (4 min. 50 s)**, **KW Samorządność Sopot (1 min. 36 s)**, **SLD (1 min 21 s)**, **PiS (1 min 12 s)** i **KWW Jacka Majchrowskiego (1 min. 5s)**. W Tabeli 2 osiem pozostałych komitetów wyborczych ujęto w kategorii „Inne”.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:04:50	37,6	00:04:07	43,1	00:02:15	46,6	00:01:29	30,7	00:01:06	22,8
KWW Samorządność Sopot	00:01:36	12,5	00:00:48	8,4	00:00:49	51,0	00:00:29	30,2	00:00:18	18,8
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej	00:01:21	10,5	00:01:05	11,3	00:00:24	29,6			00:00:57	70,4
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:01:12	9,3	00:00:58	10,1	00:00:31	43,1			00:00:41	56,9
KWW Jacka Majchrowskiego	00:01:05	8,4	00:00:45	7,9					00:01:05	100,0
Inne	00:02:47	21,7	00:01:50	19,2			00:00:12	7,2	00:02:35	92,8
SUMA	00:12:51	100	00:09:33	100	00:03:59	31	00:02:10	16,9	00:06:42	52,1

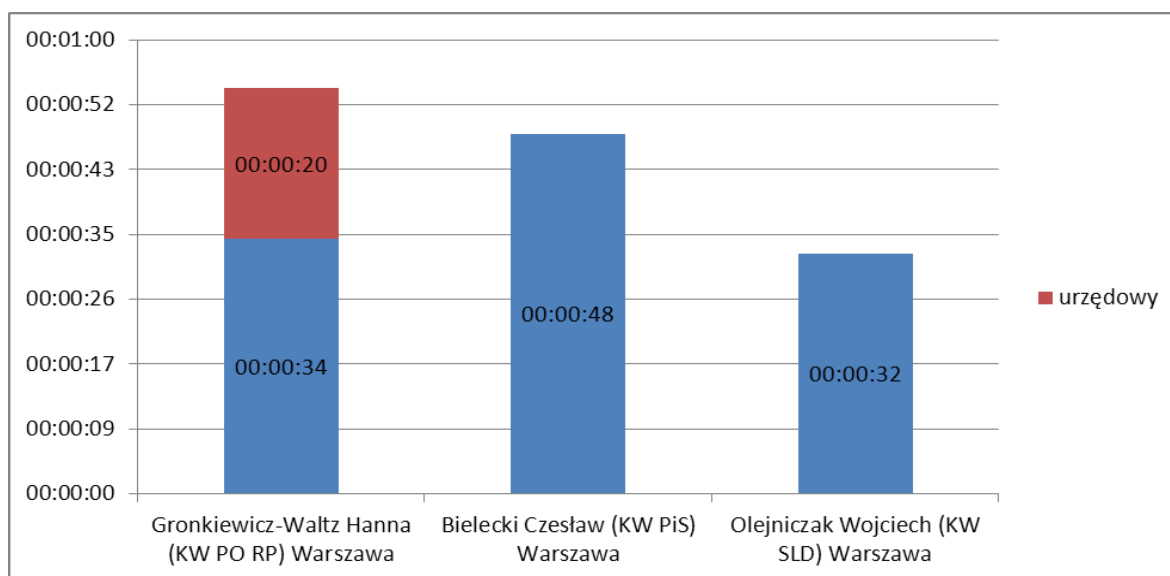
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Przed **I turą** najdłużej prezentowano kandydatów na stanowisko prezydenta Warszawy: **Hannę Gronkiewicz-Waltz z KW PO RP (54 s, w tym 20 s jako urzędującą prezydent), Czesława Bieleckiego, kandydata KW PiS (48 s) i Wojciecha Olejniczaka z KW SLD (32 s)**. Wybory wygrała w I turze Gronkiewicz-Waltz.

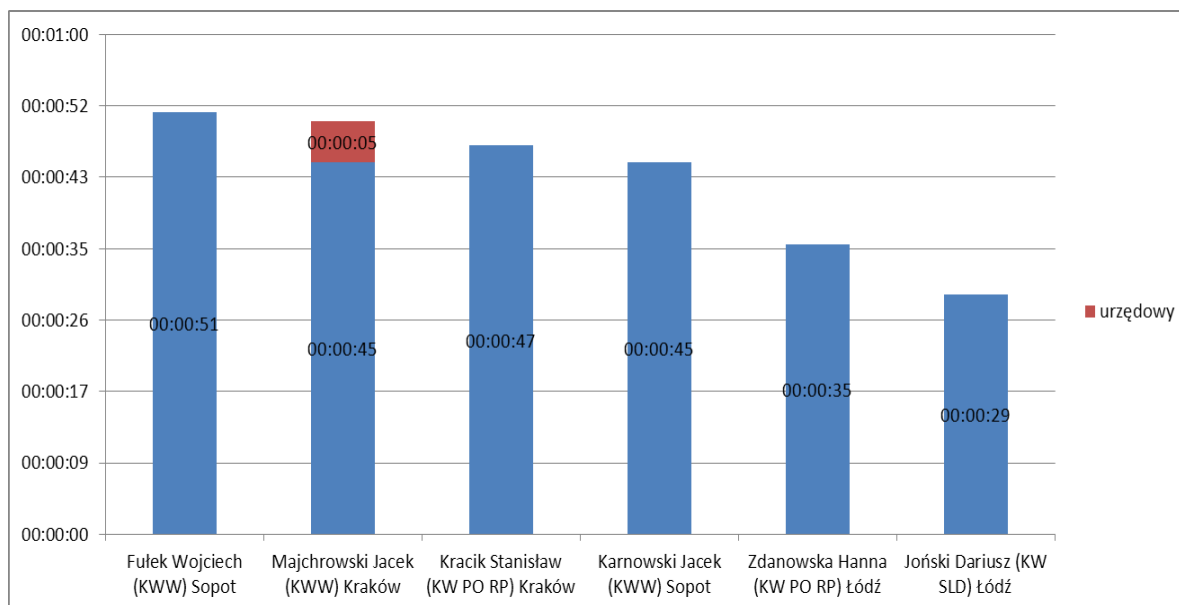
Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

Przed **II turą** najdłużej pokazywano niezależnych kandydatów: **Wojciecha Fulka (51 s)**, kandydującego na stanowisko prezydenta Sopotu, i starającego się o reelekcję prezydenta Krakowa **Jacka Majchrowskiego (50 s, w tym 5 s z racji pełnionej funkcji)**, który wybory wygrał. Za nimi byli rywal Majchrowskiego — **Stanisław Kracik z KW PO RP (47 s)** — i

starający się o reelekcję prezydent Sopotu **Jacek Karnowski (45 s)**, który wygrał wybory. Pozostali kandydaci przed II turą prezentowani byli nie dłużej niż 16 s.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura (22.11-3.12)

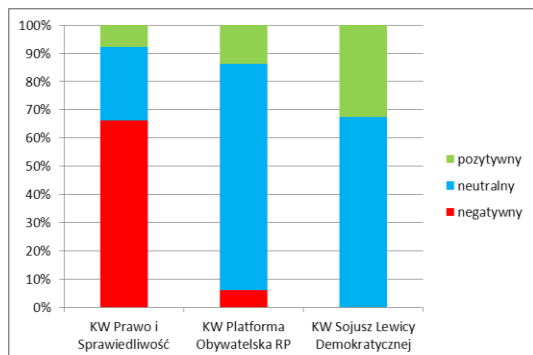
4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

W całym badanym okresie prezentacje **neutralne komitetów** stanowiły tylko połowę (**51%**). **Negatywne** — aż **31,8%**. **Pozytywne** — **17,2%** wszystkich materiałów wyemitowanych w czasie monitoringu. Na uwagę zasługuje zmiana sposobu prezentacji komitetów **z neutralno-negatywnej** przed I turą (50,7% neutralnych i 36,3% negatywnych) **na neutralno-pozytywną** przed II turą (52,1% neutralnych i 31% pozytywnych).

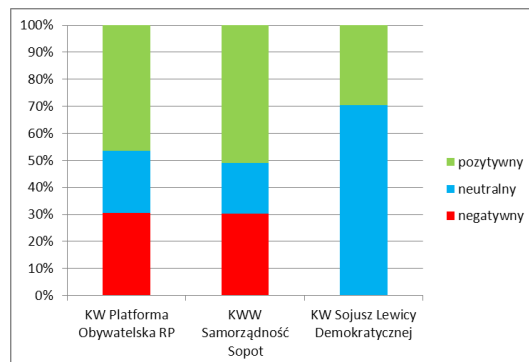
Przed **I turą** najwięcej **pozytywnych prezentacji** miał komitet **SLD (32,6%)**. Najwięcej **negatywnych** — komitet **PiS (66,1%)** w związku z konfliktem wokół wyrzuceni z partii Joanny Kluzik-Rostkowskiej i Elżbiety Jakubiak. KW PO RP prezentowany był w przeważającej większości **neutralnie (80,2%)**.

Przed **II turą** komitetowi PO RP znacząco spadł odsetek prezentacji neutralnych (z 80,2% do 22,8%) na rzecz pozytywnych (wzrost z 13,7% do 46,6%) i negatywnych (z 6,1% do 30,7%).

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

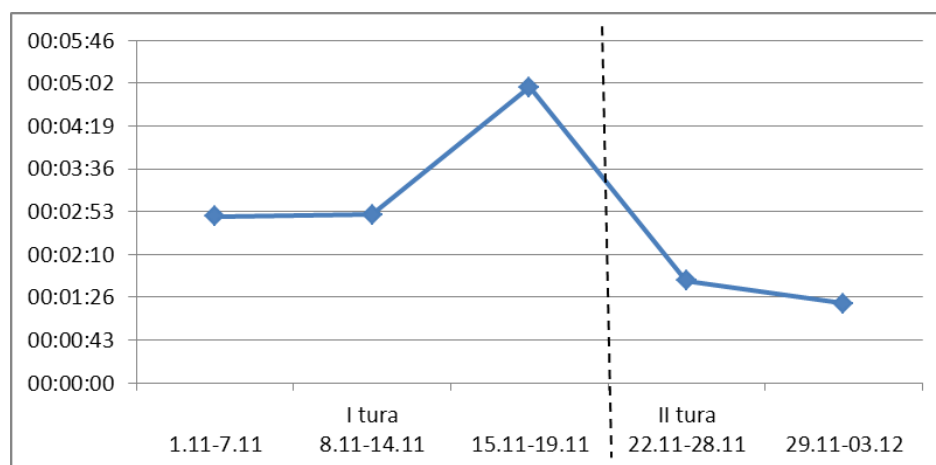
V.19. WYNIKI MONITORINGU: TVP2 — PANORAMA

Panorama należała do tych serwisów, które wyborom poświęcały najmniej czasu, a jednocześnie najbardziej uprzywilejowała partie parlamentarne. Przed I turą dominowały w niej informacje o KW PiS, przed II — o KW PO, w obu turach miały one głównie zabarwienie **negatywne**. Przed I turą najdłużej prezentowani byli rywalizujący o urząd prezydenta Warszawy: Czesław Bielecki popierany przez KW PiS i Wojciech Olejniczak z KW SLD, a przed II turą ubiegający się o fotel prezydenta Krakowa Stanisław Kracik z KW PO RP i Jacek Majchrowski z KWW Jacka Majchrowskiego. Wszyscy oni prezentowani byli krócej niż minutę.

1. CZAS MATERIAŁÓW POŚWIĘCONYCH WYBOROM

Panorama poświęciła wyborom średnio 12% czasu przed I turą wyborów i 5,3% przed II turą. Przez pierwsze dwa tygodnie przed I turą długość materiałów wyborczych wynosiła w niej ok. 2 min. 49 s dziennie. Następnie, w tygodniu tuż przed wyborami wzrosła do 4 min. 58 s. W kolejnych dwóch tygodniach przed II turą spadła średnio do 1 min. 30 s.

Wykres 1. Średni dzienny czas trwania materiałów wyborczych — I i II tura

2. CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

Spośród 32 komitetów prezentowanych w I turze, jedynie cztery pokazano dłużej niż przez minutę. Były to komitety czterech partii parlamentarnych: PiS (15 min. 58 s), PO (10 min. 5 s), SLD (9 min. 36 s) i PSL (4 min. 20s). Łącznie ich czas stanowił ponad 84% wszystkich prezentacji wyborczych. Liderem prezentacji był KW PiS (33,6%) w związku

z głośnym konfliktem w tej partii i usunięciem z niej dwóch posłanek, liderek przyszłego PJN. Ranking pierwszej czwórki pokazuje Tabela 1. W zbiorczej kategorii „Inne” ujęto 28 komitetów, których czas prezentacji nie przekraczał minuty.

Tabela 1. Prezentacja komitetów — I tura

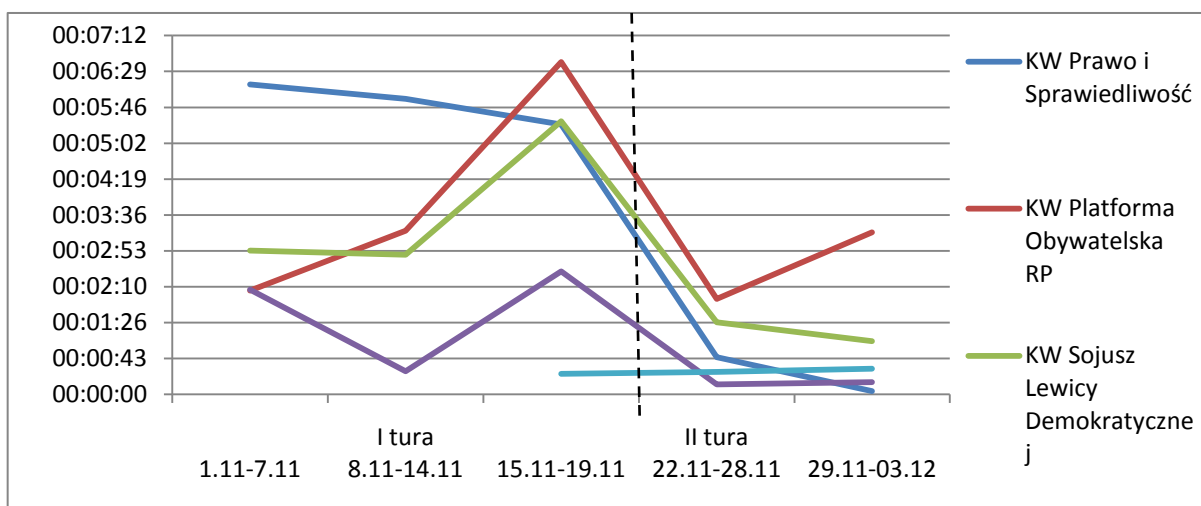
Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Prawo i Sprawiedliwość	00:15:58	33,6	00:11:08	32,1	00:02:04	12,9	00:08:39	54,2	00:05:15	32,9
KW Platforma Obywatelska RP	00:10:05	21,2	00:07:26	21,4	00:02:39	26,3	00:01:01	10,1	00:06:25	63,6
Komitet Wyborczy SLD	00:09:36	20,2	00:07:43	22,2	00:05:17	55,0	00:01:08	11,8	00:03:11	33,2
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	00:04:20	9,1	00:02:53	8,3	00:01:00	23,1	00:00:14	5,4	00:03:06	71,5
Inne	00:07:29	15,8	00:05:33	16,0	00:00:36	8,0	00:02:08	28,5	00:04:45	63,5
SUMA	00:47:28	100,0	00:34:43	100,0	00:11:36	24,4	00:13:10	27,7	00:22:42	47,8

W **II turze** prezentowano 11 komitetów. Najdłużej — **KW PO RP (4 min. 14 s)** i **KW SLD (2 min 13 s)**. Za nimi były dwa niezależne komitety kandydatów na prezydenta Olsztyna: **Czesława Małkowskiego** i **Piotra Grzymowicza** z czasami odpowiednio **1 min. 8 s** i **1 min. 5 s**.

Tabela 2. Prezentacja komitetów — II tura

Komitet wyborczy	Czas prezentacji brutto		Czas prezentacji netto		Pozytywny		Negatywny		Neutralny	
		%		%		%		%		%
KW Platforma Obywatelska RP	00:04:14	37,0	00:03:56	45,8	00:00:57	22,4	00:01:52	44,1	00:01:25	33,5
Komitet Wyborczy SLD	00:02:13	19,4	00:02:05	24,3	00:01:39	74,4			00:00:34	25,6
KW Czesława Małkowskiego	00:01:08	9,9	00:00:14	2,7	00:00:14	20,6	00:00:54	79,4		
KWW Piotra Grzymowicza	00:01:05	9,5	00:00:00	0,0	00:00:11	16,9			00:00:54	83,1
Inne	00:02:46	24,2	00:02:20	27,2	00:00:32	19,3	00:00:10	6,0	00:02:04	74,7
SUMA	00:11:26	100,0	00:08:35	100,0	00:03:33	31,0	00:02:56	25,7	00:04:57	43,3

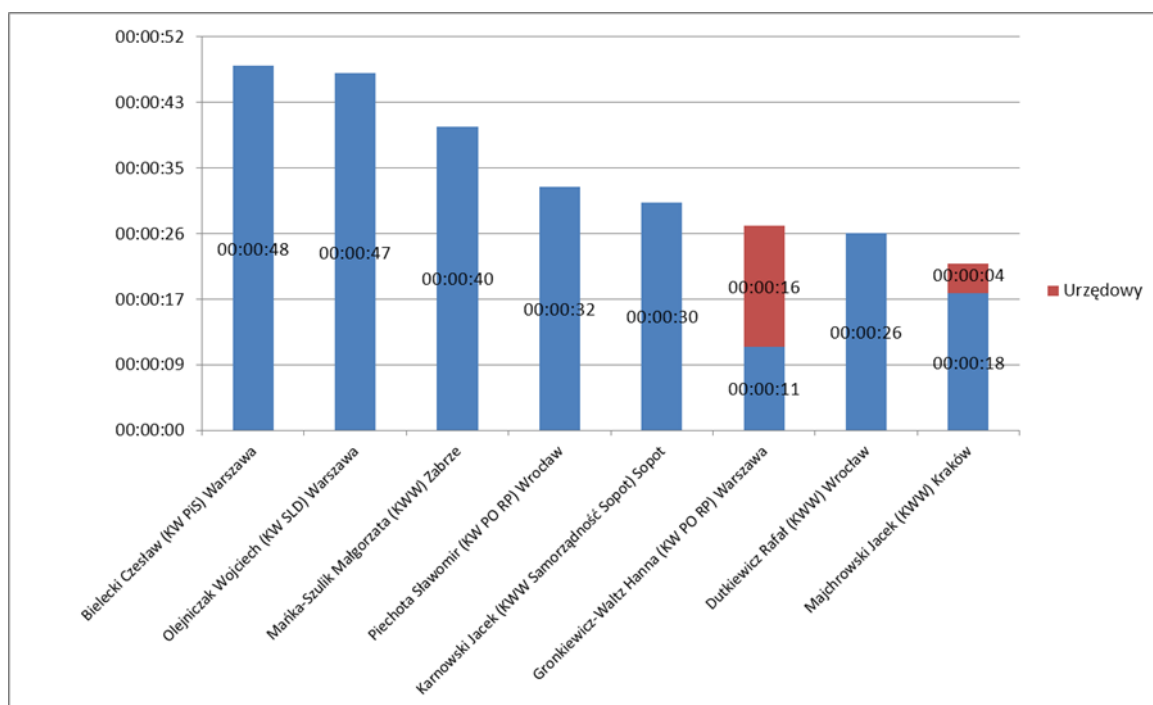
Wykres 2. Zmiany w czasie prezentacji komitetów wyborczych

3. CZAS PREZENTACJI KANDYDATÓW

Wśród kandydatów najdłużej prezentowano w I turze **Czesława Bieleckiego**, **popieranego przez KW PiS (48 s)** i **Wojciecha Olejniczaka z KW SLD (47 s)** — rywali urzędującej prezydent Warszawy **Hanny Gronkiewicz-Waltz (KW PO RP)**. Ta ostatnia wybory wygrała w I turze, choć pod względem czasu prezentacji wyprzedziło ją jeszcze trzech kandydatów z innych miast.

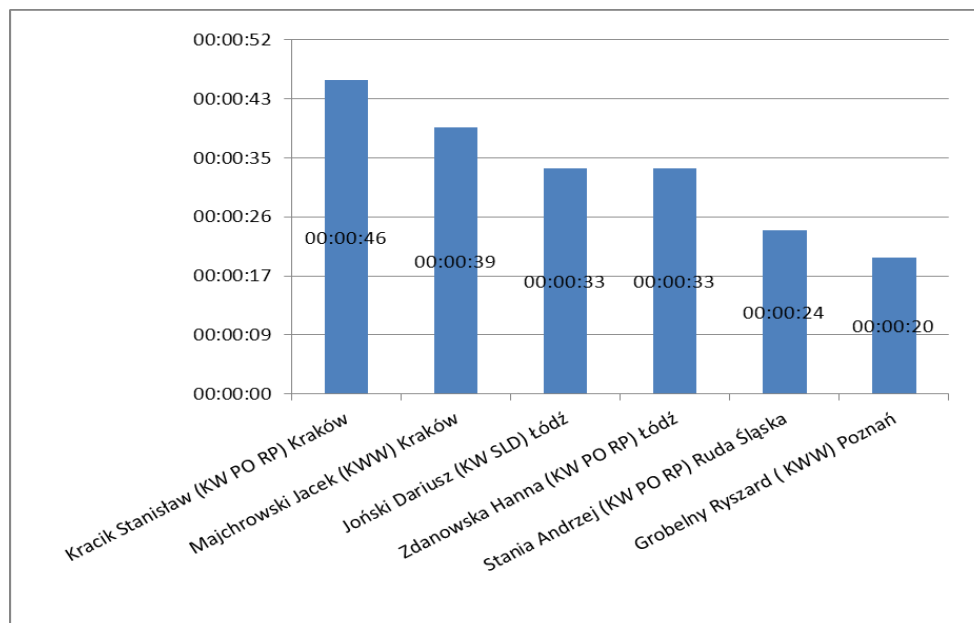
Wykres 3. Czas prezentacji kandydatów — I tura

W II turze najdłużej pokazano rywali do krakowskiej prezydentury: **Stanisława Kracika** z **KW PO RP (46 s)** i **Jacka Majchrowskiego**, kandydata formalnie niezależnego (39 s), który wybory wygrał.

Wykres 4. Czas prezentacji kandydatów — II tura

4. SPOSÓB PREZENTACJI KOMITETÓW I KANDYDATÓW

Blisko połowa materiałów prezentowała komitety wyborcze w sposób **neutralny (46,9%)**. Prezentacje **negatywne stanowiły 27,3%**, **pozytywne — 25,7%**.

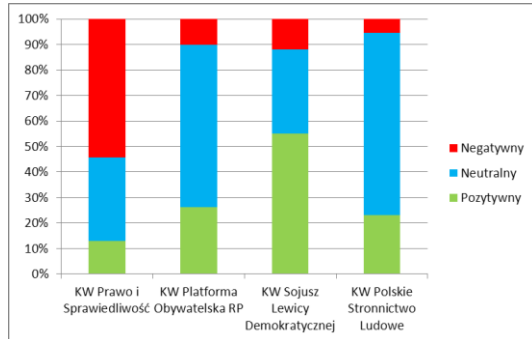
Przed **I turą neutralnie** przedstawiano głównie komitety **PSL (71,5%)** i **PO RP (63,6%)**. Największy odsetek ocen **pozytywnych** zanotował komitet **SLD (55%)**. Najdłuższy czas prezentacji **negatywnej** uzyskał natomiast komitet **PiS (54,2%)**. Materiały negatywne wiązały się z konfliktem wokół usunięcia z tej partii Joanny Kluzik-Rostkowskiej i Elżbiety Jakubiak.

W **II turze znacząco** wzrosły:

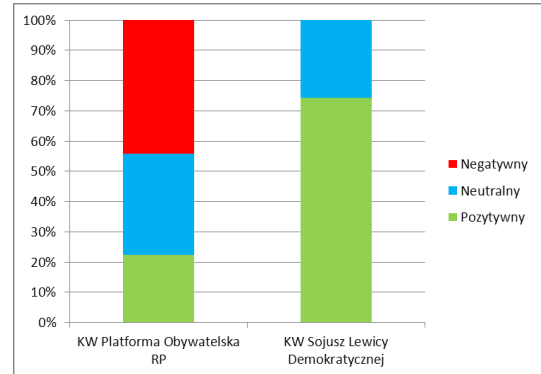
— odsetek **prezentacji negatywnych** komitetu **PO RP** (z 10,1% w I turze do **44,1%**), co wiązało się z doniesieniami o niezgodnych z prawem działaniach członków tej partii;

— oraz odsetek materiałów **pozytywnych** o komitecie **SLD** (z 55% do **74,4%**), spowodowanych poparciem dla tej partii przez znanych polityków.

Wykres 5. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w I turze

Wykres 6. Sposób prezentacji komitetów o najdłuższym czasie prezentacji w II turze

VI. METODOLOGIA

CELE I PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA MONITORINGU

1. Celem badania było określenie czasu i sposobu prezentacji poszczególnych komitetów wyborczych w serwisach informacyjnych 16 regionalnych ośrodków Telewizji Polskiej oraz w głównych wydaniach serwisów informacyjnych dwóch anten ogólnokrajowych TVP. Kryteria wyboru monitorowanych serwisów i ich lista — patrz rozdział III niniejszego raportu „Wybór serwisów do badania”, s. 6–9.
2. Monitoring był prowadzony w okresach 1–19.11.2010 przed I turą wyborów samorządowych oraz 22.11.— 3.12.2010 przed II turą wyborów samorządowych.
3. Wobec wielości ról, w jakich te same osoby mogły występować w różnych momentach kampanii wyborczej i w różnych materiałach telewizyjnych (np. rola kandydata na różne stanowiska, role burmistrza czy radnego w przypadku osób ubiegających się o reelekcję, inne role zawodowe a także rola osoby udzielającej poparcia innym kandydatom) przyjęto, **iż o tym, w jakiej roli występuje dana osoba w każdym z analizowanych materiałów telewizyjnych każdorazowo decyduje bezpośredni kontekst danego materiału.**
4. W ramach prowadzonego monitoringu, mierzono również **czas oraz sposób prezentacji osób pełniących funkcję prezydenta miasta wojewódzkiego lub wojewody,** prezentowanych w analizowanym materiale **w roli urzędowej,** o ile te osoby kandydowały jednocześnie na stanowisko **prezydenta miasta wojewódzkiego.** Czas ten zliczano w ramach osobnej kategorii „Czas urzędowy”, **i nie wliczano na poczet żadnego komitetu wyborczego.**

DEFINICJE

Dla celu prowadzonego monitoringu przyjęto następujące definicje:

1. **Materiał telewizyjny,** to dająca się wyodrębnić tematycznie część serwisu informacyjnego.

- 1.1. Na potrzeby analizy, poszczególne **elementy forszpanu, śródszpanu i abszpanu**, czyli krótkich informacji dotyczących prezentowanych w serwisie informacyjnym materiałów, traktuje się jak oddzielne materiały telewizyjne.
2. **Kandydat** to osoba przedstawiona w danym materiale telewizyjnym jako kandydująca na **stanowisko wójta, burmistrza, prezydenta miasta, radnego rady gminy, radnego rady powiatu, radnego rady miasta lub radnego sejmiku wojewódzkiego**.
  - 2.1. Za osoby przedstawione w danym materiale telewizyjnym jako kandydujące uznaje się te osoby, które w danym materiale telewizyjnym udzielają wypowiedzi i są podpisane jako kandydaci lub o których mówi się jako o kandydatach w obrębie **wypowiedzi, wypowiedzi biernych** (patrz definicje 2.4 i 2.5) oraz komentarzy wypowiadanych przez głos z offu, towarzyszących ich wizerunkowi.
  - 2.2. Jeżeli w danym materiale telewizyjnym dana osoba prezentowana jest wyłącznie w obrębie obrazów bez głosu, traktuje się jak kandydata jedynie o ile da się powiązać jej wizerunek z jej nazwiskiem i faktem kandydowania na podstawie innych elementów materiału. W szczególności, osobę taką traktuje się jak kandydata, jeśli jej obrazowi bez głosu towarzyszy wypowiadany przez głos z offu komentarz zawierający jej imię i nazwisko oraz stwierdzający fakt kandydowania.
3. **Osoba kojarzona:**
  - 3.1. **W przypadku komitetu wyborczego partii politycznej**, za osobę kojarzoną z komitetem wyborczym uważa się każdą osobę przedstawioną w materiale w roli członka tej partii politycznej, członka klubu parlamentarnego lub klubu radnych tej partii politycznej, wójta, burmistrza, prezydenta lub radnego popieranego przez tę partię, ministra z rekomendacji tej partii politycznej, bliskiego współpracownika któregoś z kandydatów zgłoszonych przez ten komitet wyborczy (np. rzecznik prasowy), osoby udzielającej poparcia temu komitetowi wyborczemu lub któremukolwiek z kandydatów tego komitetu, osoby pracującej na rzecz kampanii prowadzonej przez ten komitet wyborczy (w tym również wolontaryjnie).
  - 3.2. **W przypadku koalicyjnego komitetu wyborczego**, za osobę kojarzoną z komitetem wyborczym uważa się każdą osobę przedstawioną w materiale w roli: członka którejkolwiek z partii tworzących dany koalicyjny komitet wyborczy, członka klubu parlamentarnego lub klubu radnych którejkolwiek z partii tworzących dany komitet wyborczy, wójta, burmistrza, prezydenta lub radnego popieranego przez którąkolwiek z tych partii, ministra z rekomendacji którejkolwiek z tych partii politycznych,

bliskiego współpracownika któregoś z kandydatów zgłoszonych przez ten komitet wyborczy (np. rzecznik prasowy), osoby udzielającej poparcia temu komitetowi wyborczemu lub któremukolwiek z kandydatów tego komitetu, osoby pracującej na rzecz kampanii prowadzonej przez ten komitet wyborczy (w tym również wolontaryjnie).

- 3.3. **W przypadku komitetu wyborczego organizacji**, za osobę kojarzoną z komitetem wyborczym uważa się każdą osobę przedstawioną w materiale w roli członka lub pracownika organizacji tworzącej dany komitet wyborczy, osoby udzielającej poparcia temu komitetowi wyborczemu lub któremukolwiek z kandydatów tego komitetu, wójta, burmistrza, prezydenta lub radnego popieranego przez tę organizację, członka partii, która udzieliła poparcia temu komitetowi lub któremuś z kandydatów tego komitetu, o ile w analizowanym materiale następuje bezpośrednie odniesienie do faktu tego poparcia, bliskiego współpracownika któregoś z kandydatów zgłoszonych przez ten komitet wyborczy (np. rzecznik prasowy), osoby pracującej na rzecz kampanii prowadzonej przez komitet wyborczy tej partii politycznej (w tym również wolontaryjnie).
- 3.4. **W przypadku komitetu wyborczego wyborców**, za osobę kojarzoną z komitetem wyborczym uważa się każdą osobę przedstawioną w materiale w roli osoby udzielającej poparcia temu komitetowi wyborczemu lub któremukolwiek z kandydatów tego komitetu; wójta, burmistrza, prezydenta lub radnego popieranego przez ten komitet; członka partii, która udzieliła poparcia temu komitetowi lub któremuś z kandydatów tego komitetu — o ile w analizowanym materiale następuje bezpośrednie odniesienie do faktu tego poparcia, bliskiego współpracownika któregoś z kandydatów zgłoszonych przez ten komitet wyborczy (np. rzecznik prasowy) lub osoby pracującej na rzecz kampanii prowadzonej przez ten komitet wyborczy (w tym również wolontaryjnie).
- 3.5. Osoby uznaje się za kojarzone z komitetem wyborczym w obrębie danego materiału na tych samych zasadach, na jakich uznaje się osoby za przedstawione w danym materiale jako kandydujące (pkt. 2.2.1.).
- 3.6. Osoby pracujące wolontaryjnie na rzecz kampanii prowadzonej przez dany komitet wyborczy (w tym) i prezentowane jedynie poprzez obraz bez głosu, uważa się za przedstawione w roli osoby kojarzonej, o ile fakt pracy na rzecz kampanii prowadzonej przez dany komitet wyborczy stanowi element samego obrazu (np.

rozdawanie ulotek lub gadżetów, ubiór zawierający elementy związane z kampanią wyborczą etc.).

4. **Wypowiedź** to zawarte w materiale telewizyjnym **wystąpienie kandydata lub osoby kojarzonej z komitetem wyborczym** (głos lub obraz i głos). Jako wypowiedź traktować należy również te elementy materiału telewizyjnego, w których treść wystąpienia kandydata lub osoby kojarzonej odczytywana jest przez lektora lub dziennikarza, czemu towarzyszy skojarzona z nią wizualizacja.
5. **Wypowiedź bierna** to zawarte w materiale telewizyjnym wystąpienie **dowolnej osoby nie będącej kandydatem danego komitetu wyborczego ani osobą** kojarzoną z danym komitetem wyborczym, w którym mówi się o danym Komitecie Wyborczym, instytucjach tworzących dany komitet wyborczy, kandydatach danego komitetu wyborczego lub osobach kojarzonych z danym komitetem wyborczym.
6. **Zapowiedź** to szczególny **rodzaj wypowiedzi biernej, emitowany na początku materiału telewizyjnego, której autorem jest prezenter obecny w studiu**, a w której mówi się o danym Komitecie Wyborczym, instytucjach tworzących dany komitet wyborczy, kandydatach danego komitetu wyborczego lub osobach kojarzonych z danym komitetem wyborczym.
7. **Wypowiedź dziennikarska** to szczególny **rodzaj wypowiedzi biernej, której autorem jest dziennikarz będący autorem danego materiału telewizyjnego**, w której mówi się o danym Komitecie Wyborczym, instytucjach tworzących dany komitet wyborczy, kandydatach danego komitetu wyborczego lub osobach kojarzonych z danym komitetem wyborczym.
  - 7.1. Za wypowiedź dziennikarską **nie uznaje się** zapowiedzi oraz wypowiedzi osób będących dziennikarzami, które nie są autorami danego materiału telewizyjnego (np. dziennikarzy występujących w roli ekspertów).
  - 7.2. Za wypowiedź dziennikarską **nie uznaje się głosu z offu**. Wypowiedź dziennikarska musi zawierać jednocześnie wizerunek i głos dziennikarza będącego autorem danego materiału telewizyjnego (tzw. stand-upy).¹⁹

---

¹⁹ Zapobiega to podwójnemu zliczaniu czasu tego samego materiału telewizyjnego na poczet kandydata lub komitetu wyborczego: raz jako obraz a raz jako wypowiedź dziennikarska, a także niebezpieczeństwu nieprecyzyjnego przyporządkowania fragmentów wypowiedzi w sytuacji, gdy dziennikarz z offu mówi w jednym zdaniu o kilku kandydatach czy komitetach. Komentarz z offu stanowi natomiast podstawę nadania

8. **Obraz bez głosu** to przedstawienie wizerunku kandydata lub osoby kojarzonej z komitetem wyborczym w materiale telewizyjnym bez głosu osoby, której wizerunek jest prezentowany. Do obrazów bez głosu zaliczane są również: przedstawienia zbiorowe, mogące być jednoznacznie skojarzone z danym komitetem wyborczym (np. ujęcie z konwencji wyborczej) oraz materiały graficzne, prezentujące dany komitet wyborczy lub związaną z nim partię polityczną (np. tablica informacyjna, zawierająca logo partii).²⁰
9. **Prezentacja komitetu.** Komitet jest prezentowany w materiale telewizyjnym poprzez wypowiedzi jego kandydatów lub osób z nim kojarzonych, obrazy bez głosu jego kandydatów lub osób z nim kojarzonych oraz wypowiedzi bierne (w tym zapowiedzi i wypowiedzi dziennikarskie) o tym Komitecie wyborczym, instytucjach i osobach go tworzących, kandydatach tego komitetu wyborczego lub osobach z nim kojarzonych.

ANALIZA ILOŚCIOWA

1. W materiałach telewizyjnych analizie ilościowej poddane są jedynie te materiały, w których w obrębie **wypowiedzi, wypowiedzi biernych, wypowiedzi dziennikarskich, zapowiedzi lub obrazów bez głosu — co najmniej jedna osoba przedstawiona została jako kandydująca** na stanowisko wójta, burmistrza, prezydenta miasta, radnego rady gminy, radnego rady powiatu, radnego sejmiku wojewódzkiego, lub w których **w dowolny sposób poruszony został temat wyborów samorządowych lub kampanii wyborczej (materiał analizowany, zwany w Raporcie materiałem wyborczym).**
2. Materiały nie dające zaklasyfikować się w opisany powyżej sposób nie podlegają analizie.
  - 2.1. Analizie ilościowej nie podlega w szczególności materiał, w którym prezentowane są jedynie osoby skojarzone z danym komitetem wyborczym, żadna z osób nie jest przedstawiona w roli kandydata i nie pojawia się w nim temat wyborów samorządowych ani kampanii wyborczej.

---

oceny neutralnej, negatywnej lub pozytywnej towarzyszącemu mu obrazowi i znajduje odbicie w uzasadnieniu tej opinii (patrz pkt 4.12)

²⁰ Obrazom takim towarzyszyć może komentarz dziennikarski z offu, który w nie jest liczony do czasu kandydata lub komitetu w celu zapobieżenia podwójnemu zliczaniu tego samego materiału. Komentarz ten, obok sposobu prezentacji wizerunku kandydata lub osoby kojarzonej, stanowi natomiast podstawę nadania oceny negatywnej, pozytywnej lub neutralnej towarzyszącemu mu materiałowi analizowanemu (por. pkt 2.7.2).

3. Analiza ilościowa polega na **mierzeniu czasu** wyodrębnionych uprzednio **wypowiedzi, wypowiedzi biernych, wypowiedzi dziennikarskich, zapowiedzi oraz obrazów bez głosu**.
4. W przypadku każdego z tych elementów materiału telewizyjnego wyszczególnia się imię i nazwisko osoby będącej autorem wypowiedzi lub prezentowanej na obrazie bez głosu, jej rolę (kandydat, osoba kojarzona, dziennikarz, prezenter, inny) oraz komitet, który jest w nich prezentowany.
  - 4.1. W przypadku osób kojarzonych z komitetem wyborczym w związku z pracą wykonywaną na rzecz kampanii prowadzonej przez ten komitet wyborczy, nie wyszczególnia się jej imienia i nazwiska.
5. Za obrazy bez głosu uznaje się również te elementy materiału, w których prezentowane są plakaty wyborcze przedstawiające danego kandydata bądź dany komitet, oraz graficzne prezentacje sondaży przedwyborczych, zawierające w sobie logo lub nazwę danego komitetu, bądź nazwisko kandydata reprezentującego dany komitet.
6. Za obrazy bez głosu uznaje się tylko te ujęcia, w których kandydaci lub osoby kojarzone są dobrze widoczne (ujęcia z przodu, profil lub półprofil). Ignoruje się ujęcia od tyłu lub z bardzo dużej odległości. Z analizy wyłącza się te obrazy bez głosu, na których prezentowanych jest wiele osób lub których nie da się na podstawie całości materiału jednoznacznie przyporządkować do konkretnego komitetu (np. prezentowane jest posiedzenie rady miejskiej lub obrady Sejmu).
7. Jeżeli w obrębie jednego obrazu bez głosu widocznych jest **kilka osób związanych z tym samym komitetem wyborczym** (kandydaci, osoby kojarzone), czas trwania danego obrazu zalicza się na **poczet osoby najważniejszej** z nich w kontekście danego materiału. Za **najważniejszą osobę uznaje się zawsze kandydata**, o ile jest on prezentowany w ramach danego materiału. Jeżeli w materiale prezentowany jest więcej niż jeden kandydat, czas trwania danego obrazu zalicza się na poczet **najważniejszego z nich w kontekście danego materiału**, przyjmując, że w materiale tym prezentowany jest tylko ten kandydat.
8. Jeżeli w obrębie jednego obrazu bez głosu widocznych jest **kilka osób związanych z różnymi komitetami wyborczymi** (kandydaci, osoby kojarzone), taki element materiału telewizyjnego traktuje się jak kilka różnych obrazów bez głosu, w których widoczna jest jedna lub więcej osób związanych z tym samym komitetem wyborczym. Czas takiego obrazu bez głosu zlicza się na poczet czasu prezentacji każdego komitetu, który jest w jego obrębie prezentowany, ale (zgodnie z pkt. 3.7), tylko jeden raz na poczet czasu prezentacji jednego komitetu.

9. Osoba dokonująca analizy ilościowej oprócz mierzenia czasu materiałów analizowanych dostarcza — w oparciu o znajomość kontekstu lokalnego — wszelkich informacji istotnych dla zrozumienia treści danego materiału telewizyjnego, które nie są zawarte w samym materiale ze względu na ich oczywistość w kontekście regionalnym. Informacja taka może mieć charakter krótkiego opisu, cytatu z prasy lokalnej lub odnośnika do strony internetowej.
10. Poprawność analizy ilościowej weryfikowana jest każdorazowo przez jednego z 4 kontrolerów ilościowych. W przypadku wykrycia błędu materiał zwracany jest do powtórnej analizy.
11. Analiza ilościowa materiału sprawdzana jest dodatkowo przez analityków agencji badawczej Nielsen Audience Measurement, którzy prowadzą bieżący audyt obserwacji ilościowych.

ANALIZA JAKOŚCIOWA

1. Celem analizy jakościowej jest **określenie sposobu prezentacji danego komitetu wyborczego** w analizowanych materiałach telewizyjnych.
2. Przyjmuje się, iż o sposobie prezentacji komitetu wyborczego w poszczególnych częściach materiału telewizyjnego decyduje **sposób jego prezentacji w obrębie całości materiału**. Sposób prezentacji komitetów wyborczych w całości materiału telewizyjnego jest następnie przypisywany tym elementom materiału telewizyjnego (wypowiedziom, wypowiedziom biernym, zapowiedziom, wypowiedziom dziennikarskim i obrazom bez głosu), w których dany komitet wyborczy był prezentowany. **Jednostką analizy jakościowej jest materiał telewizyjny, kontekst analizy stanowi zaś całość serwisu informacyjnego**.
3. Przyjmuje się, iż komitet wyborczy może być prezentowany w sposób **neutralny, negatywny albo pozytywny**.
4. Przyjmuje się, iż komitet prezentowany jest w **sposób neutralny**, jeżeli:
  - 4.1. Treść oraz dobór elementów materiału telewizyjnego były obojętne dla wizerunku komitetu wyborczego (materiał miał czysto informacyjny charakter, treść informacji nie ma wpływu na wizerunek komitetu wyborczego) lub
  - 4.2. Poszczególne elementy treści oraz dobór elementów materiału telewizyjnego nie były obojętne dla wizerunku komitetu wyborczego, ale elementy negatywne i pozytywne

równoważyły się wzajemnie, gdyż problem poruszany w materiale przedstawiony został z różnych perspektyw.

5. Przyjmuje się, iż komitet prezentowany jest w **sposób pozytywny**, jeżeli treść i dobór elementów materiału wpływają pozytywnie na wizerunek danego komitetu wyborczego.
6. Przyjmuje się, iż komitet prezentowany jest w **sposób negatywny**, jeżeli treść i dobór elementów materiału wpływają negatywnie na wizerunek danego komitetu wyborczego.
7. Analizie jakościowej podlega jedynie **faktyczna treść i dobór elementów materiału**. Pozwala ona uzyskać odpowiedź na pytanie „Jak prezentowany był dany komitet wyborczy?”, nie odpowiada natomiast na pytanie „Dlaczego dany komitet wyborczy prezentowany był w dany sposób?”. W szczególności badanie nie rozstrzyga przyczyn, dla których określone treści zostały w danym materiale zawarte i dla których dokonano takiego, a nie innego doboru składających się na dany materiał elementów. Nie odnosi się ono również do tego, czy dany materiał telewizyjny jest, czy nie jest obiektywny oraz jakimi intencjami kierowali się jego twórcy.
8. W celu zminimalizowania wpływu czynników subiektywnych, każdy materiał telewizyjny analizowany jest przez dwoje badaczy. W przypadku zaistnienia rozbieżności pomiędzy badaczami, prowadzona jest konsultacja w celu ustalenia przyczyn różnicy zdań i usunięcia rozbieżności.
9. Jeśli rozbieżności pomiędzy badaczami nie daje się usunąć, materiał, którego one dotyczą konsultowany jest z koordynatorem projektu. W uzasadnionych przypadkach, materiał może zostać poddany dyskusji na cotygodniowym zebraniu zespołu wszystkich badaczy prowadzących analizę jakościową.
10. Każdy przypadek zaklasyfikowania sposobu prezentacji danego komitetu wyborczego w materiale w **sposób inny niż neutralny wymaga uzasadnienia**.
11. Przyjmuje się za zasadę, że wszelkie wątpliwości rozstrzygane są na korzyść neutralności sposobu prezentacji danego komitetu wyborczego w materiale telewizyjnym.
12. Uzasadnienia dla zaklasyfikowania sposobu prezentacji danego komitetu jako pozytywnego lub negatywnego formułowane są możliwie konkretnie i zrozumiale dla osoby, która nie oglądała danego materiału telewizyjnego i zawierają w szczególności opisy obrazów lub cytaty z tych elementów materiału, które decydowały o zaklasyfikowaniu sposobu prezentacji danego komitetu wyborczego jako negatywną lub pozytywną.

13. Uzasadnienie zawiera opisy obrazów lub cytaty z tych elementów materiału, które zdecydowały o zaklasyfikowaniu sposobu prezentacji danego komitetu wyborczego jako negatywnego lub pozytywnego.
14. Uzasadnienia stanowią integralny element raportów tygodniowych oraz raportu końcowego z obserwacji.
15. Formalna poprawność uzasadnień weryfikowana jest przez jednego z dwóch kontrolerów jakościowych. W przypadku wykrycia nieprawidłowości, materiał zwracany jest do powtórnej analizy i/lub poprawy uzasadnienia badaczowi ilościowemu. Kontroler jakościowy nie jest uprawniony do zmiany sposobu prezentacji przypisanego przez osoby dokonujące analizy jakościowej. W przypadku rozbieżności między kontrolerem jakości a badaczem ilościowym zastosowanie mają rozwiązania opisane w punkcie 4.9.

CZAS PREZENTACJI KOMITETÓW WYBORCZYCH

1. Na podstawie zgromadzonych w opisany wyżej sposób danych, wyróżnia się czasy **prezentacji netto oraz brutto**.
  - 1.1. **Czas prezentacji komitetu wyborczego netto** to suma czasów wypowiedzi i obrazów bez głosu kandydatów danego komitetu wyborczego oraz osób z nim kojarzonych.
  - 1.2. **Czas prezentacji komitetu wyborczego brutto** to suma czasu prezentacji komitetu wyborczego netto oraz zapowiedzi, wypowiedzi dziennikarskich i wypowiedzi biernych o tym Komitecie.
2. W obrębie czasu prezentacji komitetu wyborczego netto i brutto wyróżnia się następnie te jego części, na które składa się czas tych elementów materiałów telewizyjnych, w których dany komitet wyborczy prezentowany jest w sposób neutralny, pozytywny i negatywny.
3. Zliczany jest również **czas prezentacji kandydatów netto i brutto** rozumiany jako:
  - 3.1. **Czas prezentacji danego kandydata netto** to suma czasów wypowiedzi i obrazów bez głosu osoby prezentowanej w roli kandydata.
  - 3.2. **Czas prezentacji danego kandydata brutto** to suma czasu prezentacji danego kandydata netto oraz zapowiedzi, wypowiedzi dziennikarskich i wypowiedzi biernych o danym kandydacie.
4. Analizie podlega również czas **prezentacji urzędowej danego kandydata**, definiowany w następujący sposób:

- 4.1. **Czas prezentacji urzędowej danego kandydata netto** to suma czasów wypowiedzi i obrazów bez głosu osoby prezentowanej w roli urzędowej (w roli urzędującego prezydenta miasta wojewódzkiego lub wojewody, o ile osoba ta kandyduje jednocześnie na stanowisko prezydenta miasta wojewódzkiego)
- 4.2. **Czas prezentacji urzędowej danego kandydata brutto** to suma czasu prezentacji urzędowej danego kandydata netto oraz zapowiedzi, wypowiedzi dziennikarskich i wypowiedzi biernych o danym kandydacie, występującym w roli urzędowej.
- 4.3. **Czas prezentacji urzędowej kandydata nie jest wliczany do czasu kandydata**, ale prezentowany jako dodatkowa kategoria w rankingu czasów kandydatów.
5. Zliczane są również następujące wartości:
  - 5.1. **Całkowity czas trwania danej emisji** analizowanego programu (czas programu informacyjnego)
  - 5.2. **Całkowity czas trwania materiałów analizowanych** w danej emisji analizowanego programu, będący sumą czasu wszystkich materiałów wyróżnionych jako materiały analizowane (pkt 3.1. czas materiałów wyborczych).